

2018 sausio 26

ISSN 1392-6098

Nr. 1 / 451

Lietuvos
Katalikų Bažnyčios
informacijos centro
leidinys

Bažnyčios žinios

Popiežius

Popiežius Pranciškus ŽINIA 26-OSIOS PASAULINĖS LIGONIŲ DIENOS (2018 M.) PROGA	2
ŽINIA 104-OSIOS PASAULINĖS MIGRANTŲ IR PABĖGĖLIŲ DIENOS (2018 M. SAUSIO 14 D.) PROGA	3

Popiežiaus katechezės

Popiežius Pranciškus VILTIS MIRTIES AKIVAIZDOJE	6
VILTIES TIKSLAS – ROJUS	7

Ganytojų žodis

Arkivyskupas P. R. Gallagheris PAMOKSLAS SAUSIO 13-OSIOS ŠV. MIŠIOSE VILNIAUS ARKIKATEDROJE	8
Kauno arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius KALBA SAUSIO 13-ĄJĄ LR SEIME	9

Homilijos

JĖZUI PAŽŪSTAMAS ŽMOGAUS GYVENIMO DRAMATIŠKUMAS / 5 eilinis sekmadienis (B)	10
DIEVAS DUODA JĖGŲ JUDĖTI PIRMYN / 6 eilinis sekmadienis (B)	11
IŠSILAISVINTI NUO PASAULIETIŠKŲ PRISIRIŠIMŲ / I gavėnios sekmadienis (B)	11
KALNAS – SUSITIKIMO SU DIEVU VIETA / II gavėnios sekmadienis (B)	12
ŠVENTYKLŲ ATSTATYMO METAS / III gavėnios sekmadienis (B)	13

Dokumentai

Popiežiškoji Biblijos komisija ŠVENTOJO RAŠTO ĮKVĖPTUMAS IR TIESA (<i>Pabaiga</i>)	15
---	----

Bažnyčia Lietuvoje

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	32
Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas	33
Kauno arkivyskupijos kunigų susirinkimai	34
Susitikimas su misionieriais tėvais redemptoristais iš Slovakijos	37
Šeimų šventė	38
Restauruoti vertingi Vilniaus arkivyskupijos bažnyčių paveikslai	39
Praktinis seminaras apie prekybą žmonėmis	40

Popiežius Pranciškus

Žinia 26-osios Pasaulinės ligonių dienos (2018 m.) proga

Mater Ecclesiae: „Štai tavo sūnus <...> Štai tavo motina! Ir nuo tos valandos mokinyš pasiėmė ją pas save“ (Jn 19, 26–27).

Brangūs broliai ir seserys,

Bažnyčios tarnystė ligoniams ir tiems, kurie jais rūpinasi, turi būti tęsiama su nuolat atnaujinama energija ir ištikimybe pagal Viešpaties paraginimą (plg. *Lk* 9, 2–6; *Mt* 10, 1–8; *Mk* 6, 7–13) ir labai iškalbingą Bažnyčios Steigėjo ir Mokytojo pavyzdį.

Šiais metais Pasaulinės ligonių dienos tema yra žodžiai, kuriuos iškeltas ant kryžiaus Jėzus skiria savo motinai Marijai ir Jonui: „Štai tavo sūnus <...> Štai tavo motina! Ir nuo tos valandos mokinyš pasiėmė ją pas save“ (*Jn* 19, 26–27).

1. Šie Viešpaties žodžiai nušviečia Kryžiaus slėpinio gelmę. Tai nėra beviltiška tragedija, bet vieta, kur Jėzus parodė savo šlovę ir perteikia savo paskutinę meilės valią, kuri tampa krikščionių bendruomenės ir kiekvieno mokinio gyvenimo taisykle.

Pirmiausia Jėzaus žodžiai kildina *motiniškąjį Marijos pašaukimą visos žmonijos atžvilgiu*. Ji bus ypač savo Sūnaus mokinių motina, jais rūpinsis ir lydės juos kelyje. Žinome, kad motiniškas rūpinimasis sūnumi ar dukra apima tiek medžiaginius, tiek dvasinius ugdymo aspektus.

Neapsakoma kryžiaus kančia perveria Marijos sielą (plg. *Lk* 2, 35), tačiau jos neparalyžiuoja. Priešingai, prasideda jos, kaip Viešpaties motinos, naujas atsidavimo kelias. Jėzus ant kryžiaus rūpinasi Bažnyčia ir visa žmonija, ir Marija pašaukta dalyvauti jo rūpinimesi. Apaštalų darbuose aprašomame Šventosios Dvasios išliejime Sekminių dieną parodoma, kad Marija pradėjo vykdyti savo užduotį pirmojoje Bažnyčios bendruomenėje. Tai užduotis, kuri niekuomet nesibaigia.

2. Mylimasis mokinyš Jonas įkūnija Bažnyčią ir mesijinę tautą. Jis turi *pripažinti Mariją kaip savo motiną*. Pripažindamas ją motina, Jonas turi ją priimti, joje kontempliuoti mokinio pavyzdį, taip pat Jėzaus jai patikėtą motiniškąjį pašaukimą drauge su tuo susijusiais rūpesčiais bei planais: tai Motina, mylinti ir gimdanti vaikus, gebančius mylėti pagal Jėzaus įsakymą. Taip motiniškasis Marijos pašaukimas rūpintis vaikais per-

eina Jonui ir visai Bažnyčiai. Visa mokinių bendruomenė įtraukiama į motinišką Marijos pašaukimą.

3. Jonas kaip mokinyš, viskuo dalijęsis su Jėzumi, žino, jog Mokytojas *trokšta visus žmones nuvesti į susitikimą su Tėvu*. Jis gali paliudyti, kad Jėzus sutikdavo daug žmonių, kurių sirgo dvasia, nes buvo pilni puikybės (plg. *Jn* 8, 31–39), taip pat kenčiančių nuo kūno ligos (plg. *Jn* 5, 6). Jis visiems dovanojo gailėstingumą ir atleidimą, o ligoniams ir fizinių išgydymą, ženklinantį pilnatvišką gyvenimą Karalystėje, kur bus nušluosyta kiekviena ašara. Kaip Marija, mokiniai pašaukti rūpintis vienas kitu, bet ne tik tuo. Jie žino, jog Jėzaus širdis yra atverta visiems be išimties. Visiems turi būti skelbiama Karalystės Evangelija, o krikščionių artimo meilė skirta visiems, kam jos reikia, tiesiog todėl, kad jie yra Dievo vaikai.

4. Tas *motiniškas Bažnyčios pašaukimas vargstančiųjų ir sergančiųjų atžvilgiu* dviejų tūkstančių metų Bažnyčios istorijoje buvo konkrečiai įgyvendinamas daugybe ligoniams skirtų iniciatyvų. Nedera pamiršti tos aukojimosi istorijos. Ji ir šiandien tęsiasi visame pasaulyje. Šalyse, kur egzistuoja pakankamai veiksmingos viešosios sveikatos apsaugos sistemos, katalikiškų kongregacijų, vyskupijų ir jų įsteigtų ligoninių veikla siekiama ne tik teikti kokybišką medicinos pagalbą, bet taip pat ir žmogų traktuoti kaip svarbiausią gydymo procese, o mokslinius tyrimus vykdyti gerbiant gyvybę ir krikščioniškąsias moralines vertybes. Šalyse, kuriose sveikatos apsaugos sistemos nepakankamai išplėtos arba jų nėra, Bažnyčia sveikatos apsaugos srityje siekia suteikti žmonėms tai, kas įmanoma, kovojant su kūdikių mirtingumu ir kai kuriomis plačiai paplitusiomis ligomis. Ji visur siekia padėti, nors ne visada gali išgydyti. Bažnyčios kaip „karo lauko ligoninės“, atviros visiems gyvenimo sužeistiesiems, įvaizdis yra labai konkreti tikrovė, nes kai kuriose pasaulio vietose tik misionierių ir vyskupijų ligoninės teikia žmonėms būtinają pagalbą.

5. *Ligoniams teikiamos tarnystės ilgos istorijos atminimas* yra pagrindas džiaugtis krikščionių bendruomenei, pirmiausia tiems, kurie mūsų laikais vykdo šią tarnystę. Tačiau reikia pažvelgti į praeitį, pirmiausia todėl, kad būtume jos praturtinti. Turime iš jos mokytis: didžiadvasiškumo iki visiško atsidavimo, kaip darė daugelis ligoniams tarnaujančių institutų steigėjų; mokytis meilės įkvėpto kūrybingumo, pasireiškusio daugelį amžių vykdytose iniciatyvose; angažuotis į mokslinius tyrinėjimus, siekiant pasiūlyti ligoniams naujovišką ir patikimą gydymą. Šis praeities paveldas padeda gerai planuoti ateitį. Pavyzdžiui, katalikiškas ligoninės apsaugant nuo gresiančio verslininkiško požiūrio, pagal kurį visame pasaulyje sveikatos apsaugą

siekama taikyti prie rinkos, o to padarinys galiausiai yra vargšų atmetimas. Organizacinis sumanymas ir meilė reikalauja, kad būtų gerbiamas ligonio asmens orumas ir kad jis visuomet išliktų gydymo proceso centre. Tokių nuostatų turi laikytis ir krikščionys, dirbantys viešosiose struktūrose, būdami pašaukti savo tarnyste teikti gerą Evangelijos liudijimą.

6. Jėzus paliko Bažnyčiai dovaną – savo *gydymo galią*. „Kurie įtikės, tuos lydės ženklai: <...> Jie dės rankas ant ligonių, ir tie pasveiks“ (Mk 16, 17–18). Apaštalų darbuose skaitome apie išgydymus, įvykusius per Petrą (plg. *Apd* 3, 4–8), taip pat per Paulių (plg. *Apd* 14, 8–11). Jėzaus dovaną atitinka Bažnyčios užduotis: žvelgti į ligonius tokiu pačiu žvilgsniu kaip Viešpats, kupinu švelnumo ir užuojautos. Sveikatos apsaugos sielovada yra ir visuomet išliks būtina ir esminė užduotis, kurią dera įgyvendinti su vis nauju užmoju, pradedant nuo parapijų bendruomenių iki pat geriausių sveikatos apsaugos institucijų. Čia negalima neatsiminti švelnumo ir ištvermės, su kuriais daugelis šeimų rūpinasi savo chroniškai sergančiais ar labai neįgaliais vaikais, tėvais ir giminaičiais. Šeimoje teikiama globa yra ypatingas meilės liudijimas žmogui; tai turi būti palaikoma deramu pripažinimu ir remiama tinkama politika. Todėl

Popiežius Pranciškus

Žinia 104-osios Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos (2018 m. sausio 14 d.) proga

„Migrantus ir pabėgėlius priimti, apsaugoti, skatinti ir integruoti“

Brangūs broliai ir seserys!

„Ateivis, gyvenantis su jumis, bus jums tarp jūsų kaip vietinis, – mylėsi jį kaip save patį, nes jūs buvote ateiviai Egipto žemėje: aš esu Viešpats, jūsų Dievas“ (*Kun* 19, 34).

Pirmaisiais savo pontifikato metais nekart reiškiau ypatingą susirūpinimą dėl daugybės migrantų ir pabėgėlių, bėgančių nuo karo, persekiojimų, gamtos katastrofų ir skurdo, liūdno padėties. Šitai neabejotinai yra „laiko ženklas“, kurį pamėginau perskaityti šaukdamasis Šventosios Dvasios šviesos per apsilankymą Lampedūzoje 2013 m. liepos 8 d. Įsteigdamas naują Tarnavimo žmogaus visapusiškam vystymuisi dikasteriją, troškau ypatingu skyriumi, *laikiniai* pavaldžiu tiesiogiai man, iš-

gydytojai ir slaugytojai, kunigai, pašvęstieji asmenys ir savanoriai, šeimų nariai ir visi įsitraukusieji į ligonių globą dalyvauja toje Bažnyčios misijoje. Tai bendra atsakomybė, kuri praturtina kiekvieno žmogaus kasdienės tarnystės vertę.

7. Švelnumo Motinai Marijai norime patikėti visus, kurių serga dvasia ar kūnas, kad ji stiprintų jų viltį. Jos prašome taip pat padėti mums priimti savo sergančius brolius. Bažnyčia žino, kad jai reikia specialios malonės tinkamai atlikti evangelinę tarnystę ligonių slaugos srityje. Visi susivienykime atkakliai maldaudami Viešpaties Motiną, kad kiekvienas Bažnyčios narys su meile išgyventų pašaukimą tarnauti gyvybei ir sveikatai. Tegul Mergelė Marija lydi maldos užtarimu šią 26-ąją Pasaulinę ligonių dieną; tepada Ji ligoniams išgyventi savo kančias susivienijus su Viešpačiu Jėzumi ir tepalaiko tuos, kurie jais rūpinasi. Visiems – ligoniams, sveikatos apsaugos darbuotojams ir savanoriams – iš širdies teikiu apaštališkąjį palaiminimą.

Iš Vatikano, 2017 m. lapkričio 26 d.
Mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus,
Visatos Valdovo, iškilmė

reikšti Bažnyčios rūpinimąsi migrantais, išvietintaisiais, pabėgėliais ir prekybos žmonėmis aukomis.

Kiekvienas ateivis, pasibeldžiantis į mūsų duris, yra proga susitikti su Jėzumi Kristumi, kuris tapatinasi su kiekvienos epochos priimtais ar atstumtais ateiviais (plg. *Mt* 25, 35. 43). Motiniškai Bažnyčios globai Viešpats patiki kiekvieną žmogų, priverstą palikti savo tėvynę ir ieškoti geresnės ateities (1). Toks rūpestis turi konkrečiai reikštis kiekvienu migracinės patirties etapu – išvykimu, kelione, atvykimu ir sugrįžimu. Šia didžiule atsakomybe Bažnyčia nori dalytis su visais tikinčiaisiais bei geros valios žmonėmis, kurie pašaukti į gausius šiuolaikinės migracijos iššūkius atsiliiepti pagal savo galimybes dosniai, karštai, išmintingai ir toliaregiškai.

Šiuo atžvilgiu trokštu dar kartą patvirtinti, kad „mūsų bendrą atsaką galima išreikšti keturiais veiksmazodžiais, grįžtais Bažnyčios mokymo principais: priimti, apsaugoti, skatinti ir integruoti“ (2).

Žvelgiant į dabartinį scenarijų, priimti pirmiausia reiškia suteikti migrantams platesnes galimybes saugiai ir teisėtai įvažiuoti į tikslo šalis. Šiuo požiūriu pageidautinos

konkrečios pastangos išplėsti bei padaryti paprastesnį vizų humanitariniais ir šeimų susijungimo tikslais suteikimo procesą. Sykiu tikiuosi, kad daugiau šalių priims privačios ir bendruomeninės paramos programas bei pažeidžiamiausiems pabėgėliams atvers humanitarinius koridorius. Be to, pravartu numatyti laikinas ypatingąsias vizas, skirtas nuo konfliktų kaimyninėse šalyse bėgantiems asmenims. Kolektyvinis ir savavališkas migrantų ir pabėgėlių išvaymas, ypač į šalis, negalinčias garantuoti pagarbos žmogaus kilnumui ir pagrindinėms teisėms, nėra tinkamas sprendimas (3). Dar kartą norėčiau pabrėžti, kaip svarbu suteikti migrantams ir pabėgėliams tinkamą ir orią pirmąją pastogę. „Atrodo, jog paplitusios programos, jau pradėtos įvairiose vietovėse, palengvina asmeninį susitikimą, įgalina geresnę paslaugų kokybę ir labiau garantuoja sėkmę“ (4). Žmogaus asmens centriškumo principas, tvirtai patvirtintas mano mylimo pirmtako Benedikto XVI (5), įpareigoja mus asmens saugumui visada teikti pirmenybę nacionalinio saugumo atžvilgiu. Vadinas, būtina tinkamai parengti už sienų kontrolę atsakingus asmenis. Migrantų, prieglobsčio prašytojų ir pabėgėlių padėtis reikalauja garantuoti jiems asmeninį saugumą bei prieigą prie pagrindinių paslaugų. Remiantis kiekvieno asmens pamatinio kilnumu, į šalies teritoriją be leidimo įžengiančių asmenų atžvilgiu būtina ieškoti kitokių nei sulaukymas sprendimų (6).

Antras veiksmas – *apsaugoti* suprantamas kaip migrantų ir pabėgėlių teisių bei kilnumo gynimo, nepriklausomai nuo jų migracinio *statuso*, veiksmai (7). Tokia apsauga prasideda tėvynėje, o ją sudaro patikima bei patikrinta informacija iki išvykimo bei apsaugojimas nuo nelegalaus verbavimo praktikų (8). Tai, kiek išgalima, reikia tęsti imigracijos šalyje, laiduojant migrantams tinkamą konsulinę pagalbą, teisę visada su savimi turėti asmens tapatybės dokumentus, lygią teisę į teisingumą, galimybę atsidaryti asmenines banko sąskaitas ir minimalų pragyvenimą. Prideramai atpažinus bei įvertinus prieglobsčio prašytojų bei pabėgėlių gebėjimus ir kompetenciją, jie gali būti tikri ištekliai juos priimančioms bendruomenėms (9). Todėl tikiuosi, kad, gerbiant jų kilnumą, priėmimo šalyse jiems bus suteikta judėjimo laisvė, galimybė dirbti ir naudotis telekomunikacijos priemonėmis. Apsisprendusiųjų grįžti į tėvynę atžvilgiu noriu pabrėžti būtinybę plėtoti reintegracijos į darbo pasaulį bei visuomenę programas. Tarptautiniai susitarimai dėl vaikų teisių teikia visuotinį teisinį pagrindą nepilnamečiams apsaugoti. Jų atžvilgiu vengtina bet kokio sulaukymo, susijusio su jų migraciniu *statusu*; jiems garantuotinas reguliarus pirminis ir antrinis švietimas. Lygiai taip pat privalu laiduoti teisę pasilikti ir tęsti studijas sulaukus pilnametystės. Nelydimiems ar nuo savo šei-

mų atsiskyrusiems nepilnamečiams būtina numatyti laikinosios priežiūros ar atidavimo globėjams programas (10). Gerbiant visuotinę teisę į tautybę, pastaroji pripažintina bei tinkamai paliudytina visiems kūdikiams nuo gimimo akimirkos. Bepilietybės, kurioje kartais atsiduria migrantai ir pabėgėliai, galima nesunkiai išvengti „pilietybės įstatymais, atitinkančiais pagrindinius tarptautinės teisės principus“ (11). Migracinio *statuso* nevalia apriboti galimybe naudotis nacionaline sveikatos apsauga bei pensijų sistemomis ir jų indėlių pervedimu repatriacijos atveju.

Skatinti iš esmės reiškia stengtis, kad visi migrantai ir pabėgėliai, lygiai kaip ir juos priimančios bendruomenės, turėtų galimybę įgyvendinti save kaip asmenis visais matmenimis, kurie sudaro Kūrėjo panorėtą žmogaus būtį (12). Tarp šių matmenų priderama vertė pripažintina religiniam matmeniui, visiems šalies teritorijoje esantiems ateiviams garantuojant laisvę išpažinti ir praktikuoti savo religiją. Daug migrantų ir pabėgėlių turi tinkamai pripažintinų bei įvertintinų kompetencijų. Kadangi „žmogaus darbas iš prigimties skirtas vienyti tautas“ (13), raginu stengtis įtraukti migrantus ir pabėgėlius į darbo pasaulį bei visuomenę visiems, įskaitant prieglobsčio prašytojus, laiduojant galimybę dirbti, mokytis kalbos bei veiklaus pilietiškumo ir tinkamą informaciją kilmės šalyse. Nepilnamečių migrantų įtraukimą į darbinę veiklą būtina reglamentuoti siekiant užkirsti kelią piktnaudžiavimui bei grėsmei jų normaliam augimui. 2006 m. Benediktas XVI pabrėžė, jog migracijos kontekste šeima yra „gyvybės kultūros vieta bei galia ir svarbus vertybių integracijos veiksnys“ (14). Šeimos pilnumas nuolatos skatintinas palengvinant šeimų susijungimą – įskaitant senelius, brolius bei seseris ir vaikaičius – nepriklausomai nuo ekonominių reikalavimų. Neįgaliems migrantams, prieglobsčio prašytojams ir pabėgėliams būtina rodyti daugiau dėmesio ir teikti didesnę paramą. Pripažindamas daugelio šalių girtinas pastangas bendradarbiauti tarptautiniu mastu bei teikti humanitarinę pagalbą, tikiuosi, kad skirstant tokią pagalbą bus atsižvelgta į poreikius (pvz., medicininio bei socialinio aprūpinimo ir švietimo) besivystančių šalių, priimančių milžiniškus pabėgėlių bei migrantų srautus, ir kad tokią pagalbą taip pat sulauks materialinę stoką išgyvenančios ir pažeidžiamos vietinės bendruomenės (15).

Paskutinis veiksmas – *integruoti* susijęs su tarpkultūriniu praturtinimu, teikiamu migrantų ir pabėgėlių. Integracija nėra „asimiliacija, skatinant slopinti ar užmiršti savo paties kultūrinę tapatybę. Sąlytis su kitu, priešingai, skatina atrasti jo *paslaptį*, atsiverti jam siekiant priimti vertingus aspektus ir taip prisidėti prie didesnio abipusio pažinimo. Šis procesas, kuriuo ugdoma visuomenė

ir kultūra trokštant vis labiau atspindėti daugialypes Dievo dovanas žmonėms, yra ilgas“ (16). Tokį procesą galima paspartinti atveriant pilietybės galimybę, atsietą nuo ekonominių bei kalbinių reikalavimų, ir priimant ypatingus įstatymus migrantams, galintiems įrodyti, jog atvykimo šalyje jie gyvena jau ilgą laiką. Dar kartą pabrėžiu būtinybę visai skatinti susitikimo kultūrą gausinant tarpkultūrinius mainus, dokumentuojant ir skleidžiant geras integravimo praktikas ir plėtojant programas rengti vietines bendruomenes integraciniams procesams. Man rūpi pabrėžti ypatingą ateivių, dėl humanitarinių krizių priverstų palikti imigracijos šalį, atvežti. Tokiems asmenims būtina garantuoti tinkamą paramą grįžti į tėvynę ir reintegracijos į darbo pasaulį tėvynėje programas.

Laikydamosi savo pastoracinės tradicijos, Bažnyčia pasirengusi prisidėti prie visų čia pasiūlytų iniciatyvų įgyvendinimo, tačiau trokštant norimų vaisių būtinas yra ir politinės visuomenės bei pilietinės visuomenės, kiekvienos pagal savo atsakomybę, indėlis.

Per Jungtinių Tautų viršūnių susitikimą 2016 m. rugsėjo 19-ąją Niujorke pasaulio vadovai aiškiai išreiškė norą darbuotis migrantų ir pabėgėlių labai, išgelbėti jų gyvenimą bei apginti jų teises ir pasidalyti šia atsakomybe pasauliniu lygmeniu. To siekdamas valstybės išpareigojo iki 2018 m. pabaigos parengti ir patvirtinti dvi pasaulines sutartis (*Global Compacts*), vieną skirtą pabėgėliams, kitą – migrantams.

Brangūs broliai ir seserys! Turint priešais akis šiuos pradėtus procesus, artimiausi mėnesiai teikia puikią progą pasiūlyti ir palaikyti konkrečius veiksmus, mano išvardytus keturiais veiksmazodžiais. Tad kviečiu jus pasinaudoti kiekviena proga, leidžiančia pasidalyti šia žinia su visais politiniais bei visuomeniniais veikėjais, ištraukusiais – ar pageidaujanciais ištraukti – į dviejų pasaulinių sutarčių patvirtinimo procesą.

Šiandien, rugpjūčio 15-ąją, švenčiame Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų iškilnę. Dievo Motina pati patyrė tremties vargus (plg. *Mt 2, 13–15*), kupina meilės, lydėjo savo Sūnų ligi pat Kalvarijos ir šiandien amžinai dalijasi jo garbe. Jos motiniškam užtarimui patikime visų pasaulio migrantų bei pabėgėlių viltis ir juos priimančių bendruomenių lūkesčius, kad, paklusdami didžiausiam dieviškajam įsakymui, visi mokėtume mylėti kitą, būtent ateivį, kaip save pačius.

Vatikanas, 2017 m. rugpjūčio 15 d.

Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų iškilnė

PRANCIŠKUS

Nuorodos

- (1) Pijus XII. Apaštališkoji konstitucija *Exsul Familia, Titulus Primus*, I.
- (2) Kreipimasis į tarptautinio forumo „Migracija ir taika“ (2017 02 21) dalyvius.
- (3) Plg. Šventojo Sosto nuolatinio stebėtojo kalba Tarptautinės migracijos organizacijos Tarybos 103-iojoje sesijoje (2013 11 26).
- (4) Kreipimasis į tarptautinio forumo „Migracija ir taika“ dalyvius.
- (5) Plg. Benediktas XVI. Enciklika *Caritas in veritate*, 47.
- (6) Plg. Šventojo Sosto nuolatinio stebėtojo kalba JT Žmogaus teisių tarybos 20-ojoje sesijoje (2012 06 22).
- (7) Plg. Benediktas XVI. Enciklika *Caritas in veritate*, 62.
- (8) Plg. Popiežiškoji migrantų ir keleivių pastoracijos taryba. Instrukcija *Erga migrantes caritas Christi*, 6.
- (9) Plg. Benediktas XVI. Kreipimasis į 6-ojo pasaulinio migrantų ir keleivių pastoracijos kongreso dalyvius (2009 11 09).
- (10) Plg. Benediktas XVI. Žinia Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos proga (2010); Šventojo Sosto nuolatinis stebėtojas. Kalba JT Žmogaus teisių tarybos 26-ojoje eilinėje sesijoje apie migrantų žmogaus teises (2014 06 13).
- (11) Popiežiškoji migrantų ir keleivių pastoracijos taryba ir Popiežiškoji taryba *Cor Unum*. Priimti Kristų pabėgėliuose ir prievarta išvietintuose asmenyse (2013), 70.
- (12) Plg. Paulius VI. Enciklika *Populorum progressio*, 14.
- (13) Jonas Paulius II. Enciklika *Centesimus annus*, 27.
- (14) Benediktas XVI. Žinia Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos proga (2007).
- (15) Popiežiškoji migrantų ir keleivių pastoracijos taryba ir Popiežiškoji taryba *Cor Unum*. Priimti Kristų pabėgėliuose ir prievarta išvietintuose asmenyse (2013), 30–31.
- (16) Jonas Paulius II. Žinia Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos proga (2005).

Popiežius Pranciškus

Viltis mirties akivaizdoje

2017 m. spalio 18 d.

Šiandien norėčiau krikščioniškąją viltį priešpriešinti mirties tikrovei, kurią šiandienos civilizacija vis labiau siekia išdildyti. Kai mirtis artinasi prie artimųjų ar mūsų pačių, pasirodo, kad esame nepasirengę, nemokame net tinkamos „abécélės“ suformuluoti prasmingus žodžius apie šį išliekantį slėpinį. Jis persmelkia pirmuosius žmonių civilizacijos pėdsakus. Galime sakyti, kad žmoniją nuo pradžios lydėjo mirusiųjų kultas.

Kitos prieš mus buvusios civilizacijos turėjo drąsos pažvelgti mirčiai į akis. Tai buvo įvykis, kurį vyresnieji pasakodavo jaunajai kartai, neišvengiama tikrovė, įpareigojanti žmogų gyventi dėl absoliutaus idealo. Psalmėje recituojama: „Mokyk tad mus skaičiuoti savo dienas, kad įgytume išmintingą širdį“ (*Ps* 90, 12). Savo dienų skaičiavimas padaro širdį išmintingą! Šie žodžiai mus gražina į sveiką realizmą ir nuveja visagalybės iliuziją. Kas mes esame? Esame „trapūs“, beveik niekas, sakoma kitoje psalmėje (plg. *Ps* 89, 47); mūsų dienos greitai praeina: net jei gyventume šimtą metų, galiausiai visa tai atrodo tarsi vienas atokvėpis. Dažnai girdime vyresnius žmones sakant: „Mano gyvenimas praėjo kaip akimirka.“

Taigi mirtis apnuogina mūsų gyvenimą. Ji leidžia suvokti, kad puikybės, pykčio ir neapykantos aktai buvo visiškai veltui: visiška tuštybė. Su gailėsčiu suvokiame, kad nepakankamai mylėjome, kad nesiekėme to, kas esminga. Kita vertus, matome, kad pasėjome tikrai gerų dalykų: tai meilės ryšiai, dėl kurių aukojomės ir kurie dabar mus vedasi už rankos.

Jėzus nušvietė mūsų mirties slėpinį. Savo pavyzdžiu jis leidžia mums gedėti mirus artimam žmogui. Jis „labai susigraudino ir susijaudino“ prie savo bičiulio Lozorius kapo ir „pravirko“ (*Jn* 11, 35). Iš tokio Jėzaus elgesio pajuntame jį kaip labai artimą, mūsų brolių. Jis verkė savo bičiulio Lozorius.

Tada Jėzus meldžiasi Tėvui, iš kurio kyla gyvybė, ir įsako Lozoriui išeiti iš kapo. Ir tai įvyksta. Krikščioniškoji viltis kyla iš Jėzaus nuostatos žmogaus mirties atžvilgiu: jei mirtis egzistuoja kūrinyje, vis dėlto ji yra tarsi randas, iškreipiantis Dievo meilės planą, o Išganytojas nori tai išgydyti. Kitoje vietoje Evangelijoje pasakojama apie tėvą, kurio dukrelė labai serga, ir jis su tikėjimu maldauja Jėzaus ją išgelbėti (plg. *Mk* 5,

21–24. 35–43). Nėra labiau jaudinančio vaizdo, kaip tėvas ar motina su sergančiu vaiku. Jėzus tuoj pat nuėjo su tuo žmogumi, vardu Jayras. Po kurio laiko kažkas ateina iš Jayro namų ir sako, kad mergaitė jau mirė ir nėra prasmės trukdyti Mokytoją. Bet Jėzus sako Jayrui: „Nenusigąsk, vien tikėk“ (*Mk* 5, 36). Jėzus žino, kad šis žmogus patiria pagundą reaguoti pykčiu ir nusivylimu, nes mergaitė mirė, o jis siūlo Jayrui išlaikyti širdyje teberusenantią tikėjimo liepsnelę. „Nenusigąsk, vien tikėk.“ „Nebijok, tik išlaikyk tą liepsną degančią.“ Tuomet atvykęs į jo namus jis pažadins mergaitę iš mirusių ir gražins ją gyvą jos artimiesiems.

Jėzus mus pastato ant šios tikėjimo „keteros“. Mor-tai, verkiančiai dėl mirusio brolio Lozorius, jis priešpriešina tikėjimo tiesos šviesą: „Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas. Kas tiki mane, – nors ir numirtų, bus gyvas“ (*Jn* 11, 25–26). Tai Jėzus kartoja kiekvienam iš mūsų kaskart, kai mirtis ateina suplėšyti mūsų gyvenimo audinio ir meilės ryšių. Visa mūsų egzistencija yra tarp tikėjimo įkalnės ir baimės bedugnės. Jėzus sako: „Aš nesu mirtis. Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas. Ar tai tiki?“ Ar tu tiki tuo? Ar mes susirinę šioje aikštėje tikime?

Mes visi mirties slėpinio akivaizdoje esame maži ir beginkliai. Tačiau kokia malonė, jei tuo momentu širdyje išlaikome mažą tikėjimo liepsnelę! Jėzus paims mus už rankos, kaip Jayro dukterį, ir dar kartą pakartos: „*Talita kum!*“ „Mergaite, sakau tau, kelkis“ (plg. *Mk* 5, 41). Jis tai pakartos mums, kiekvienam iš mūsų: „Kelkis, prisikelk!“ Dabar kviečiu jus užsimerkti ir pamąstyti apie savo mirties momentą. Kiekvienas pagalvokime apie savo mirtį ir įsivaizduokime, kad ateis momentas, kai Jėzus paims mus už rankos ir ištars: „Eikš, einam su manimi, kelkis.“ Ten viltis pasibaigs ir įsigalios tikrovė, gyvenimo tikrovė. Gerai įsimąstykite: pats Jėzus ateis prie kiekvieno iš mūsų, paims už rankos švelniai, romiai, su meile. Kiekvienas kartokime Jėzaus žodžius savo širdyje: „Kelkis, eikš. Kelkis, eikš. Kelkis, prisikelk!“

Tokia mūsų viltis mirties akivaizdoje. Tikinčiam tai plačiai atvertos durys; abejojančiam – šviesos spindulys, prasiskverbiantis pro plyšį. Tačiau mums visiems tai bus malonė, kai mus apšvies ši susitikimo su Jėzumi šviesa.

Vilties tikslas – rojus

2017 m. spalio 25 d.

Tai paskutinė katechezė krikščioniškosios vilties tema, kuri lydėjo mus nuo liturginių metų pradžios. Pabaigoje kalbėsiu apie rojų – mūsų vilties tikslą.

„Rojus“ yra vienas iš paskutinių Jėzaus nuo kryžiaus ištartų žodžių, skirtų gerajam nusikaltėliui. Stabtelėjime trumpam apmąstydami šią sceną. Ant kryžiaus Jėzus nėra vienas. Šalia jo dešinėje ir kairėje yra du nusikaltėliai. Kas nors, praeidamas pro tris kryžius, iškeltus ant Golgotos kalno, galėjo su palengvėjimu atsidusti – galiausiai įvykdytas teisingumas tokius žmones pasmerkiant mirčiai.

Šalia Jėzaus yra nusikaltėlis, pripažįstantis savo kaltę: jis pripažįsta nusipelnęs tos baisios kankynės. Mes vadiname jį „geruoju nusikaltėliu“. Prieštaraudamas kitam jis sako: „Mes gavome, ko nusipelnėme“ (plg. *Lk 23, 41*).

Kalvarijoje tą tragišką ir šventą penktadienį Jėzus pasiekia savo įsikūnijimo ir solidarumo su nusidėjėliais galutinį tikslą. Čia išsipildo tai, ką pranašas Izaijas pasakė apie Kenčiantį Tarną: „jis buvo priskirtas prie nusidėjėlių“ (plg. *Iz 53, 12; Lk 22, 37*).

Ten, Kalvarijoje, vyksta paskutinis Jėzaus susitikimas su nusidėjėliu, kad jam taip pat būtų atverti Karalystės vartai. Įdomu tai, kad žodis „rojus“ čia pasirodo vienintelį kartą evangelijose. Jėzus jį žada „vargšei sielai“, tam, kuris nuo kryžiaus medžio turėjo drąsos išsakyti nuolankiausią prašymą: „Jėzau, prisimink mane, kai ateisi į savo Karalystę“ (*Lk 23, 42*). Jis neturėjo jokių gerų darbų, kuriuos galėtų parodyti, neturėjo nieko; tačiau save patikėjo Jėzui, kurį atpažino esant nekaltą, gerą, tokį skirtingą nuo savęs (41 eil.). Šių nuolankios atgailos žodžių pakako paliesti Jėzaus širdį.

Gerasis nusikaltėlis mums primena, kokia tikroji mūsų būklė Dievo atžvilgiu: kad esame jo vaikai, jis jaučia mums užuojautą ir kiekvieną kartą nuginkluojamas, kai pareiškiame, jog ilgimės jo meilės. Daugybėje ligoninių palatų ar kalėjimų kamerų šis stebuklas pasikartojo nesuskaičiuojamą daugybę kartų: kad ir kokį blogą gyvenimą būtų nugyvenęs žmogus, nėra tokio, kuris beviltiškoje situacijoje negalėtų šauktis malonės. Mes visi stojame į Dievo akivaizdą tuščiomis rankomis, panašūs į muitininką, kuris palyginime vaizduojamas atokiai stovintis šventykloje ir besimeldžiantis (*Lk 18, 13*). Kiekvieną kartą, kai žmogus, darydamas

paskutinę savo gyvenimo sąžinės sąskaitą, suvokia, kad jo kaltės smarkiai viršija gerus darbus, jis turi ne nusivilti, bet patikėti save Dievo gailestingumui. Tai teikia mums vilties, tai atveria mūsų širdis!

Dievas yra Tėvas, jis iki paskutinio momento laukia mūsų grįžimo. Kai sūnus palaidūnas grįžta ir pradeda išpažinti savo nuodėmes, tėvas savo apkabinimu užčiaupia jo burną (plg. *Lk 15, 20*). Toks yra Dievas: štai kaip jis mus myli!

Rojus nėra pasakų vieta, juolab ne užkerėtas sodas. Rojus yra apsikabinimas su Dievu, begaline Meile, o ten įžengiame dėka Jėzaus, kuris mirė už mus ant kryžiaus. Kur yra Jėzus, ten gailestingumas ir laimė; be jo viešpatauja šaltis ir tamsa. Mirties valandą krikščionis kartoja Jėzui: „Prisimink mane.“ Net jeigu nebūtų nė vieno žmogaus, kuris mus atsimintų, Jėzus vis tiek yra ten, šalia mūsų. Jis nori mus nuvesti į pačią gražiausią vietą, kokia tik yra. Jis nori mus ten nuvesti su tuo mažu ar gausiu mūsų gyvenime buvusiu gėriu, kad niekas nebūtų prarasta iš to, kas jau atpirkta. Į Tėvo namus jis atsineš ir visa tai, kam dar reikia atpirkimo: viso gyvenimo trūkumus ir klaidas. Tai yra mūsų egzistencijos tikslas: kad visa būtų atbaigta ir perkeista į meilę.

Jei tai tikime, mirtis mūsų nebegąsdina, galime tikėtis palikti šį pasaulį taikingai, su dideliu pasitikėjimu. Kas sutiko Jėzų, daugiau nieko nebebijo. Mes taip pat galime kartoti senelio Simeono žodžius; jis buvo palaimintas sutikti Kristų pabaigoje gyvenimo, praleisto laukiant šio įvykio: „Dabar gali, Valdove, kaip buvai žadėjęs, leisti savo tarnui ramiai iškeliauti, nes mano akys išvydo Tavo išgelbėjimą“ (*Lk 2, 29–30*). Pagaliau vienu akimirksniu mums nieko nebereikės; mes regėsime nebe mįslingu pavidalu. Mes nebeversime tuščiai, nes visa praėjo, net pranašystės, net pažinimas. Tačiau meilė nepraėjo, ji liko. Nes „meilė niekada nesibaigia“ (plg. *1 Kor 13, 8*).

Arkivyskupas P. R. Gallagheris

Pamokslas Sausio 13-osios šv. Mišiose Vilniaus arkikatedroje

Brangūs broliai ir seserys Kristuje,

Džiaugiuosi švęsdamas su Jumis Eucharistiją šią dieną, kai prisimenate žuvusius už Tėvynės laisvę. 1991-ųjų sausio mėnesį Jūs liudijote pasauliui gilią tiesą, kad taikos galima siekti taikiu būdu net ir smurto akivaizdoje. Popiežius Pranciškus, ragindamas siekti taikos veikliu nesmurtiškumu, primena, kad būtent toks veiklus nesmurtiškumas sugriovė komunistinius režimus Europoje.

Sausio 13-ąją Jūs buvote pasiryžę sumokėti brangią kainą, kovodami už santvarką, kurioje būtų gerbiamas kiekvieno žmogaus orumas, kurioje niekas nebūtų persekiojamas dėl tikėjimo, o viešasis gyvenimas nebūtų grįstas melaginga ideologija. Okupacijos metais Jūs patyrėte, kad santvarka, kuri neigia Dievą, galiausiai ima žeminti ir žmogų. Todėl Jūs siekėte ne vien Nepriklausomybės, tačiau ir laisvės, kuri gimsta iš tiesos (plg. *Jn 8, 32*).

1991 metais visą pasaulį apskriejo vaizdai iš Baltijos valstybių. Tai buvo sukrečiantys vaizdai beginklių žmonių, stovinčių prieš tankus. Visuotinė Bažnyčia buvo su Jumis maldoje, kaip ir šiandien Ji yra su žmonėmis, kurie įvairiuose kraštuose kenčia nuo karo ir persekiojimų. Jūs pažinote, kokia galinga yra malda, kuria prašoma taikos. Žinau, kad sausio 13-osios naktį budėti susirinkę žmonės kartu meldėsi, giedojo giesmes Dievo Motinai, Lietuvos Globėjai, o parlamente drauge su gynėjais buvę kunigai aukojo šventąsias Mišias.

Šį vakarą noriu prisiminti tuos žodžius, kuriuos prieš 25 metus lankydamasis Lietuvoje pasakė šventasis Jonas Paulius II. Melsdamasis Antakalnio kapinėse prie žuvusiųjų už laisvę kapų, kur šiandien ir aš galėjau melstis, šventasis Jonas Paulius II sakė: „Tikėjimas padėjo atsispirti prieš tamsias ir dažnas prievartos bangas, neigusias Dievą ir žeminusias žmogų.“

Šiandien kartu su Jumis aš dėkoju Dievui, kad Jis išlaikė Jūsų tautoje tikėjimą ne tik sausio 13-osios naktį, bet ir per visą ateistinės ideologijos naktį, kuri truko daugiau nei 40 metų, kol Jūsų šalis buvo okupuota. Komunistinis režimas persekiojo tikinčiuosius, tačiau daugelis Jūsų tautiečių ryžosi sekti Kristumi iki galo Kalvarijos keliu.

Vienas iš tokių tikrų Kristaus sekėjų yra kankinys arkivyskupas Teofilius Matulionis, kuris praėjusią vasarą

buvo paskelbtas palaimintuoju. Popiežius Pranciškus pavadino šį ganytoją didvyrišku Evangelijos liudytoju. Palaimintasis Teofilus išpažino Kristų, nors ir buvo dėl to persekiojamas. Jis gyveno kaip Kristus, nes iki pat mirties į savo persekiotojus žvelgė su meile. Išlaikęs meilės perkeistą žvilgsnį į artimą, jis iš tikrųjų buvo Evangelijos liudytojas.

Šiandienos Evangelijoje regime, kaip Jėzus pašaukia apaštalą Matą, tardamas „Sek paskui mane!“ (*Mk 2, 14*). Popiežiaus Pranciškaus šūkis „Miserando atque eligendo“ (*Mt 9, 9*) yra paimtas iš Mato pašaukimo istorijos komentaro. Kas yra šios istorijos centre? Tai Dievo gailestingumas. Evangelijoje girdime, kad Jėzų seka minia, tačiau Mato nėra minioje, jis sėdi muitinėje. Praeidamas Jėzus gailestingai pažvelgia į Matą ir jį pasirenka pašaukdamas: „Sek paskui mane!“

Dievas pirmasis gailestingu žvilgsniu pažvelgia į žmogų. Dievas pasirenka žmogų dar tada, kai jis yra sužeistas nuodėmės. „Gailestingumas išreiškia Dievo elgesį nusidėjėlio atžvilgiu – jam siūloma galimybė pripažinti savo klaidas, atsiversti ir įtikėti“ (*Misericordiae Vultus, 21*). Labiau už Dievo meilę mus gali stebinti tik tai, kad Jis palieka mus laisvus šios meilės atsisakyti.

Dievo kvietimas „Sek paskui mane“ niekada nėra įsakymas „Sek paskui mane!“. Dievas nenori mūsų pavergti – trokšdamas tik laisvo mūsų atsiliepimo Jis netgi sutinka būti nemylimas. Kiekvienas bandymas pavergti žmogų galiausiai kyla iš velnio, kuris siekia sunaikinti žmoguje Dievo paveikslą. Labai dažnai šis bandymas remiasi melagingu laisvės pažadu. Lietuvoje jūs patyrėte komunistinę ideologiją, kuri skelbė išlaisvinanti žmogų, o iš tiesų atnešė pavergimą. Įvairių ideologijų pavidalu šis melagingas laisvės pažadas gyvas ir šiandien.

Vienintelė tikra laisvė gimsta žmogaus širdyje. Popiežius Pranciškus sakė: „Istorijoje buvo daug revoliucionierių. Tačiau nei vienas neturėjo tos revoliucijos, kurią atnešė Jėzus, galios: istoriją transformuojančios, giliai žmogaus širdį pakeičiančios revoliucijos. Istorinės revoliucijos pakeitė politines, ekonomines sistemas, tačiau nei viena iš jų tikrai nepakeitė žmogaus širdies. Tikrąją revoliuciją, tą, kuri radikaliai pakeistų gyvenimą, įgyvendino Jėzus Kristus savo Prisikėlimu: per Kryžių ir Prisikėlimą.“

Šiais metais švęsdami Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį, jūs minite Trakų Dievo Motinos, Lietuvos Globėjos, vainikavimo 300 metų jubiliejų. Kaip ir tą sunkią 1991-ųjų sausio 13-osios naktį, taip ir šiandien atsiduokite Marijos globai. Tegul ši žemė ir toliau būna vadinama Marijos žeme, kad Jos globojami išlaikytumėte tikėjimą ir paliudytumėte jį veikliais darbais. Amen.

Kauno arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius

Kalba Sausio 13-ąją LR Seime

J. E. Prezidente, Seimo Pirmininke, Ministre Pirmininke,

Garbūs Seimo ir Vyriausybės nariai, Užsienio šalių diplomatai ir visi šios šventės dalyviai,

ruošiantis Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio minėjimui buvo sukurta programa „Idėja Lietuvai“ ir pasiūlyta žmonėms siūsti savo pasiūlymus, idėjas, kurios galėtų pasitarnauti į antrąjį Nepriklausomybės šimtmetį žengiančiai Lietuvai. Buvo gauta labai daug siūlymų – nuo aukšto kalno supylimo Baltarusijos pasienyje iki vienalyčių santuokų įteisinimo.

Sausio 13-oji – tai diena, kai tūkstančius lietuvių suvienijo laisvės idėja, ir ji buvo tokia stipri, kad beginkliai žmonės galėjo stovėti prieš mirtį nešančius tankus.

Perskaičiau pasiūlytas idėjas, bet neradau nė vienos, už kurią jos autorius būtų pasiryžęs sumokėti nebūtinai gyvybės kainą. Dauguma idėjų – tai siūlymai, kaip sočiau gyventi ir naudotis jokios moralės neribojama laisve.

Sausio 13-ąją taip pat noriu pasidalyti idėja Lietuvai. Turėjome partizanų vadus: Joną Žemaitį ir Adolfą Ramanauską. Savo laiku jie nesuabejojo ginti Lietuvą ir už ją mirti. Turėjome Lietuvos ministrus, nesutikusius kolaboruoti su okupacine valdžia ir atsidūrusius Vladimiro kalėjime. Turėjome vyskopus: Vincentą Borisevičių, Mečislovą Reinį, palaimintąjį Teofilijų Matulionį, išstovėjusius didelių išbandymų akivaizdoje. Turėjome Petrą Plumpą, Vladą Lapienį, ses. Nijolę Sadūnaite ir daugelį kitų, kurie už tiesos žodį, ginantį pavergto žmogaus teises, nesuabejojo prisiimti lagerio kryžių.

Lietuva bus gyva, jei turėsime žmonių, mėstančių ne tik apie sotų gyvenimą ir ne tik apie save. Iš kur ir kaip tokie žmonės atsiranda?

Yra keturios kolonos, į kurias saugiai gali remtis bet kuri laisva ir nelaisva visuomenė. Tos kolonos – tai Dievas, Lietuva, šeima ir moralė. Visi pirmiau paminėti asmenys ir daugelis kitų, tarp jų ir Sausio 13-ąją gynusieji Lietuvos laisvę, rėmėsi į šias keturias kolonas.

Šiandien man labai neramu, kad šias kolonas bando išjudinti, o kartais net griauti. Griauti vardan savaip suprastos laisvės. Kai kam atrodo, kad žmogus nebus visiškai laisvas, jei pripažins prigimtinę moralę, prigimtinę šeimą, jei jausis ne Europos, bet Lietuvos pilietis ir jei laikysis moralinių Dekalogo normų. Tokios rūšies liberalizmas bet kuriai tautai, taip pat ir Lietuvai, yra ne mažiau pavojingas už priešo tankus, nes jis numarina žmogaus dvasią. O kai miršta žmogaus dvasia, tuomet miršta ir meilė Tėvynei; lieka tik meilė pinigui ir meilė sau pačiam.

Kviečiu visus Lietuvos žmones, kuriems ne tas pats – išsivaikščioja ar klesti Lietuva, budėti ir saugoti šias keturias kolonas: Dievą, Lietuvą, šeimą ir moralę. Jei šios kolonos bus tvirtos, tuomet būsime pajėgūs atsiliepti į visus dabarties iššūkius, taip pat ir į emigracijos iššūkį. Jei šių kolonų nepaisysime, tuomet visos gražios idėjos ir liks idėjomis be laukiamų vaisių.

Bažnyčia, giriama ar ujama, šias kolonas visuomet gynė ir gins, nes ji negali atsisakyti savo misijos atstovauti Tam, kuris save pavadino pasaulio Šviesa ir žemės Druska.

Sveikinu visus tautiečius su Lietuvos Valstybės atkūrimo šimtmečio jubiliejumi. Visiems linkiu tarpusavio pagarbos ir meilės, kuri yra sveikos visuomenės cementas, ir tepadeda mums visiems Dievas nepavargti darant gera.

JĖZUI PAŽĪSTAMAS ŽMOGAUS GYVENIMO DRAMATIŠKUMAS

5 eilinis sekmadienis (B)

Job 7, 1–4. 6–7; Ps 147, 1–2. 3–4. 5–6;

1 Kor 9, 16–19. 22–23; Mk 1, 29–39

Kam nepažįstamas gyvenimo trapumas ir laikinumas? Visi susiduriame su savo ar kitų žmonių ligomis. Kiekvienam toks pažįstamas maudžiantis skausmas dėl kokio nors trūkumo ir niekaip nenumaldomas poreikis, užduotis ar įpareigojimas dirbti, keliantis samdinio, vergo, darbininko dalios pojūtį. Jobo knygoje žmogaus gyvenimas lyginamas su vėjo dvelkimu (plg. *Job 7, 7*) – tai, kas labai nepastovu, laikina ir net neapčiuopiama. Apmąstant tokią žmogaus gyvenimo viziją gali apimti neviltis. Ją blaškome kaupdami gėrybes, siekdami pripažinimo, galios arba be saiko linksmindamiesi. Gyvenimas – tai nuolatinis blaškymasis ieškant prasmės ir tikslo. Laimingas, kas anksti juos atranda. Apaštalas Paulius skelbia Evangeliją kaip gyvenimo šansą, kaip išsigelbėjimą iš nevilties ir nusiminimo. Gyvojo Dievo patirtis verčia ne tik išmokti nuolankumo, pačiam rinktis gyventi pagal Evangeliją, bet ir ją nešti kitiems, kad kuo daugiau žmonių būtų laimėta Dievo Karalystei (plg. *1 Kor 9, 19*).

Jėzui gerai pažįstamas žmogaus gyvenimo dramatiškumas. Kur tik jis eidavo – visur buvo apstu ligonių, demonų varginamų žmonių, netekčių. Ligas ir demonų blogį Jėzus sutramdo asmeniškai prisiliedamas prie sergančio žmogaus. Jam nieko nereikė tarti žodį, kad viso pasaulio ligoniai ūmai pasveiktų, ir taip būtų įvykę. Tačiau Jėzus nėra stebukladaris. Jam daug svarbiau keisti žmonių širdis, siekti ne stebuklo šiam laikinam pasauliui, bet santykio, kuris galios ir amžinybėje. Jėzus užėina į Simono ir Andriejaus namus, pakelia už rankos karščiuojančią uošvę ir taip išreiškia savo artumą, asmeninį rūpestį, kurio neužmiršo tame įvykyje dalyvavę žmonės. Jėzus gelbėja, pakelia iš ligos labai asmeniškai, nes pažįsta žmones ir jų istoriją. Pakelia ir gelbsti žmones ne tam, kad jie užsidarytų ir džiaugtųsi sau vieni, bet kad tarnautų kitiems, bendradarbiautų.

Išlaisvinimo ir išgydymo veiksmais Jėzus ne tik byloja, kas jis yra, – galintis nugalėti bet kokio blogio apraiškas, bet ir liudija Dievo kaip neribotos galybės artumą žmogui. Taip per visus savo stebuklus iš anksto skelbia prikėlimo iš mirties galią. Žinia apie išgydymus, gražintą sveikatą išplito žaibiškai, visas miestas susirinko prie Jėzaus ir sugabeno visus ligonius. Dide-

li ženklai neišvengiamai turėjo sėti klausimą: kas yra šis, galintis padaryti tokius darbus?

Demonai, kurie Jėzaus dieviška galia turėjo palikti varginamus žmones, žinojo, kas Jis, nes jų pažinimas visiškai kitoks nei žmonių. Demonai priklauso dvasiniam pasauliui ir pažįsta Dievą, tačiau yra sukilę prieš jį kaip maištininkai, nepritariantys jo planams. Jėzus draudžia demonams kalbėti ir skelbti, kas jis yra, nes jie nepasako visos tiesos, ją iškreipia, skelbia netinkamu būdu. Piktajam neleidžia kalbėti, nes žmonės dar neturėjo galimybės aprėpti visos Kristaus, kaip pasi-aukojančio Mesijo, istorijos be jo mirties ir prisikėlimo įvykių. Piktasis siekia atitraukti Jėzų nuo kelio į kryžių ir prisikėlimą, paskelbdamas Jėzų kaip Mesiją ties padarytais stebuklais. Taip būtų tik garbės triumfas. O Jėzus atėjo tarnauti iki kryžiaus mirties ir taip įprasminti kiekvieno vargą, skausmingą dalį, neviltį, sunkumus. Petras taip pat buvo išsigandęs ir panoro, kad neišsipildytų Jėzaus ištarta pranašystė apie jo kančią, nužudymą ir prisikėlimą. Bet Jėzus subarė Petrą: „Eik šalin, šėtone! Tu man papiktinimas, nes mąstai ne Dievo, o žmonių mintimis“ (*Mt 16, 23*). Jėzus mums priartina Dievą ir kyla noras savo protu aprėpti, nukreipti šį ypatingą Asmenį taip, kaip mums atrodo. Tokios žmogiškos manipuliacijos mus iš tiesų priartina ne prie paties Dievo, o nusviedžia piktajam, nes pasiduodame pagundai valdyti, pajungti savo galiai, o ne atsiverti slėpiniui.

Atvirumas labiausiai išgyvenamas meldžiantis, kai siekiama klausytis, kai su pasitikėjimu išsakoma tai, kas intymiausia, kai liekama tiesos ir mus besąlygiškai palaikančios meilės akistatoje. Pasak šv. Teresės Avilietės, maldos esmė – tai savo dėmesio sutelkimas į Dievą, kalbėjimasis su juo ir jo klausymasis. Taip pasisemiama stiprybės iš paties Dievo asmens, iš bendravimo su juo džiaugsmo ir vienybės patirties. Todėl Jėzui žemiškame kelyje taip reikėjo būti Tėvo akivaizdoje, klausytis ir patirti palaikymą – tų maldos momentų, kuriuose būtų tarsi labiau išgyvenama visa apimanti Tėvo ir Sūnaus vienybė.

Be nuoširdžios, kantrios ir atviros maldos sunkiai pakelsime savo gyvenimo iššūkius, darbus, keblius santykius bei laikinumą. Tam yra Jėzaus pavyzdys ir visa Evangelijos žinia, kurią esame kviečiami priimti, kad savo gyvenimą laimėtume amžinybei.

Parengė kun. Saulius Bužauskas

DIEVAS DUODA JĖGŲ JUDĖTI PIRMYN

6 eilinis sekmadienis (B)
Kun 13, 1–2. 45–46; Ps 32, 1–2. 5. 11;
1 Kor 10, 31 – 11, 1; Mk 1, 40–45

Anot garsaus JAV kovotojo už juodaodžių teises Martyno Liuterio Kingo, žmogus pašauktas skristi, jeigu negali skristi – jam tenka bėgti, jeigu negali bėgti – reikia eiti, o jeigu negali eiti – belieka šliaužti ir visada, nepaisant nieko, judėti pirmyn. Tokį judantį pirmyn žmogų šiandien sutinkame evangelisto Morkaus pasakojime. Šį sekmadienį mums pasakojama apie beviltiška liga sergantį ir ano meto situacijoje galutinai pasmerktą žmogų – raupsuotąjį. Raupsai – negydoma liga, atskirianti žmogų nuo savų, išstumianti jį iš bendruomenės. Jam nelikdavo vietos namie, kaime, mieste ar miestelyje, netgi maldos namuose – sinagogoje. Jo vardo evangelistas neužrašo: tokie žmonės tapdavo dykynių, negyvenamų vietų gyventojai, savotiški valkatos, kuriems nelikdavo vietos tarp žmonių. Toks žmogus ryžtingai ieško pagalbos – nuolankiai ir kartu ryžtingai kreipiasi į Jėzų Kristų. Jis šaukia ir puola ant kelių. Daugumos iš mūsų, atsidūrusių sunkioje situacijoje, tokia ar panaši patirtis.

Žmogus judėjo pirmyn, įveikdamas sunkumus ir išbandymus, mat turėjo keliauti taip, kad nesutiktų žmonių, aplenkdamas gyvenvietes. Tačiau jis ėjo ir susitiko Viešpatį.

IŠSILAISVINTI NUO PASAULIETIŠKŲ PRISIRIŠIMŲ

I gavėnios sekmadienis (B)
Pr 9, 8–15; Ps 25, 4bc–5ab. 6–7bc. 8–9;
1 Pt 3, 18–22; Mk 1, 12–15

Pirmojo gavėnios sekmadienio tradicinė tema yra Viešpaties pasninkas dykumoje, taip pat trys jo patirti gundymai. Pasninkas ir trys gundymai išsamiau aprašyti Mato ir Luko evangelijose. Šie evangelijų autoriai pažymi, kad pasninkas tęsėsi 40 dienų, o per tą laiką Jėzus nevalgė jokio maisto. Tai primena pasakojimą apie Mozę, kuris ant Sinajaus kalno nieko nevalgė ir negėrė 40 dienų. Toks pasninkas pranoksta bet kokio žmogaus prigimtines galias ir suponuoja stebuklingą dieviškosios galios įsikišimą. (Prisiminkime, kad

Jų susitikimo metu išryškėja mums labai svarbūs dalykai:

- Dievas mus *girdi* (jis gi bendrauja su sergančiuoju);
- Dievas mus labai *myli* (jis gailėstingumo apimtas);
- Dievui *rūpime* (ištiesęs ranką – *palietė!!!* jį);
- Dievas *nori* mus visada *apvalyti* (noriu, būk švarus).

Dievui nėra negalimų dalykų, ir mums reikia nuolat ieškoti to Dievo, kuriam nėra nieko neįmanoma. Jis akivaizdžiai nori mūsų laimės. Jėzus Kristus išgydo žmogų, kuris turi nueiti į Dievo namus ir paaukoti jam auką. Aukojimas – dėkingumo Dievui gestas. Akivaizdi tiesa – žmogaus ir Dievo bendradarbiavimas. Mes pakviesti bendradarbiauti, t. y. stengtis įveikti įvairias kliūtis. Eiti pas Viešpatį, ieškoti jo, prašyti, pasitikėti ir nuolat dėkoti. Būtina atsiminti, jog Dievo ranka visada parodo savo galybę, savo žmonių jis niekada neužmiršta ir jų bėdoje nepalieka. Geroji Naujiena šį sekmadienį mums – Jėzuje Kristuje galime atgauti dvasinę ir fizinę sveikatą, tik mums patiems reikia eiti pas jį, prašyti jo pagalbos ir pasitikėti juo. Dieve judame, esame ir gyvename, ir tai mums garantuoja laimę žemėje ir danguje. Jo meilė mūsų neatstumia. Gailėstingumo apimtas, Dievas suteikia mums jėgų, kad visada gyvenimo kely judėtume pirmyn. Amen.

Parengė kan. Andriejus Sabaliauskas

šv. Maksimiljonas Kolbė ir jo bendražygiai nacių bado bunkeryje mirė po dviejų savaitių be maisto ir vandens.) Jėzaus atveju galime numanyti, kad per šį laiką jis buvo visiškai paniręs į maldą ir kontempliaciją. Būdamas Amžinasis Žodis, jis galėjo palaikyti su jo Asmeni suvienytą žmogiškąją prigimtį. Tik pasibaigus šiai maldos ekstazei, Jėzus pajuto ypatingą alkį (Lk 4, 4) ir patyrė pagundas. Toks pasninkas mums neįmanomas, tačiau gautos malonės ir Jėzaus gyvenimo pavyzdys įkvėpė Bažnyčią laikytis 40 atgailos dienų per gavėnią. Šiandienos katalikų „pasninkas“ apibrėžiamas kaip apsiribojimas pavalgant sočiai vieną kartą per dieną be mėsos, o kitus du kartus tik užkandant. Vienuoliai šios praktikos laikosi per gavėnią, o pasauliečiai tikintieji įpareigoti to laikytis tik Pelenų trečadienį ir

Didįjį penktadienį. Tačiau gavėnios metu esame raginami laisvai pasirinkti kitus, subtilesnius apsimarinimo būdus atsisakydami vieno ar kito nebūtino maisto, įpročio ar pramogos, prie kurių esame ypač prisirišę. Mūsų tikslas yra išsilaisvinti nuo pasaulietiško prisirišimo ir tapti atviresniems Dievo malonei, labiau susitelkti į esminius krikščioniškojo gyvenimo dalykus.

Matas ir Lukas atkreipia mūsų dėmesį į subtilią velnio taktiką, kuria jis siekia atitraukti Kristų nuo jo tikrosios misijos: nuolankus ir klusnus Viešpaties tarnas pasiūstas įkurti ne šio pasaulio Karalystės. Nors šėtonas nepažįsta dieviškosios Jėzaus tapatybės, jis jaučia jį esant apdovanotą didžiulėmis ir ypatingomis galiomis ir siekia jas neutralizuoti ar veikiau manipuliuoti jomis, idant jos pasitarnautų jo iškreiptiems planams. Šėtonas siūlo Jėzui įvykdyti paviršinius beprasmius ir pretenzingus stebuklus, kurie, užuot tapę tarsi sakramentiniais išganymo ženklais (panašiais į tuos, kuriuos Jėzus darys savo viešosios tarnystės metu), liktų tik magiški triukai: akmenis paversti sau pačiam skirta duona alkiui numalšinti; atlikti išoriškai efektingą šuolį nuo šventyklos šelmens į apačioje esančią aikštę ir įkvėpti baimingą pagarbą tai matančioms minioms, kurios paliudytų apie tokį žygdarbį. Taip pat pasiūlo, kad Jėzus „parpuolęs pagarbintų“ velnią ir taip savo mesijinę Karalystę prilygintų šio pasaulio karalystėms, kuriose viešpatavimas įtvirtinamas ginklų galia ir medžiaginiu turto. Iš tikrųjų šioje srityje šėtonas, būdamas šio pasaulio kunigaikštis, valdo kaip uzurpatorius, suvedžiodamas ir pavergdamas žmones bei institucijas nuodėmės galia. Šioje kovoje Jėzaus strategija yra paprasta. Jis atsisako leisti į

ginčą velnio siūlomomis sąvokomis, tačiau kaskart pabrėžia nuolankų klusnumą Dievo valiai, išreikštai Šventajame Rašte: žmogus gyvas ne vien duona, bet ir Dievo žodžiu (kuris yra pats Jėzus); mums nedera gundyti Viešpaties, turime jį garbinti ir jam vienam tarnauti. Čia parodytas Kristaus pavyzdys ir jo pergalės malonė sustiprina krikščionis gavėnios metu ir per visą gyvenimą kovojant su kūno troškimais, akių troškimais ir gyvenimo puikybe.

Šventasis Morkus, kurio Evangeliją skaitėme šiandien, labai glaustai perteikia šį epizodą ir neįtraukia trijų gundymų aprašymo. Nors pasninkas tiesiogiai neminimas, jis numanomas tuo faktu, kad Jėzui tarnauja angelai (aiškiai kompensuodami įprastinio maisto stoką). Morkaus pasakojimui būdingas teiginys, kad Jėzus „buvo su žvėrimis“. Tai parodo Jėzaus galią ir nekaltumą. Jis buvo toje laukinėje nuošalioje vietoje apsuptas liūtų, vilkų, leopardų ir gyvačių, jų nebijojo ir nebuvo jų sužalotas. Jis gyveno tarp jų kaip Adomas kadaise būdamas nekaltumo būvio.

Morkus parodo mums Jėzų, išeinantį iš dykumos, kaip naująjį Mozę ir naująjį Adomą. Jo misija yra mus pakviesti juo sekti į šį naujai sutaikintą Rojų, šią tikrąją amžiną Pažado žemę. Jis mus kviečia „atsiversti“ (per atgailą ir nuskaistinimą) ir „tikėti Evangelija“, tai yra išganymu, kuris yra jis pats. Gavėnios laiku Dievo malonės dėka ženkime tolyn šiuo keliu, Mišių Pradžios maldos žodžiais prašydami: „tegul <...> gavėnios atgaila atskleidžia mūsų protui Kristaus išminties gelmes ir padeda elgesiu sekti jo darbais“.

Parengė t. Grigalius Casprini OSB

KALNAS – SUSITIKIMO SU DIEVU VIETA

II gavėnios sekmadienis (B)

Pr 22, 1–2. 9a. 10–13. 15–18;

Ps 116, 10. 15. 16–17. 18–19; *Rom* 8, 31b–34; *Mk* 9, 2–10

Lietuva – lygumų kraštas. Neturime kalnų, snieguotomis viršūnėmis siekiančių debesis ir atkartojančių visas gamtines zonas. Tačiau mūsų protėviai, dar būdami pagony, ieškodami dievybės ir garbindami ją, stengėsi pakilti aukščiau lygumų, kur vyko įprastinis gyvenimas. Jie pylė kalnus – piliakalnius, kurių viršūnės tarnavo kaip susitikimo su dievybe vieta.

Šventajame Rašte yra ne viena susitikimo su Dievu ant kalno istorija. Abraomas aukoja sūnų ant kalno. Mozei

kalnuose iš degančio krūmo prabyla Jahvė. Vėliau, išvedęs savo tautą iš Egipto, Mozė kops į kalną kalbėtis su Dievu. Nuo Horebo kalno jis parneš tautai Dievo duotus įsakymus. Pranašas Elijas kalnuose po galingo uragano ir žaibų ramiame dvelkime pajunta Dievo artumą. Pats Jėzus savo maldai neretai pasirinkdavo kalną, o šiandien girdėjome, kaip jis kelis mokinius vedasi ant Taboro ir ten apreiškia savo šlovę.

Kodėl ant kalno? Kodėl čia susitikimas su Dievu yra ypatingas?

Pirmas ateinantis į galvą atsakymas labai paprastas. Ant kalno neplėtojamas žemės ūkis. Kalnas tarsi apsigina nuo žmogaus veiklos ir išlaiko Dievo kūrybos

bruožus. Jis nesukultūrinamas, nepalenkiamas žmogui, netinkamas darbui. Kalnas skirtas ne veikti, o kontempliuoti. Tarp daugybės žmogaus užimtų teritorijų ši lieka neužvaldyta, tai Dievo poezijos vieta. Joje atsidūręs gali išgyventi, patirti kažką ne pagal žmogaus, bet pagal Dievo tvarką.

Kunigas psichologas ir filosofas Antanas Paškus knygoje „Žvilgsnis į pasaulėžiūrinę aplinką, šventovę, save“ gina šiandien sparčiai nykstančią sakralią erdvę. Pasak jo, svarbu išsaugoti ribą tarp *sacrum* ir *profanum*. Žmogaus ir Dievo teritorija – ar reikia jas vieną nuo kitos atskirti? Šiuo klausimu vyksta gan karšta tradicionalizmo ir modernizmo diskusija. Tačiau sakralių vietų, kaip ypatingu būdu priklausančių Dievui, išskyrimas turi pedagoginę prasmę. Žmogus kai kuriose vietose turi pasijusti esąs ne šeimininkas, o svečias. Tada jis gali dvasiškai ūgtelti įsi-gyvendamas į aukštesnę, ne žmogišką tvarką.

Jeruzalės šventyklos laiptai buvo skirtingo pločio, kad žmogus negalėtų jais tiesiog užbėgti ir šventykloje atsirasti kaip profaniškoje erdvėje – su kasdienėmis mintimis. Tą pačią prasmę turi šventorių tvoros, bažnyčių durys, prieangiai, nuo bendros erdvės atskirtos presbiterijos.

Gera, kai ir krikščionių namuose atsiranda išskirtos Dievo garbinimo vietos. Turime konkrečias vietas, kur gaminame maistą, valgome, ilsimės, priimame svečius, dirbame, net žiūrime televizorių. Kodėl nėra vietos, kur galėtume Dievą garbinti, bendrauti su juo?

ŠVENTYKLŲ ATSTATYMO METAS

III gavėnios sekmadienis (B)

Iš 20, 1–17; Ps 19, 8. 9. 10. 11; 1 Kor 1, 22–25; Jn 2, 13–25

Jėzus Kristus. Kas jis? Koks? Evangelijos, o ir Senasis Testamentas jį apibūdina kaip nešaukiantį, nerėkiantį, gatvėje nesigirdi jo balso. Rusenantis dagtis nebus jo užgesintas, o linguojanti nendré nenulaužta. Jėzus Kristus gydo, meiliai žvelgia į žmones, jam gaila vaikų ir našlių, jis rūpinasi, kad alkani žmonės nenusilptų pakeliui į savo namus. Jis gelbsti apaštalus, kad jie nepražūtų audroje, ištiesia ranką skęstančiam Petriui. Jėzus Kristus – Dievas ir Žmogus, o jo veikimo strategija vien meilės ir vilties Karalystės kūrimas.

Šiandien evangelistas Jonas, mylimasis Jėzaus mokinys, tikras jo pusbrolis (jų motinos – tikros seserys), mums

Teko lankytis vieno vargšo visiškai tuščiuose namuose. Ten net pečius buvo išgriautas. Bet kabojo šventas paveikslas ir prie jo degė lempelė. Paklaustas, kodėl visą laiką palieka degti tą šviesą, vargšas atsakė: „Čia Dievuliui.“ Kas žino, gal Vladimiro malda saugo visą Kazlų Rūdos miestą?..

Dievas apsireiškia ir kalba ant kalno. Nebūtinai materialaus kalno. Sekmadienis – Dievui pašvęstoji diena – iškyla virš kasdienybės kaip kalnas. Čia viskas kitaip nei kasdienybės lygumose. Turėtų būti kitaip, jei žmogus deramai švenčia sekmadienį – gilina tikėjimą skaitydamas Šventąjį Raštą, melddamasis, dalyvaudamas šventosiose Mišiose, kurios yra pati šio kalno viršūnė, remianti dangų ir leidžianti sutikti Dievą. Sekmadienis turėtų ir patenkinti, ir paauginti tris svarbiausius žmogaus poreikius – tikėjimą, viltį ir meilę.

Abraomas nuo kalno leidžiasi sukrėstas aukos didumo. Jis sutiko ją paaukoti ir ši auka augino jo paties tikėjimą. Kaskart pasikalbėjusio ant kalno su Dievu Mozės veidas švytėdavo. Pabuvę ant Taboro mokiniai grįžta perkeisti. Išvydę Jėzaus dievystę jie į daug ką žiūrės kitaip.

Sekmadienio šventimas, ypač Eucharistijos šventimas, tikėjimo akimis žvelgiant į Viešpatį, turėtų panašiai keisti mus, mūsų veidus, santykius ir gyvenimus. O didžiausias pokytis būtų, jei savo gyvenimo aukštumose, pilkos kasdienybės lygumose ir sunkumų gelmėse pajėgtume laikytis iš dangaus skambėjusių žodžių: „Šitas mano mylimasis Sūnus. Klausykite jo“ (Mk 9, 7b).

Parengė kun. M. M.

pasakoja apie kitokį Jėzų. Jam rūpi Šventykla – Dievo, o tai reiškia jo paties tikrieji namai žemėje, maldos namai. Žmonės šventykloje aukoja aukas Dievui, meldžiasi, perka ir parduoda. Taip buvo visada, ir niekam nė į galvą neatėjo, jog tai neteisinga. Ir štai ateina Jėzus, kurį uolumas dėl Dievo namų, maldos namų graužia, ir išvaiko visus. Žodžio negana, jis imasi griežtų priemonių – susisuka iš virvučių rimbą. Kodėl? Meilę ir gailingumą skelbiantis Jėzus staiga ima drastiškai elgtis. Dievas daro viską, kad pasiektų reikiamą rezultatą. Jis dažnai primena žmonėms, jog jis yra Dievas ir jo rūstybė atspindi žmonių elgseną. Šventyklos prekeiviai užmiršo Dievo priesaką, kad Dievo garbei skirtas statinys turi būti visapusiškai švarus – šventas, kitoks nei įprastiniai statiniai. Ir staiga Šventykla – turgus, savotiškas tvartas, derybų, ginčų gal net nesutarimų ar suktybės vieta. Dievui greičiausiai čia nebeliko vietos.

Jėzus Kristus leidžia visiems suprasti, o tai reiškia ir mums – XXI amžiaus žmonėms, jog Dievo namuose žmogus pakviestas susitikti Dievą. Šių dienų žmogus trokšta bažnyčias padaryti koncertų ir teatrų salėmis, labai dažnai politikai veržiasi sakyti savo agitacines, programines, rinkimines kalbas. Žmonės nori Dievo namuose per sakramentų teikimą jiems prikabinėti baliūnų, prileisti balandžių, pribarstyti grūdų ar žiedlapių, pridegoti žvakių ir visaip kitaip paversti Dievo namus profaninės paskirties patalpomis. Tokia realybė. Ar ji teisinga? Ar Jėzui tai patiktų, ar jis vėl nenusivytų iš virvučių rimbo ir mūsų neišvaikytų ir savo namų? Na, sakykime, tokie laikai, gal ir Jėzus viską suprastų ir taip drastiškai nesielgtų?..

Šioje Evangelijos ištraukoje randame dar vieną svarbią mums žinią – esame Dievo šventovės. Mūsų kūnas, gyvenimas skirti Dievui. Mes pašaukti gyventi, numirti, nueiti į Dangų ir paskutinę Teismo dieną prisikelti. Kristus mus įspėja, kad to niekada neužmirštume. Gavėnios metas – tinkamiausias laikas pasižiūrėti į savo kūno šventyklą ir pasirūpinti jos švara ir šventumu. Gal mūsų gyvenimo ir kūno šventykloje yra Dievą užstojančių rūpesčių, kurie atitraukia mus nuo gyvenimo su Dievu? Kažin ar mūsų viduje nebaubia piktumo, pagiežos, pavydo, keršto ir neatleidimo artimui jaučiai? Ar kartais nebiliauna nerimo, sumaišties,

įtampos, išgąščio ir nepasitenkino avys? Ar nesiblaško mūsų vidų teršiantys balandžiai? Mūsų šventyklos ilgai statomos, juk gyvename ilgiau nei 46 metus. Jos apgriūva, apšempa ir mums reikia jomis pasirūpinti.

Gavėnia – sielos, kūno ir gyvenimo remonto laikas. Reikia mums rimbo iš virvučių – pasninko, maldos ir išmaldos. Būtina išvaikyti mamonos gundymą, išsiblaškyti ir vidinės suirutės prekeivius. Pasitikėkime Dievu – jo begaline meile ir gailėstingumu. Jis atstatys mūsų gyvenimą, padės iškuopti vidų. Tik įtikėkime Šventuoju Raštu ir Jėzaus pasakytais žodžiais. Įtikėjusieji jo Vardą patiria ir patirs jo daromus stebuklus ir mums rodomus meilės ženklus. Gavėnios metas – atgailos ir atsivertimo per Atgailos sakramentą metas. Artindamiesi prie klausyklių gerai įsidėmėkime – Jėzus žino, kas yra mūsų viduje, kaip gyvename. To jo žinojimo padrašinti, būkime atviri per išpažintį, kad, nuodėmklausio padedami, patys susisuktume iš virvučių rimbą ir, Dievo malonei veikiant, savo namus padarytume maldos ir susitikimo su Dievu namais. Uolumas dėl Dievo namų – bažnyčių ir mūsų gyvenimo – tegul mus sugraūžia. Tegul Dievas padeda atstatyti mūsų namus iš naujo taip, kad būtume verti prisikėlimo kartu su Kristumi. Amen.

Parengė kan. Andriejus Sabaliauskas

LVK sekretoriato informacija apie atleidimą nuo pareigos susilaikyti nuo mėsiškų valgių pirmąjį gavėnios penktadienį, 2018 m. vasario 16 d.

Pelenų diena prasideda gavėnia, skirta pasiruošti Jėzaus Kristaus mirties ir prisikėlimo – Velykų šventei. Šis tikintiesiems svarbus susikaupimo laikas yra paženklintas atgaila, artimo meilės darbais ir malda.

Viena iš konkrečių atgailos išraiškų yra susilaikymas nuo mėsiškų valgių (abstinencija). Todėl visais metų penktadieniais, o ypač gavėnios metu, prisimenant Jėzaus Kristaus kančią ant Kryžiaus, katalikai turi pareigą susilaikyti nuo mėsiškų valgių (žr. 2006 m. *LVK instrukcija dėl atgailos ir pasninko dienų*).

Šiemet pirmąjį gavėnios penktadienį švenčiame vasario 16-ąją, Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo šimtmetį. Ši mūsų Valstybės sukaktis labai svarbi ir Bažnyčiai. Nepriklausomą Lietuvą kūrė laisvi, tikintys žmonės. Atsižvelgdami į šią džiugią ir reikšmingą mūsų Valstybės sukaktį, Lietuvos vyskupai kviečia visus jungtis į padėkos už laisvės dovaną maldą ir pirmąjį šių metų gavėnios penktadienį, vasario 16 d., atleidia tikinčiuosius nuo pareigos susilaikyti nuo mėsiškų valgių (abstinencijos). Pareiga susilaikyti nuo mėsiškų valgių ir toliau galioja visais kitais metų penktadieniais, o visi pageidaujantys nuo mėsiškų valgių galės susilaikyti ir šių metų vasario 16 d.

Dalykimės vieni su kitais nepriklausomybės džiaugsmu! Te Jūsų džiaugsmui nieko netrūksta (plg. *Jn 15, 11*)!

Lietuvos Vyskupų Konferencijos sekretoriatas

Vilnius, 2018 m. sausio 16 d.

Popiežiškoji Biblijos komisija

ŠVENTOJO RAŠTO ĮKVĖPTUMAS IR TIESA

*Žodis, kuris kyla iš Dievo ir kalba apie Dievą,
kad išgelbėtų pasaulį*

(Pabaiga. Pradžia Nr. 9)

Pirma dalis

DIEVO ŽODŽIO AIŠKINIMAS IR JO IŠŠŪKIAI

1. Įžanga

104. Antros dalies, kurioje aptartas biblinių raštų liudijimas apie tiesą, įžangoje aiškinome, kaip *Dei Verbum* suprantama biblinė tiesa, ir tai darėme pirmiausia komentuodami frazę: tiesa, „kurią Dievas panoro pateikti šventosiose knygosė mūsų išganymui“ (11). Sužinojome, kad tiesa, kurią norima perteikti Biblijoje, susijusi su pačiu Dievu ir jo išganyimo planu žmonėms.

Dabar iš naujo nagrinėsime Šventojo Rašto tiesos klausimą, tačiau kitu požiūriu. Biblijoje aptinkame prieštaravimų, istorinių netikslumų, neįtikėtinų pasakojimų, o Senajame Testamente dar ir įsakų bei moralinių elgsenų, prieštaraujančių Jėzaus mokymui. Kokia yra tokių Biblijos tekstų tiesa? Aiškinant Dievo žodį, jie neabejotinai yra iššūkis.

Atsakymo į šį klausimą užuominų rasime pačioje konstitucijoje *Dei Verbum*. Susirinkimo tekste tvirtinama, kad Dievas išganyimo istorijoje apsireiškia per tarpusavyje susijusius įvykius ir žodžius, bet sykiu konstatuojama, jog Senajame Testamente yra „netobulų bei laikinų dalykų“ (15). Laikomasi Jono Auksaburnio mokymo apie „amžinosios Išminties prisitaikymą“ (13), tačiau, remiantis Pijaus XII enciklika *Divino afflante Spiritu* (EB 557–562), pirmiausia dėmesys atkreipiamas į senovėje vartotus „literatūrinius žanrus“ (12).

Šį aspektą aptarsime išsamiau. Ir šiandien romano tiesa skiriasi nuo fizikos vadovėlio tiesos, lygiai taip pat egzistuoja skirtingi istorijos perteikimo būdai, tai ne visada būna objektyvi kronika; lyrinėje poezijoje išreiškiama kitkas nei epinėje poemoje, ir atvirkščiai. Tai galioja ir senovės Artimųjų Rytų bei helenistinio pasaulio raštijai. Biblijoje aptinkame įvairius to kultūrinio arealo literatūrinius žanrus – poeziją, pranašystes, pasakojimus, eschatologines ištaras, palyginimus, himnus, tikėjimo išpažinimus ir t. t. Kiekviename iš jų tiesa perteikiama savitu būdu.

Pr 1–11 pasakojime, tradicijose apie patriarchus bei Izraelio žemės užkariavimą, istorijose apie karalius ligi pat Makabėjų sukilimo neabejotinai esama istorinės tiesos, tačiau visa tuo nesiekama pateikti Izraelio tautos istorinės kronikos. Išganyimo istorijos pagrindinis veikėjas yra ne Izraelis, ne žmonės, bet Dievas. Bibliniai pasakojimai yra teologijos nuspalvinti pasakojimai. Jų tiesa – pasitelkiant kai kuriuos tekstus išryškinta ankstesnėje dalyje – iškristalizuojama iš pasakojamų faktų, bet pirmiausia iš autoriaus didaktinių, parenetinių ir teologinių tikslų – autoriaus, kuris tas senovines tradicijas surinko ar apdorėjo raštininkų archyvų medžiagą, siekdamas perteikti pranašiską ar išminties įžvalgą ir savo kartai esminę žinią.

105. Kita vertus, jei tiesa, kad Dievas apsireiškia per „artimai tarpusavyje susijusius veiksmus ir žodžius“ (*Dei Verbum*, 2), tai be tam tikro istorinio branduolio „išganyimo istorija“ neegzistuoja. Be to, jei įkvėptumas aprėpia visą Senąjį ir Naująjį Testamentus „su visomis jų dalimis“ (11), iš pasakojimo nevalia nieko atmesti. Egzegetas turi stengtis atrasti kiekvieno sakinio prasmę viso pasakojimo kontekste taikydamas įvairius metodus, pateiktus Popiežiškosios Biblijos komisijos dokumente „Biblijos aiškinimas Bažnyčioje“ (plg. EB 1259–1560).

Net jei tekstus ir būtina diachroniškai studijuoti norint suvokti kokios nors pranašystės ar pirminio pasakojimo įvairius naujus aiškinimus, tikroji jų prasmė perteikiama galutine forma, priimta į Bažnyčios kanoną. Naujaip aiškinami seni tekstai taip pat gali įgyti alegorijos formą. Vadinas, tam tikri pasakojimai ar tam tikros psalmės, kur kalbama apie priešų sunaikinimą ar neapykantą jiems, nors ir tolimi Naujojo Testamento dvasiai, net ir atsižvelgiant į apreiškimo Senajame Testamente netobulumą, kartai, kuriai jie buvo adresuoti, galėjo turėti parenetinę prasmę.

Akivaizdu, tokiais svarstymais visi sunkumai nepašalinami, tačiau sykiu ir nepaneigtina, kad konstitucijos *Dei Verbum* ištara apie tiesą „mūsų išganymui“ (11) biblinė tiesa apribojama dieviškuoju apreiškimu, susijusiu su pačiu Dievu ir žmonijos išganyimu. Be to, pabrėžiant literatūrinius žanrus, sunkiam egzegetų darbui atveriamas platesnė erdvė. Šitai paliudys tolesni pavyzdžiai.

2. Pirmas iššūkis: istorinės problemos

106. Dabar panagrinėsime kelis problemiškus tekstus iš Senojo ir Naujojo Testamentų. Jie yra įvairaus pobūdžio, tačiau jų visų atžvilgiu, net jei ir savita forma bei dėl savitų priežasčių, kyla klausimas: kas iš to, kas

pasakojama, iš tikrųjų nutiko? Kokių mastu šiais tektais galima ir norima paliudyti tai, kas realiai nutiko? Ką jais siekiama pasakyti? Kiekvieno teksto ypatinga problematika bus aptarta atitinkamame skyrelyje.

2.1. Abraomo ciklas (Pradžios knyga)

Didžiama egzegetų mano, kad pasakojimų apie protėvius, Išėjimą, užkariavimą ir teisėjus galutinė redakcija atlikta po Babilono tremties, persų valdymo laikotarpiu. Abraomo ciklo pasakojimai, kuriuose šio protėvio istorija pasakojimais apie pažadą sujungiama su kitomis tradicijomis apie protėvius, yra vėlesni ir pranoksta pradinį, klanų istorija apsiribojusį horizontą. Redagavimo istorija rodo, kad tokiu epizodu kaip *Pr* 15, esminiu Pauliaus mokymui apie nuteisinimą vien tikėjimu nepriklausomai nuo Mozės įstatymo darbų (plg. *Rom* 4), nenusakoma, kas tiksliai įvyko. Bet jei taip yra, ką tada galima pasakyti apie protėvio tikėjimo aktą ir Pauliaus argumentaciją, kuri, regis, netenka jai būtinos Rašto pasparties?

Pirmas dalykas, kurį galima pasakyti pasakojimų apie protėvius (Išėjimą ir užkariavimą) atžvilgiu, yra tai, kad jie neatsirado iš nieko. Juk kiekviena tauta jaučia poreikį pažinti ir sau bei kitiems išreikšti savo kilmę geografinės vietos ir laiko požiūriu. Kaip ir aplinkinės tautos, V–IV a. pr. Kr. izraeliečiai ėmė įrašinti savo praeitį. Atsirado pasakojimų, įtraukusių senas tradicijas; jais siekta ne tik pasakyti, kad izraeliečiai turi daugiau ar mažiau turtingą praeitį, bet ir paaiškinti bei įvertinti tai remiantis savo tikėjimu.

107. Kas anuomet žinota apie Abraomą ir jo pirmtakus? Veikiausiai tai, kad jie buvo iš Mesopotamijos kilę piemenys, nomadai, keliavę iš vienos ganyklos į kitą pagal metų laikus, kritulius ir kertamų šalių svetingumą. Po tremties rašytojai, kurių apmąstymai rėmėsi deportacijos atmintimi bei jos reikšme jų bendruomenės tikėjimui, suvokė, kad tremties karta išgyveno tai, kas priminė protėvių patirtį: ji prarado savo žemę, politines ir religines (Šventykla) institucijas ir buvo priversta iškelti į svetimą kraštą bei ten gyventi vergovėje. Tokia dramatiška situacija vertė gyventi tikėjimu ir viltimi. Neteikė to, kas sudaro tautos tapatybę, t. y. gimtosios žemės bei savo institucijų, tremtiniai turėjo išnykti, tačiau tikėjimas įgalino juos išgyventi kaip tautai. Tokia radikali patirtis maitino jų maldą ir sąlygojo naują patirties perskaitymą.

Kai rašo apie dieviškuosius pažadus ir tikėjimo kupiną protėvio Abraomo atsaką (*Pr* 15, 1–6), biblinis pasakotojas ar pasakotojai tikrai nenurodo į faktus, kurie būtų absoliučiai patikimai perteikti šimtmečių tėkmė-

je. Veikiau jų pačių tikėjimo patirtis leido jiems parašyti taip, kaip jie parašė, siekdami parodyti anų įvykių pasaulinę reikšmę ir pakviesti savo tėvynainius tikėti galingu ir ištikimu Dievu, įgalinusių juos pačius bei jų pirmtakus ištvirti dažnai dramatiškus istorijos laikotarpius. Labiau už konkrečius faktus rūpi jų aiškinimas, prasmė, išnyrantį juos šiandien skaitant. Juk kelis amžius trukusio istorinio laikotarpio reikšmę galima ilgai suvokti bei perteikti tik teologinio pasakojimo ar poetinio himno forma. Karštai tikėdami į Dievą, bibliniai autoriai apmąstė savo tautos išgyvenimą ilgus šimtmečius, nepaisant gausybės moralinių pavojų bei sukrečiančių nelaimų, ir Dievo bei tikėjimo į jį vaidmenį tokiam išgyvenimui; iš to jie galėjo padaryti išvadą, kad taip turėjo būti ir jų istorijos pradžioje. Tad *Pr* 15 privalu skaityti ne kaip kroniką, bet kaip Dievo panorėtą norminę elgseną – kaip normą, kuria bibliniai autoriai radikaliai gyveno ir šitaip galėjo ją perteikti savo kartai ir ateičiai.

Vienu žodžiu, norint įvertinti senovinius biblinius pasakojimus, būtina skaityti juos taip, kaip jie buvo parašyti ir kaip juos skaitė pats Paulius: „Visa tai jiems [izraeliečiams] nutiko kaip pavyzdys, ir buvo užrašyta įspėti mums, kurie gyvename amžių pabaigoje“ (*1 Kor* 10, 11).

2.2. Jūros perėjimas (Iš 14)

108. Pasakojimas apie izraelitų perėjimą per jūrą yra esminė Velyknakčio krikščioniškajam šventimui nustatytų skaitinių dalis. Šis pasakojimas remiasi seniausią tradicija, kuria atmenamas tautos išlaisvinimas iš vergijos. Tokia sakytinė tradicija įrašinta tapo daugybės „naujų perskaitymų“ objektu ir galop buvo įtraukta į Išėjimo knygą ir į Torą. Šiame kontekste Izraelio išlaisvinimas pateikiamas kaip *naujas sukūrimas*. Kaip Dievas sukūrė pasaulį atskirdamas vandenį nuo sausos žemės, lygiai taip jis „sukūrė“ Izraelio tautą praskindamas jai kelią per jūrą į sausą žemę. Tad pasakojime sena pasakojamoji tradicija artimai sujungiama su sukūrimo teologija grįstu teologiniu aiškinimu.

Pasakojimo tiesą sudaro ne tik atmenama tradicija – pasakojimas apie išlaisvinimą, išlaikęs visą aktualumą Babilonijos tremties laikotarpiu, kai Izraelis troško laisvės, – bet ir ją lydintis teologinis aiškinimas. Tad biblijame tekste neatskiriamai suvienijami iš kartos į kartą perduodamas *senas pasakojimas* ir vėliau siūlomas *suaktualinimas*. Tą suaktualinimą atspindi *Iš* 14 autoriaus situacija teksto sukūrimo akimirka. Mat greta sukūrimo teologijos pasakojime plėtojama išgelbėjimo teologija, Izraelio Dievą pateikiant kaip gelbėtoją, išlaisvinantį tautą iš priespaudos, o Mozę kaip pranašą, kviečiantį

tautą pasitikėti jos Dievo galia išgelbėti: „Nebijokite! Tvirtai laikykitės ir pamatysite išgelbėjimą, kurį Viešpats jums šiandien suteiks“ (*Iš 14, 13*). Kaip senais laikais Viešpats mokėjo apsaugoti savo tautą, lygiai taip ir kiekvienoje situacijoje jis geba sergėti ir išgelbėti. Išėjimo pasakojimu pirmiausia siekiama ne papasakoti apie senus įvykius archyvinio dokumento tvarka, bet priminti tradiciją, liudijančią, kad Dievas šiandien, kaip ir vakar, yra šalia savo tautos, kad ją gelbėtų.

Tokia išgelbėjimo *Iš 14* patirtis ir viltis drauge su pirmesniu pasakojimu apie Paschą (*Iš 12, 1–13, 16*) priklauso liturginei tradicijai. Krikščioniškojoje Velyknakčio liturgijoje parodoma, kaip *Iš 14* pasakojimas „įvykdomas“ Jėzuje Kristuje, kurio prisikėlimu Dievas, Kūrėjas ir Gelbėtojas, galutinai ir nepranokstamai apsireiškė savo tautai.

2.3. Tobito ir Jonos knyga

109. Tobito knyga priklauso ne hebrajiškajai, bet graikiškajai Biblijai; tarp Senojo Testamento istorinių knygų ji buvo įtraukta Tridento Susirinkimo dekretu dėl kanono (D-S 1502). Jonos knyga, priešingai, yra tarp hebrajiškosios Biblijos Dvylikos pranašų (vadinamų „Mažaisiais pranašais“). Abiejose knygose pasakojama apie įvykius, galinčius kelti klausimą, ar jie tikrai nutiko.

2.3.1. Tobito knyga

Tos pačios moters septynių sutuoktinių mirtis iki jiems sueinant kaip vyrui ir žmonai (3, 8–17) yra toks neįtikėtinas dalykas, kad jau vien tai rodo, jog pasakojimas yra literatūrinė fikcija. Šitai paaiškina ir gausius anachronizmus: juk pagrindinis veikėjas pristatomas kaip vienas iš į Ninevę deportuotų izraeliečių ir sykiu kaip tas, kuris laikosi Pakartoto Įstatymo (1, 1–22); jis taip pat „pranašauja“ Ninevės sugriovimą, Judėjos ir Samarijos nuniokojimą, šventyklos sudeginimą ir atstatymą (14, 4–5).

Vadinasi, priešais mus – didaktinio bei ugdomojo pobūdžio religinė liaudies sakmė, priklausanti išminties tradicijos aplinkai. Literatūrinė sąranga remiasi žinoma – paralelizmo tarp Tobito ir Saros sudvigubinta – schema: teisusis, ištiktas bėdos, meldžiasi Viešpačiui ir tas jį išgelbėja.

Demono Asmodėjaus įsikišimas kyla iš biblinės tradicijos, mokančios, kad mūsų pasaulyje veikia ir didelės nelaimės sukelia šėtonas ir jo angelai. Šitai leidžia šį kūrinį priskirti literatūriniam žanrui pasakojimų, kuriuose veikia žmogiški ir antžmogiški pagrindiniai veikėjai. Skirtingai nei daugelyje kitų panašaus pobū-

džio pasakojimų, Tobito knygoje demono įsikišimas nusakomas labai santūriai. Demonas Asmodėjus – išgalvotas personažas, tačiau neišgalvotas yra velnio gebėjimas kenkti žmogui, ypač tada, kai jis stengiasi gyventi ištikimybėje Dievui. Atitinkamai angelas Rafaelis irgi yra išgalvotas literatūrinis personažas, tačiau, anot Bažnyčios pripažintų pasikartojančių bei primygtinių bibliinių tradicijų, neišgalvotas yra tokių būtybių kaip jis gebėjimas ateiti į pagalbą tiems, kurie šaukiasi Viešpaties vardo.

Tobito knyga yra manifestas, kuriuo siekiama pagirti judaizmo tradicinio pamaldumo praktikas – maldą, pasninką ir išmaldą (12, 8–9), taip pat gailestingumo darbus, ypač mirusiųjų palaidojimą (12, 13) ir palaiminimo bei padėkos maldą, kuria skelbiami šlovingi Dievo darbai (13, 1–18). Ypatingas knygos aspektas yra santuokinio gyvenimo ir palaikymo pavojuose pašventinamosios maldos akcentavimas (8, 4–9).

2.3.2. Jonos knyga

110. Tai, kad Jonos knyga buvo įtraukta tarp Dvylikos pranašų raštų, rodo, jog šios knygos pagrindinis veikėjas jau labai anksti laikytas autentišku pranašu (plg. 2 *Kar 14, 25*), priskirtinu pasakojimo suponuojamam asirų valdymo laikotarpiui pirma nei babiloniečiai ir medai 612 m. pr. Kr. sugriovė Ninevę. Tokį įvertinimą patvirtina ir tai, kad pats Jėzus primena labiausiai į akis krintantį pasakojimo apie šį pranašą įvykį – išbuvimą tris dienas ir tris naktis žuvies pilve kaip „istorinį“ ženklą, kuriuo nuvokiamas jo paties prisikėlimo įvykis (*Mt 12, 39–41; Lk 11, 29–30; Mt 16, 4*).

Tačiau pasakojime esama ne tik smulkmenų, bet ir struktūrinių elementų, kurių negalime laikyti istoriniais įvykiais. Jie verčia tekstą traktuoti kaip išgalvotą kompoziciją, kupiną gilaus teologinio turinio.

Kai kurias neįtikimas smulkmenas – pavyzdžiui, tai, kad Ninevė buvo didžiulis miestas, kuriam pereiti prireikdavo trijų dienų (3, 3), – galima laikyti hiperbolizacija; tarp struktūrinių elementų neįtikima yra Joną prarijusį žuvis, pralaikiusį jį savo pilve tris dienas bei tris naktis ir tada išspjovusi (2, 1.11), ir ištara apie vievingą Ninevės atsivertimą (3, 5–10), apie kurią asirų dokumentuose apskritai niekur neužsimenama.

Iš pasakojimui būdingų teologinių temų pabrėšime dvi: 1) pranašiškos žinios turinys nėra neatšaukiamas dekretas (3, 4), bet veikiau nuosprendis, keičiamas atsižvelgiant į atsaką tų, kuriems jis adresuotas (4, 2. 11). Judaizmą po tremties ženklino įtampa tarp taikesnių bei visuotinesnių tendencijų ir didesnio uždarmo bei

išskirtinumo tendenciją. Tai aiškiai rodo kontrastas tarp, viena vertus, Rutos, Jonos, Tobito ir, kita vertus, Agėjo, Zacharijo, Ezdro, Nehemijo bei Kronikų knygų. Ezdras ir Nehemijas įgalino išlaikyti judaistinę tapatybę atmesdami bet kokį maišymąsi su pagonybe, pirmiausia mišrių santuokų pavidalu (*Ezd* 9–10; *Neh* 10, 29–31). Tačiau atviresnė ir visuotinesnė dvasia, maitinama protėvių bei pranašų senųjų tradicijų, iki galo nepražuvo. Rutos knygoje į mišrių santuokų draudimą reaguojama pristatant ateivę – moabietę Rutą (*Rut* 1, 4–9), Dovydo pramotę (*Rut* 4, 17). Jona visuotinumą kryptimi nužengia dar toliau, bloguosius ir nekenčiamuosius asirus, sugriovusius Izraelio karalystę, deportavusius jos gyventojus ir besididžiavusius žiauriais karo papročiais, padarydamas pranašiškos žinios, įgalinančios juos atsiversti, adresatais.

2.4. Vaikystės evangelijos

111. Tik Matas (1–2) ir Lukas (1, 5–2, 52) savo kūrinių pradžioje pateikia vadinamąją „vaikystės evangeliją“, kurioje pavaizduoja Jėzaus kilmę ir jo gyvenimo pradžią. Nors abu pasakojimai labai skiriasi, juose sykiu esama nepaprastų, stebuklingų įvykių, kaip antai Jėzaus mergeliškas pradėjimas. Tai verčia kelti klausimą dėl tokių pasakojimų istoriškumo. Išdėstysime abiejų pasakojimų skirtumus bei bendrybes ir pamėginsime nustatyti abiejų tekstų žinią.

a) Skirtumai

Matas pradžioje pateikia genealogiją (1, 1–17), labai besiskiriančią nuo tos, kurią Lukas pateikia po Jėzaus krikšto (*Lk* 3, 23–38). Apie Jėzaus pradėjimą Šventoji Dvasia paskelbia Juozapui (1, 18–25). Jėzus – gimęs Judėjos Betliejuje (2, 1), Juozapo ir Marijos gimtinėje, – aplankomas ir pagarbinamas išminčių, kuriuos atvedė žvaigždė ir kurie nesuvokė mirtino pavojaus, keliamo karaliaus Erodo (2, 1–11). Įspėti sapne, jie namo grįžta kitu keliu (2, 12). Pamokytas Viešpaties angelo per sapną, pirma kūdikių žudynių Betliejuje (2, 16–18) Juozapas su kūdikiu ir jo motina pabėga į Egiptą (2, 13–15). Mirus Erodui, Juozapas, Marija ir kūdikis grįžta į tėvynę ir apsigyvena Nazarete, kur Jėzus auga (2, 19–23).

Lk 1, 5–2, 52 pasakojime skirtingas elementas yra Jonas Krikštytojas ir paraleliniai pasakojimai apie Joną ir Jėzų; jie susiję su pranešimu apie jų gimimą (1, 5–25, 26–38), gimimu, apipjaustymu ir vardo suteikimu (1, 57–79; 2, 1–21). Marija ir Juozapas gyvena Nazarete (1, 26) ir į Betliejų leidžiasi dėl Kvirino surašymo (2, 1–5). Jėzus gimsta Betliejuje (2, 6–7) ir yra aplankomas piemenų, kuriems Viešpaties angelas paskelbė apie jo gimimą (2, 8–20). Laikantis įstatymo nuostatų, kūdikis

paaukojamas Viešpačiui Jeruzalės šventykloje ir priimamas Simeono bei Onos (2, 22–40). Dvylikametis Jėzus vėl atsiduria šventykloje (2, 41–52).

Nė vieno Mato pasakojimo nėra Luko evangelijoje ir, priešingai. Abu pasakojimai taip pat smarkiai skiriasi. Pasak Mato, Marija ir Juozapas iki gimstant Jėzui gyveno Betliejuje ir tik po bėgimo į Egiptą bei ypatingo nurodymo atvyko į Nazaretą. Pasak Luko, Marija ir Juozapas gyveno Nazarete, į Betliejų juos atvedė surašymas, ir iš Egipto jie sugrįžo į Nazaretą. Tokius skirtumus sunku suderinti. Kita vertus, jie rodo abiejų evangelistų nepriklausomybę vienas nuo kito. Juo reikšmingesnės tada tampa bendrybės.

b) Bendrybės

112. Matas ir Lukas abu pateikia šiuos duomenis. Marija, Jėzaus motina, yra Juozapo sužadėtinė (*Mt* 1, 18; *Lk* 1, 27); Juozapas kilęs iš Dovydo namų (*Mt* 1, 20; *Lk* 1, 27). Iki Jėzaus pradėjimo Šventosios Dvasios galia Marija ir Juozapas negyvena drauge (*Mt* 1, 18, 20; *Lk* 1, 35); Juozapas nėra biologinis Jėzaus tėvas (*Mt* 1, 16, 18, 25; *Lk* 1, 34). Jėzaus vardas ir jo reikšmė pasakomi angelo (*Mt* 1, 21; *Lk* 1, 31; 2, 11). Jėzus pasaulio šviestą išvysta Betliejuje valdant karaliui Erodui (*Mt* 2, 1; *Lk* 2, 4–7; 1, 5) ir auga Nazarete (*Mt* 2, 22–23; *Lk* 2, 39, 51). Pagrindiniai duomenys, susiję su asmenimis, vietomis ir laiku, abiejų evangelistų vienodi. Ypač svarbu tai, kad abu sutaria dėl Jėzaus mergeliškojo pradėjimo Šventosios Dvasios galia; šitai šalina Juozapo buvimo biologiniu Jėzaus tėvu galimybę.

c) Žinia

113. Mato ir Luko vaikystės pasakojimai įvesdina į jų evangelijas ir parodo, jog tam, kas pasireiškė Jėzaus gyvenime ir veikloje, pagrindas buvo padėtas jų ištaikose. Įvairiais pasakojimais ir Jėzui suteikiamais titulis tose evangelijose aiškiai iškeliamas Jėzaus ryšys su Dievu, jo kaip Išganytojo užduotis, jo visuotinis vaidmuo, skausmingas likimas, jo šaknijimasis Dievo santykio su savo tauta istorijoje.

Matas pateikia Jėzų kaip Dievo Sūnų (2, 15), kuriame yra Dievas ir kurio vardas „Emanuelis“, „Dievas su mumis“ (1, 23). Dėl Jėzaus vardo nusprendžia Dievas; šiuo vardu išreiškiama jo išganomosios užduoties programa: „išgelbės savo tautą iš nuodėmių“ (1, 21). Jėzus yra Mesijas iš Dovydo namų (1, 1, 16, 17, 18; 2, 4), „kuris ganyt mano tautą – Izraelį“ (2, 6; plg. *Mch* 5, 1), paskutinis ir galutinis karalius, Dievo duodamas savo tautai. Išminčių atėjimas rodo, kad Jėzaus misija neapsiriboja Izraeliu: ji skirta visoms tautoms (2, 1–12). Mirtina

grėsmė, keliami tos epochos karaliaus (2, 1–18) ir jo įpėdinio (2, 22), leidžia nujausti Jėzaus kančią ir mirtį. Visame pasakojime juntamas Jėzaus šaknijimasis Izraelio tautoje koncentruotai perteikiamas genealogija (1, 1–17) ir keturiomis išsipildymo citatomis (1, 22–23; 2, 15. 17–18. 23; plg. 2, 6).

Luko evangelijoje, nors ištaros bei akcentai skiriasi, aptinkama panašių teiginių. Jėzus vadinamas „Dievo Sūnumi“ (1, 35; plg. 1, 32), o šventykloje jo pirmi žodžiai, vieninteliai užrašyti evangeliniame pasakojime apie vaikystę, yra: „Man reikia būti savo Tėvo reikaluose“ (2, 49). Skelbdamas piemenims apie jo gimimą, angelas pareiškia: „Šiandien Dovydo mieste jums gimė Išganytojas“ (2, 11). Su „Viešpaties Mesiju“ (2, 26) atėjo „išgelbėjimas“ (2, 30), „Jeruzalės išvadavimas“ (2, 38). Pabrėžiamas Jėzaus ryšys su Dovydu (1, 26. 29; 2, 4. 11); toks akcentavimas vainikuojamas angelo ištara: „Jisai bus didis ir vadinsis Aukščiausiojo Sūnus. Viešpats Dievas duos jam jo tėvo Dovydo sostą; jis viešpataus Jokūbo namuose per amžius, ir jo viešpatavimui nebus galo“ (1, 32–33). Simeonas pabrėžia Jėzaus atėjimo visuotinę reikšmę: išganymas, ateinantis Jėzuje, yra prirengtas „visų tautų akivaizdoje“ (2, 31), o Jėzus yra „šviesa pagonims apšviesti“ (2, 32). Simeonas, kalbėdamas apie „prieštaravimo ženklą“ (2, 34), taip pat akcentuoja Jėzaus misijos sunkumus. Tai, kas pasakojama, vyksta Izraelio tautos religinėje aplinkoje: pradedama paaaukojimu šventykloje (1, 5–22) ir užbaigiama piligrimine kelione į šventyklą (2, 41–50), ištikimai laikantis Viešpaties Įstatymo (2, 21–28).

114. Abu evangelistai mini Jėzaus mergeliškąjį pradėjimą Šventosios Dvasios galia ir Jėzaus gyvenimo pradžią priskiria išskirtinai Dievo veikimui be jokio žmogiškojo tėvo įsikišimo. *Mt* 1, 20–23 pranešimas apie Jėzaus gimimą susiejamas su jo išganomąja užduotimi: tasai, kuris išgelbės savo tautą iš nuodėmių ir sutaikins ją su Dievu, tasai, kuris yra „Dievas su mumis, yra dieviškos kilmės. Išgelbėtojas ir išgelbėjimas kyla vien iš Dievo, yra jo malonės dovana. *Lk* 1, 35 nurodomas Jėzaus mergeliškojo pradėjimo padarinys: „Tavo kūdikis bus šventas ir vadinamas Dievo Sūnumi.“ Jėzaus mergeliškuoju pradėjimu aikštėn iškyla jo ryšys su Dievu. Būdamas „šventas“, jis visiškai priklauso Dievui, Dievas yra jo tėvas ir jo žmogiškosios egzistencijos požiūriu. Jėzaus mergeliškasis pradėjimas iš pagrindų reikšmingas ir jo ryšiui su Dievu, ir jo išganomajai užduočiai žmonių labui.

Turint priešais akis skirtumus ir bendrybes abiejų evangelistų pasakojimuose apie Jėzaus vaikystę, galima sakyti, kad išganomasis apreiškimas yra visa tai, kas pasakyta apie Jėzaus asmenį ir jo ryšį su Izraelio

ir pasaulio istorija; tai – jo išganomojo darbo, apie kurį toliau pasakojama evangelijose, įžanga ir iliustracija. Skirtumai, kuriuos iš dalies įmanoma suderinti, susiję su dalykais, kurie Jėzaus, Dievo Sūnaus ir žmonių Išganytojo, abiejų evangelistų laikomo centrine figūra, atžvilgiu yra antraeiliai.

2.5. Pasakojimai apie stebuklus

115. Senajame ir Naujajame Testamentuose pasakojama apie nepaprastus įvykius, neatitinkančius to, kas paprastai nutinka, pranokstančius žmogaus gebėjimus ir priskiriamus ypatingam Dievo įsikišimui. Vadovaujantis mokslinė prieiga ir tam tikromis filosofinėmis sampratomis, jau seniai abejojama tokių pasakojimų istoriškumu. Anot šiuolaikinio mokslo, šiame pasaulyje visa vyksta pagal nekintamas taisykles, vadinamuosius „gamtos dėsnius“. Tie dėsniai lemia viską ir nepalieka jokios vietos nepaprastiems įvykiams. Taip pat paplitusi filosofinė samprata, teigianti, kad Dievas, sukūręs pasaulį, nebesikiša į jo funkcionavimą, vykstantį pagal nekintamas taisykles. Kitaip tariant, tvirtinama, jog nepaprasti įvykiai, kurių priežastis būtų Dievas, yra negalimi; todėl pasakojimais, kuriuose kalbama apie tokius įvykius, istorinė tiesa neperteikiama.

Aptarsime Senojo ir Naujojo Testamentų pasakojimus apie stebuklus mėgindami nustatyti jų reikšmę jų literatūriniuose kontekstuose. Naujojo Testamento pasakojimais tęsiamos Izraelio tautos tradicijos ir parodoma, kad Dievo kuriamoji bei išganomoji galia savo pilnatvę pasiekia Jėzuje Kristuje.

a) Senojo Testamento pasakojimai

116. Senojo Testamento knygos yra persmelktos tikėjimo, kad Dievas viską sukūrė, nuolatos veikia pasaulyje ir palaiko visų dalykų egzistenciją bei gyvybę. Kupinas savo tikėjimo, Izraelis laiko kūrinių su visais jos stebuklais Dievo veikimo padariniu; ir paprasta tikrovė, ir nepaprasta tikrovė – visa yra ištisinis didžiulis stebuklas. Visa yra tikėjimo žinia, taikliai apibendrinta šiais psalmės žodžiais: „Tam, kuris daro nuostabiai didingus darbus, nes jo ištikima meilė amžina“ (136, 4).

Šis tikėjimas padėkos, džiaugsmo ir himno forma reiškiasi tokiuose tekstuose kaip 104-oji ir 43-ioji psalmė (plg. *Pr* 1). Po Dievui Kūrėjui skirtos 104-osios psalmės eina 105-oji psalmė, kurioje aukštinama Dievo galybė bei ištikimybė Izraelio tautos istorijoje. Dievas, kuris viską sukūrė ir veikia kūrinyje, veikia ir istorijoje (plg. *Ps* 106. 135. 136). Jo veikimas ypač pasireiškia stebuklingu ir nepaprastu Izraelio išlaisvinimu iš Egipto vergijos ir nuvedimu į pažadėtą žemę. Mozė,

įpareigotas ir įgalintas Dievo, daro stebuklingus veiksmus, apie kuriuos kalbama Išėjimo knygoje ir kituose tekstuose (tarp jų ir *Ps* 105, 26–45). Pabrėžtina didžiulė įtaka, Izraelio išlaisvinimo proceso daryta tradicijoms ligi pat naujo perskaitymo *Ps* 15, 14–19, 17. Tačiau patikimai nustatyti realiai nutikusių įvykių, regis, neįmanoma. Šiomis tradicijomis atmenama, išreiškiama ir pripažįstama tai, kad Dievas veikia istorijoje ir galingai bei ištikimai vedė ir gelbėjo savo tautą.

b) Jėzaus stebuklai

117. Visose keturiose evangelijose pasakojama apie Jėzaus nepaprastus darbus. Dažniausi iš jų yra išgydymai ir egzorcizmai. Taip pat pasakojama apie tris prikėlimus iš mirusiųjų (*Mt* 9, 18–26; *Lk* 7, 11–17; *Jn* 11, 1–44) ir kelis „gamtinius“ stebuklus – nuramintą audrą (*Mt* 8, 23–27), Jėzaus ėjimą vandens paviršiumi (*Mt* 14, 22–33), duonos ir žuvų padauginimą (*Mt* 14, 13–21) ir vandens pavertimą vynu (*Jn* 2, 1–11). Kaip mokymas palyginimais, lygiai taip Jėzaus nepaprasti darbai neatsiejami nuo jo tarnybos ir daugiopai paliudyti. Šie pasakojimai nėra vėliau pridėti prie pradinės tradicijos apie Jėzaus tarnybą.

Žodžiai, kuriais evangelijose įvardijami tokie veiksmai, yra reikšmingi. Nors vis kalbama apie minios stebėjimąsi Jėzaus darbais (plg. *Mt* 9, 33; *Lk* 9, 43; 19, 17; *Jn* 7, 21), evangelijose nevartojami terminai, atitinkantys mūsų „stebuklą“ (reiškiantį „nuostabą sukeltą darbą“). Sinoptinėse evangelijose kalbama apie „galios darbus“ (*dynamis*), o Jono evangelijoje vartojamas terminas „ženklai“ (*semeia*). Toks terminologinis skirtumas labai reikšmingas. Visais nepaprastais Jėzaus atliekamais veiksmais iškart įveikiama bėdos situacija (liga, pavojus ir t. t.). Sykiu Jėzus savo elgsena parodo, kad tas nepaprastas įsikišimas tai ne viskas. *Mt* 11, 20 sakoma: „Tada Jėzus ėmė priekaištauti miestams, kuriuose buvo padaryta daugumas jo stebuklų, kad jie neatsivertė“ (plg. *Lk* 10, 13). Neužtenka stebukladariu stebėtis ir jam dėkoti: būtina atsiverti jo žiniai.

Sinoptinėse evangelijose Jėzaus skelbimo centre yra Dievo Karalystė (plg. *Mt* 4, 17; *Mk* 1, 15; *Lk* 4, 43). Galios darbais turi būti patvirtinta ir išryškinta, kad tos Karalystės išganomoji tikrovė prisiartinio ir jau yra čia ir dabar. Jėzus taip sako apie savo darbus: „Bet jeigu aš išvarau demonus Dievo Dvasios jėga, tai tikrai pas jus atėjo Dievo Karalystė“ (*Mt* 12, 28; plg. *Lk* 11, 20). Tais įvairiais darbais ne tik atskleidžiami įvairūs Dievo Karalystės išganomosios galios aspektai, bet ir apreiškiama Jėzaus tapatybė. Jam nutildžius audrą ežere, mokiniai klausia: „Kas jis per vienas, kad net vėjai ir marios jo klauso?“ (*Mt* 8, 27). „Kristaus darbai“ paska-

tina Joną Krikštytoją teirautis: „Ar tu esi tas, kuris turi ateiti?“ (*Mt* 11, 2–3). Jėzus atsako išvardydamas savo galios darbus (11, 4–5).

Jono evangelijoje nepaprasti Jėzaus veiksmai vadina mi „ženklais“: tad jie turi kreipti į kitą tikrovę. Apie pirmą nepaprastąjį veiksma, vandens pavertimą vynu Kanoje, evangelistas sako: „Tokią ženklų pradžia Jėzus padarė Galilėjos Kanoje. Taip jis parodė savo šlovę, ir mokiniai įtikėjo“ (*Jn* 2, 11). Ženklų prasmė ir tikslas yra apreikšti Jėzaus šlovę, kurią sudaro jo ryšys su Dievu ir „šlovė Tėvo viengimio Sūnaus“ (*Jn* 1, 14) ir paskatinti įtikėti Jėzų. Dažnai ženklus lydi Jėzaus pamokymas, kuriuo parodomas jo išganingosios reikšmės savitas aspektas. Padauginimas duoną (6, 1–58), Jėzaus apreikšia save kaip „gyvybės duoną“ (6, 35. 48. 51); išgydydamas neregį – kaip „pasaulio šviesą“ (9, 5; plg. 8, 12; 12, 46); prikeldamas Lozorijų (11, 1–44) – kaip „prisikėlimą ir gyvenimą“ (11, 25). Pirmojoje savo evangelijos pabaigoje Jonas pabrėžia Jėzaus ženklus ir tokiais žodžiais tiesiogiai kreipiasi į skaitytojus: „O šitie (ženklai) surašyti, kad tikėtumėte, jog Jėzus yra Mesijas, Dievo Sūnus, ir tikėdami turėtumėte gyvenimą per jo vardą“ (20, 31). Mokiniai yra savo akimis regėję liudytojai, ir visi kiti priklauso nuo jų liudijimo. Paliudytais ir užrašytais ženklais siekiama paskatinti įtikėti Jėzų, ne miglotai, bet aiškiai ir apibrėžtai, ir, vadinas, gyventi jo dovanotą gyvenimą.

Jėzaus nepaprastiems veiksams įvardyti Jonas taip pat dažnai vartoja žodį „darbai“. Šabo dieną išgydęs ligonį (5, 1–18), Jėzus aiškina (5, 19–47), kad jo veikimas priklauso nuo Dievo Tėvo veikimo: „Tie darbai, kuriuos man skyrė nuveikti Tėvas, – patys darbai, kuriuos aš darau, – liudija apie mane, kad mane yra siuntęs Tėvas“ (5, 36; plg. 10, 25. 37–38; 12, 37–43). Žodžiu „darbai“ pabrėžiama kita Jėzaus veiksmų ypatybė. Yra „ženklų“ žmonėms ir yra darbų, atitinkančių Dievo Tėvo veikimą; todėl jie liudija, kad Jėzus siųstas Dievo Tėvo.

118. Galop nurodomas Jėzaus visų ženklų ir darbų tikslas ir viršūnė – jo prisikėlimas. Tai ne regimas ženklas, bet Dievo Tėvo darbas, nes „Dievas jį prikėlė iš numirusių“ (*Rom* 10, 9; plg. *Gal* 1, 1 ir t. t.). Jėzaus prisikėlimo nematė niekas, tačiau mokiniams, kurie yra jo liudytojai (plg. *Apd* 10, 41), jis tampa žinomas per prisikėlusio Jėzaus pasirodymus. Jėzaus atliktų ženklų bei darbų tikslas buvo apreikšti savo ryšį su Dievu ir parodyti užduotį išganyti, padėti žmonėms varge ir dovanoti gyvenimą. Visa tai atbaigta prisikėlimu. Juo apreiškiama ir patvirtinama didžiausia Jėzaus vienybė su Dievu. Prisikėlimas reiškia pergalę prieš mirtį ir visas negalias, juo įgyvendinamas perėjimas į tobulą gyvenimą amžinoje bendrystėje su Dievu. Paulius

skelbia Jėzaus prisikėlimą įsitikinęs, kad „tasai, kuris prikėlė Viešpatį Jėzų, taip pat ir mus prikels su Jėzumi ir pastatys kartu su jumis“ (2 Kor 4, 14).

2.6. Pasakojimai apie Velykas

119. Specifinis sunkumas dėl velykinių pasakojimų istorinio tikrumo kyla todėl, kad jie labai skiriasi, juos sunku suderinti faktų lygmeniu.

Pats Jėzaus prisikėlimas neaprašytas nė viename Naujojo Testamento tekste: jis paslėptas nuo žmogaus akių ir išskirtinai priklauso Dievo slėpiniui. Pasakojimai apie Velykas, kur pasakojama, kas nutiko po prisikėlimo, yra dviejų rūšių: tai kelių moterų apsilankymas prie Jėzaus kapo ir įvairūs prisikėlusio Viešpaties pasirodymai (taip pat plg. 1 Kor 15, 3–8), kai jis savo išrinktiems liudytojams pasirodo kaip gyvas. Apsilankymas prie kapo yra vienintelis Velykų įvykis, panašiai, nepaisant visų skirtingų smulkmenų, pasakojamas visose keturiose evangelijose.

Aptarsime pirmiausia skirtumus, kurie, be kitų, krinta į akis keturiuose pasakojimuose: a) tik Mt 28, 2 minimas žemės drebėjimas ligi moterims atkankant prie Jėzaus kapo; b) tik Mk 16, 8 kalbama apie tai, kad po susitikimo su dangiškuoju pasiuntiniu moterys pabėgo, drebėjo ir tylėjo; c) pasak sinoptikų (Mt 28, 5–7; Mk 16, 6–7; Lk 24, 5–7), žinią apie Jėzaus prisikėlimą moterims perdavė vienas ar du Dievo pasiuntiniai; pasak Jn 20, 14–17, priešingai, Marija Magdaliėtė, kape pamačiusi du angelus (Jn 20, 12–13), žinią apie prisikėlimą sužino tiesiai iš Jėzaus.

a) Žemės drebėjimas

120. Tai, kad tik Mt 28, 2 minimas žemės drebėjimas, nereiškia, jog kitose evangelijose, kuriose apie jį neužsimenama, jis yra neigiamas. Tokia išvada nebūtų teisinga, nes remtūsi išskirtinai argumentu *e silentio*. Antra vertus, atrodo, kad „žemės drebėjimas“ yra Mato teologinio stiliaus dalis. Juk tik šis evangelistas mini žemės drebėjimą – lydimą kitų nepaprastų reiškinių – po Jėzaus mirties (27, 51–53) ir nurodo kaip priežastį, kodėl šimtiniukas ir jo kareiviai išsigando ir nukryžiuotą Jėzų išpažino Dievo Sūnumi (27, 54). Šiuo atžvilgiu reikia turėti galvoje, kad teofanijos aprašymuose Senajame Testamente žemės drebėjimas yra vienas iš reiškinių, kuriais pasireiškia Dievo artumas ir veikimas (plg. Iš 19, 18; Ts 5, 4–5; 1 Kar 19, 11; Ps 18, 8; 68, 8–9; 97, 4; Iz 63, 19). Apreiškimo Jonui knygoje žemės drebėjimas simbolizuoja sudrebinimą. Jis sugriauna „žemiškąją sistemą“, žyminčią pasaulį, kuris, sukurtas be Dievo ir kaip priešiškas Jam, vieną akimirką subyrės (plg. Apr 6, 12; 11, 13; 16, 18).

Tad, galimas daiktas, kad šį „literatūrinį motyvą“ Matas čia ir panaudoja. Minėdamas žemės drebėjimą, jis trokšta pabrėžti, kad Jėzaus mirtis ir prisikėlimas yra ne įprastiniai, bet „sukrečiantys“ įvykiai, kuriais Dievas įgyvendina žmonių giminės išganymą. Ypatinga dieviškojo veikimo reikšmė paimtina iš Evangelijos konteksto: Jėzaus mirtimi atbaigiamas nuodėmių atleidimas ir sutaikinimas su Dievu (plg. Mt 20, 28; 26, 28), o savo prisikėlimu Jėzus nugalė mirtį, įžengia į Dievo Tėvo gyvenimą ir įgyja galią viskam (plg. 28, 18–20). Tad evangelistas kalba ne apie žemės drebėjimą, kurio stiprumą būtų galima išmatuoti pagal tam tikrą skalę, bet nori atkreipti skaitytojų dėmesį į Dievą bei išryškinti Jėzaus mirties ir prisikėlimo svarbiausią dalyką – jo ryšį su Dievo išganomąja galia.

b) Moterų elgesys

121. Panašus atvejis yra Mk 16, 8, kur aprašoma moterų reakcija į Velykų žinią – baimė ir bėgomis pasišalinimas nuo kapo: „Jos išėjo ir skubiai nubėgo nuo kapo, nes jas buvo pagavęs drebulys ir sąmyšis. Persigandusios jos niekam nieko nesakė.“ Kiti evangelistai apie tokį elgesį nepraneša. Kaip žemės drebėjimas yra vienas iš Dievo galybės apraiškų lydinčių reiškinių, lygiai taip baimė yra įprastinė žmonių reakcija į tokią apraišką. Morkaus evangelijai būdinga per dalyvių reakciją išreikšti įvykių, kuriuose jie dalyvavo, prigimtį bei pobūdį (plg. 1, 22. 27; 4, 41; 5, 42 ir t. t.). Stipriausia ir ryškiausia reakcija, pateikiama jo Evangelijoje, kaip tik yra moterų reakcija išgirdus Dievo pasiuntinio velykinę žinią. Tokia reakcija evangelistas nori pabrėžti, kad nukryžiuoto Jėzaus prisikėlimas yra didžiausia Dievo išganomosios galios apraiška. Evangelistas ne tik perteikia įvykį kaip tokį, bet ir parodo jo esminę reikšmę ir poveikį žmonėms.

c) Velykų žinios šaltinis

122. Velykų žinios šaltinis Evangelijoje pateikiamas įvairiai. Anot sinoptikų (Mt 28, 5–7; Mk 16, 6–7; Lk 24, 5–7), moterys, atėjusios prie Jėzaus kapo ir atradusios jį tuščią, apie Jėzaus prisikėlimą sužino iš vieno ar dviejų dangiškųjų pasiuntinių. Pasak Jn 20, 1–2, priešingai, Marija Magdaliėtė, pamačiusi, kad kapas tuščias, nuėina pas mokinius ir jiems pasako: „Paėmė Viešpatį iš kapo, ir mes nežinome, kur jį padėjo.“ Tokį paaiškinimą, kodėl kapas tuščias, ji pakartoja dar dukart (20, 13. 15) ir žinią apie prisikėlimą mokiniams nuneša (20, 18) tik po paties prisikėlusio Viešpaties pasirodymo (20, 14–17). Galime paklausti, ar Mato, Morkaus ir Luko evangelijose, atradus kapą tuščią, nujaučiamas teisingas šio fakto paaiškinimas priešingas tam, kuris Marijos Magdaliėtės pateikiamas Jn 20, 2. 13. 15 (taip

pat plg. Mt 28, 13). Įdėdami šį paaiškinimą į dangiškojo pasiuntinio lūpas, trys evangelistai nusako jį kaip antžmogišką pažinimą, galintį ateiti tik iš Dievo. Tačiau faktinis tokio aiškinimo šaltinis yra pats prisikėlęs Viešpats, pasirodantis išrinktiems liudytojams. Neabejotina, kad tvirčiausias tikėjimo Jėzaus prisikėlimu pamatas yra jo pasirodymai (taip pat plg. 1 Kor 15, 3–8).

Keturis pasakojimus apie apsilankymą prie kapo dėl jų skirtumų sunku istoriškai suderinti, tačiau tie patys skirtumai skatina mus juos tinkamiau suprasti. Trijų pagrindinių skirtumų – žemės drebėjimo, moterų nubėgimo, dangiškosios žinios – apžvalga išryškino bendrą prasmę, t. y. tai, kad jie liudija Dievą ir jo išganomosios galios esminį veikimą prikeliant Jėzų. Toks rezultatas, viena vertus, išlaisvina iš pareigos kiekvieną pasakojimo – ne tik velykinių pasakojimų, bet ir visų evangelijų – smulkmeną traktuoti kaip tikslų kronikos pobūdžio duomenį ir, kita vertus, akina būti atviriems bei atidiems teologinei reikšmei, glūdinčiai ne tik skirtumuose, bet ir visose pasakojimo smulkmenose.

d) „Evangelijų teologinė vertė“

123. Paplitusi nuomonė, kad evangelijos iš esmės yra liudytojų tiksliai perteikiamų faktų kronika. Tokia mintis remiasi teisingu įsitikinimu, kad krikščionių tikėjimas nėra atsietas nuo istorijos spekuliacija, bet grįstas realiai nutikusiais faktais. Dievas veikia istorijoje ir iškiliu būdu yra savo įsikūnijusio Sūnaus istorijoje. Tačiau, laikant evangelijas vien savotiška kronika, iš akių galima išleisti jų teologinę reikšmę ir visą jų kaip žodžio, kalbančio apie Dievą, turtingumą. Popiežiškoji Biblijos komisija savo 1964 m. instrukcijoje *Sancta Mater Ecclesia* apie evangelijų istorinę tiesą patvirtino: „Naujos studijos rodo, kad Jėzaus gyvenimas ir mokymas nebuvo perteiktas vien tam, kad išliktų atmintyje, bet buvo *skelbtas* siekiant suteikti Bažnyčiai tikėjimo ir papročių pagrindą; todėl egzegetas, rūpestingai tyrinėdamas evangelistų liudijimus, gilesniu žvilgsniu turėtų parodyti evangelijų amžiną teologinę vertę ir aiškiai išskirti Bažnyčios aiškinimo poreikį bei svarbą“ (EB 652).

Tad atsižvelgtina į tai, kad evangelijos nėra vien Jėzaus gyvenimo įvykių kronika, nes evangelistai pasakojimais taip pat siekė išreikšti tų įvykių teologinę vertę. Tai reiškia, jog jie viskuo, ką pasakoja, neketino perteikti istorinei kronikai būdingų duomenų, bet norėjo „teologiškai pakomentuoti“ pasakojamus faktus, kad išreikštų jų teologinę vertę, t. y. išryškintų jų ryšį su Dievu.

Kitaip tariant, evangelijose vyrauja ir yra esminis ketinimas skelbti Jėzų kaip Dievo Sūnų ir žmonių Išganytoją, – ketinimas, kurį galima pavadinti „teologiniu“.

Rėmimasis konkrečiais faktais, kuriuos aptinkame evangelijose, atitinka šio teologinio skelbimo kontekstą. Iš to išplaukia, kad teologinės ištarnos apie Jėzų turi tiesioginę ir norminę vertę, o grynai istoriniams elementams tenka antraeilė funkcija.

3. Antras iššūkis: etinės ir socialinės problemos

124. Iššūkį aiškinimui kelia ir kiti įvairaus pobūdžio tekstai. Juose pasakojama apie iš pagrindų amoralų elgesį, kupiną neapykantos ir smurtingumo, ar, regis, skatinami šiandien neteisingais laikomi visuomeniniai santykiai. Tokie tekstai gali krikščionis piktinti ir trikdėti, kartais iš nekrikščionių jie sulaukia kaltinimų, kad jų šventose knygose ir religijoje mokoma amoralumo ir smurto. Imdamiesi šios sunkios problematikos, Senojo Testamento atžvilgiu aptarsime smurto klausimą, kylantį turint priešais akis įstatymą dėl sunaikinimo ir psalmes, kuriose reikalaujama keršto, o Naujojo Testamento atžvilgiu – moters socialinę padėtį remdamesi Pauliaus laiškais.

3.1. Smurtas Biblijoje

125. Viena iš didesnių kliūčių, trukdančių priimti Bibliją kaip Dievo žodį, yra pirmiausia Senajame Testamente pasitaikančios smurto ir žiaurumo apraiškos, daugeliu atvejų palieptos Dievo, kitais atvejais jos sudaro Viešpačiui adresuojamos maldos turinį ar yra šventojo autoriaus tiesiogiai priskiriamos Jam.

Šiuolaikinio skaitytojo nemalonus jautimosi nereikėtų nureikšminti. Juk kai kuriuos tai net paskatino tokius Senojo Testamento tekstus šališkai laikyti atgyvenusiais ir netinkamais skatinti tikėjimą. Pati katalikų hierarchija suvokė problemos pastoracinius padarinius ir nustatė viešojoje liturgijoje neskaityti ištisų Biblijos ištraukų ir sistemingai išleisti eilutes, žeidžiančias krikščioniškąjį jautrumą. Iš to galima padaryti neteisingą išvadą, kad dalis Šventojo Rašto nėra įkvėpimo vaisius, nes konkrečiai nėra „naudingas mokyti, barti, taisyti, auklėti teisumui“ (2 Tim 3, 16).

Todėl būtina pateikti kelias aiškinimo gaires, įgalinančias tinkamesnę prieigą prie biblinės tradicijos, ypač priešais akis turint probleminius tekstus, aiškintinus viso Rašto kontekste, vadinasi, meilės ir savo priešui evangelinės žinios šviesoje (Mt 5, 38–48).

3.1.1. Smurtas ir teisinės priemonės prieš jį

126. Nuo pirmųjų puslapių Biblijoje vaizduojamas smurto pasireiškimas žmonių visuomenėje (Pr 4, 8. 23–24; 6, 11. 13); to priežastis yra Dievo atmetimas,

įgyjantis stabmeldystės pavidalą (*Rom 1, 18–32*). Šventajame Rašte atmetama ir smerkiama bet kokia savi-valės forma – nuo vergijos iki brožudiško karo, nuo asmeninės agresijos iki engimo sistemų – ir tarp tautų, ir pačiame Izraelyje (*Am 1, 3–2, 16*). Parodydamas žmonėms baisius širdies sugedimo padarinius (*Pr 6, 5; Jer 17, 1*), Dievo žodis atlieka pranašišką funkciją; jis šitaip kviečia pripažinti blogį, kad jo būtų vengiama ir su juo kovojama.

Siekdamas skatinti darytino gėrio pažinimą (*Rom 3, 20*) ir palengvinti atsivertimo procesą, Raštas skelbia Dievo įstatymą, kaip pylimas turintų užkirsti kelią ne-teisingumo plitimui. Viešpaties Toroje ne tik nurodo-mas teismo kelias, kuriuo kiekvienas yra pašauktas žengti, bet ir pateikiamos priemonės, kurių privalu im-tis kaltininko atžvilgiu, kad blogis būtų pašalintas (*Ist 17, 12; 22, 21. 22. 24* ir t. t.), aukai būtų atlyginta ir būtų skatinama taika. Tokių potvarkių nevalia kritikuoti kaip smurtinių. Bausmė yra būtina, nes ne tik išryški-na tai, kad nusikaltimas blogas ir pavojingas, bet ir yra teisinga atmoka, turi tikslą pataisyti kaltininką ir baus-mės baime padeda visuomenei ir individui susilaikyti nuo blogio. Visiškai panaikinti bausmę reikėtų tole-ruoti piktadarybę tampant bendrininku. Tad baudžia-moji sistema, reguliuojama vadinamojo „atlygio tuo pačiu įstatymo“ („akis už akį, dantis už dantį“: *Iš 21, 24; Kun 24, 20; Ist 19, 21*), yra racionalus bendrojo gėrio įgyvendinimo būdas. Nors savo prievartiniais aspek-tais ir baudimo būdais ir netobula, tokia sistema yra, atitinkamai pritaikyta, faktiškai perimama kiekvienos epochos bei šalies teisinių nuostatų, nes idealiau atveju remiasi teisingu kaltės ir bausmės, padarytos ir patir-tos žalos santykiu. Savavališkas kerštas pakeičiamas teisingos reakcijos į piktadarybę matu.

Galima paprieštarauti, kad kai kurios bausmės, numa-tytos Senojo Testamento teisyuose, yra nepakenčia-mai žiaurios (kaip antai, plakimas [*Ist 25, 1–3*] ar su-luošinimas [*Ist 25, 11–12*]); šiandien plačiai ginčijama ir mirties bausmė, numatyta už sunkius nusikaltimus. Biblijos skaitytojas tokiais atvejais, viena vertus, turėtų pripažinti bibliinių įstatymų istorinį sąlygotumą, įveik-tą geresnio baudžiamųjų priemonių, kurios labiau pai-so asmens neatimamų teisių, supratimo; kita vertus, senieji potvarkiai galėtų rodyti tam tikrų nusikaltimų sunkumą, reikalaujantį tinkamų priemonių blogio pli-timui stabdyti.

Tad, kai Šventajame Rašte Dievui ir žmogiškajam tei-sėjui priskiriamos pykčio apraiškos vykdamat baudžia-mąjį teisingumą, šitai nėra nederamas elgesys; juk būtina, kad blogis neliktų nenubaustas, ir gerai, kad auka palaikoma ir jai atlyginama. Kita vertus, Rašte,

taip pat Senajame Testamente, į Dievą žvelgiama kaip į teisingumo garantą, nekart primenant jo didžiulę kan-trybę (*Iš 34, 6; Sk 14, 18; Ps 103, 8* ir t. t.) ir pirmiausia jo nuolatinį atvirumą atleisti kaltininkui (*Iz 1, 18; Pr 4, 11*), atleisti, kai parodomi tikro gailėjimosi jausmai ir veiksmai (*Pr 3, 10; Ez 18, 23*). Už teisingumą ir vi-suomeninę santarvę atsakingam žmogui kaip pavyz-dys Biblijoje pateikiamas dieviškasis modelis, būtiną drausminį griežtumą derinantis su švelnumu bei atlei-dimo perspektyva.

3.1.2. Sunaikinimo įstatymas

127. Pakartoto Įstatymo knygoje skaitome, kad Dievas liepė Izraeliui išvaryti Kanaano tautas ir jas sunaikinti (*Ist 7, 1–2; 20, 16–18*); nurodymas sąžiningai vykdomas Jozuės (*Joz 6–12*) ir ligi galo atliekamas monarchijos epochos pradžioje (plg. *1 Sam 15*). Visa ši raštija labai problemiška, dar problemiškesnė nei Senajame Testa-mente pasakojami karai ir žudynės; tačiau iš to daryti nacionalsocialistinę programą ir teisinti smurtą kitų tautų atžvilgiu, kad ir kaip būtų, visiškai klaidinga, nes iškraipoma Biblijos prasmė.

Nuo pat pradžių reikia pabrėžti, kad tokie pasakojimai nėra istorinio pobūdžio: juk tikrame kare miesto sie-nos nesugriūva nuo ragų gausmo (*Joz 6, 20*) ir sunku įsivaizduoti, kaip realiai galima taikiai pasidalyti žemę metant burtus (*Joz 14, 2*). Kita vertus, Pakartoto Įstaty-mo knygos nuostatai, reikalaujantys sunaikinti kanaa-niečius, rašytine forma atsirado tuo istorijos momentu, kai tų tautų Izraelio žemėje jau nebuvo likę. Todėl kyla poreikis rūpestingai atsižvelgti į šių pasakojamųjų tra-dicijų literatūrinį žanrą. Kaip siūlė jau Bažnyčios tėvų laikotarpio geriausi Rašto aiškintojai, pasakojimas apie užkariavimo epopėją laikytinas savotišku palyginimu, į sceną išvedančiu simbolinės vertės personažus; su-naikinimo įstatymas savo ruožtu aiškintinas ne parai-džiui, lygiai kaip ir Jėzaus įsakymas nusikirsti ranką ar išsilupti akį, jei jos gundo nusidėti (*Mt 5, 29; 18, 9*).

Tačiau vis dar lieka užduotis parodyti, kaip tokius sun-kius puslapius skaityti. Pirmas prieštaringas šios lite-ratūrinės tradicijos aspektas yra užkariavimas, supran-tamas kaip vietinių gyventojų pašalinimas, kad būtų galima įsikurti vietoj jų. Tikrai neįtikina apeliavimas į Dievo teisę paskirstant žemę pirmenybę teikti savo išrinktiesiems (*Ist 7, 6–11; 32, 8–9*), nes tada nepripažįs-tama autochtoninių gyventojų teisėta pretenzija. Bibli-jos tekste pateikiamos kitos, įtikinamesnės, aiškinimo kryptys. Pirma, pasakojime aikštėn iškeliamas konflik-tas tarp dviejų grupių, turinčių skirtingą ekonominę ir karinę galią, – tarp kanaaniečių, kurie labai galingi (*Ist 7, 1; taip pat plg. Sk 13, 33; Ist 1, 28; Am 2, 9* ir t. t.), ir

izraeliečių, kurie silpni ir beginkliai; tad pasakojama – pateikiant kaip idealų pavyzdį – ne apie galingojo, bet apie mažutėlio pergalę pasitelkiant „įvaizdį“, gerai paliudytą visoje Biblijoje ligi pat Naujojo Testamento (*Lk 1, 52; 1 Kor 1, 27*). Tai reiškia, kad istorija skaitoma pranašiskai, kai romiųjų pergalė „šventajame“ kare laikoma Viešpaties Karalystės išsipildymu žemėje. Be to, anot biblinio liudijimo, kanaaniečiai Dievui yra nusikaltę sunkiausiais nusikaltimais (*Pr 15, 16; Kun 18, 3. 24–30; 20, 23; Įst 9, 4–5* ir t. t.), tarp jų vaikų žudymu per savo iškrypusias apeigas (*Įst 12, 31; 18, 10–12*). Tai gi pasakojimas rodo dieviškojo nuosprendžio įvykdymą istorijoje. O Jozuė, imdamasis teisingumo vykdytojo užduoties, pasirodo kaip „Viešpaties tarnas“ (*Joz 24, 29; Ts 2, 8*): jo pergalė nuolat priskiriama Viešpačiui ir jo antžmogiškai galiai. Tautų teismo literatūrinis motyvas prasideda pasakojimuose apie pradžią, tačiau, kaip liudija pranašai ir apokaliptiniai autoriai, toliau taikomas visoms tautoms, kai tik kokia nors tauta – tad ir Izraelis – nusipelnė Dievo bausmės.

Panašiai suprastinas ir „sunaikinimo“ įstatymas bei jo taikymas Dievo ištikimųjų rankomis. Tokia norma kyla iš sandoros tautos sakralinio aiškinimo (*Įst 7, 6*); savo radikalų skirtingumą nuo pagonių ji turi parodyti tokiomis kraštutinėmis elgsenomis. Dievas tikrai nenori daryti skriaudos, pateisinamos religiniais motyvais, bet reikalauja paklusti teisingumo pareigai, analogiškai persekiojimui, nuteisimui ir pasmerkimui myriop to, kuris padarė sunkų nusikaltimą, nesvarbu, kas jis būtų, – individas ar kolektyvas. Pasigailėti nusikaltėlio, palikti jį gyvą laikoma neklusnumu ir neteisingumu (*Įst 13, 9–10; 19, 13. 21; 25, 12; 1 Sam 15, 18–19; 1 Kar 20, 42*). Tad ir šiuo atveju tariamai smurtinis aktas aiškintinas kaip pastangos pašalinti blogį ir apsaugoti bendrąjį gerį. Ši literatūrinė srovė pataisoma kitų – tarp jų ir vadinamosios kunigiškosios – tradicijų, kurios tų pačių faktų atžvilgiu aiškiai siūlo pacifizmą. Todėl visą užkariavimo vyksmą turėtume suvokti kaip savotišką simbolį, analogišką aptinkamam tam tikrose evangelijų palyginimuose apie teismą (*Mt 13, 30. 41–43. 50; 25, 30. 41*); jis, kartojame, neatsietinas nuo kitų Biblijos puslapių, kuriuose kaip visos žemės Suvereno istorinio veikimo horizontas bei tikslas ir kaip žmonių teisingo elgesio pavyzdys skelbiami Dievo atjauta ir atleidimas.

3.1.3. Malda, kurioje prašoma keršto

128. Smurto apraiškos itin nepatogios, kai jos išnyra maldoje; kaip tik Psalmyne aptinkame neapykantos ir keršto troškimo kupinų posakių, iš pagrindų kontrastuojančių su meile priešams, tos meilės savo mokinius mokė Viešpats Jėzus (*Mt 5, 44; Lk 6, 27. 35*). Net jei ir

protinga liturgijoje atsisakyti to, kas gali papiktinti, vis dėlto naudinga pateikti gairių, padėsiančių tikintiems ir šiandien, kaip ir praeityje, priimti visą Izraelio maldos paveldą.

Pagrindinis būdas, kaip aiškinti ir priimti sunkias psalmių ištaras, yra suprasti jų literatūrinį žanrą; tai reiškia, kad ten aptinkama kalbėsena nepriimtina paraidžiui. Persekiojamo maldininko prašymo ir dejonų maldose dažnai pasitaiko „prakeikimo“ motyvas: Dievo aistringai šaukiamasi, kad jis išgelbėtų, sunaikindamas priešus. Kai kuriose psalmėse šis keršto matmuo tampa primygtiniu ar net vyraujančiu (pvz., 109-ojoje psalmėje). Kai psalmininko kalbinės formuluotės santūresnės (tokio pobūdžio kaip: „Tesusigėsta suglumę tie, kurie tyko mano gyvasties!“: *Ps 35, 4*), jas į maldą įtraukti lengviau. Tačiau problemiški ar nepakeliami tampa žiaurūs įvaizdžiai (kaip antai: „Savo ištikimo gerumo dėlei padaryk galą mano priešams“: *Ps 143, 12*; arba: „O tu, dukra Babilone, <...>! Laimingi, kurie paims tavo mažylius ir tėkš juos į uolą!“: *Ps 137, 8–9*). Toliau panagrinėsime tris aspektus.

a) Maldininkas: kenčiantis žmogus

129. Dejonų literatūriniam žanrui būdingos perdėtos bei nusiminimo paženklintos ištaros ir aprašant kanciją, kuri visada nepaprastai didelė (*Ps 22, 17–18*: „Jie drasko man rankas ir kojas; galiu susiskaičiuoti visus savo kaulus“; *Ps 69, 5*: „Daugiau negu man ant galvos plaukų yra žmonių, kurie nekenčia manęs be priežasties“), ir prašant pagalbos, kuri visada turi būti skubi ir radikali. To priežastis yra tai, kad tokia malda išreiškia žmogaus dramatiškoje situacijoje išgyvenamas emocijas; jo jausmai negali būti nuraminti, todėl jo žodžiai labiau primena šauksmą (*Ps 22, 2*). Kad ir kaip būtų, vartojamus posakius reikėtų suprasti kaip metaforas: „išdaužyti nedorėliams dantis“ (*Ps 3, 8; 58, 7*) reiškia padaryti galą galingųjų melui ir godumui; ištara „ištaškyti mažylius į uolas“ norima pasakyti „sunaikinti gyvybę griaunančią piktąją galią be galimybės jai atgyti ateityje“; ir taip toliau. Be to, tas, kuris meldžiasi psalmėmis, vartoja kito asmens ir kitomis aplinkybėmis parašytus žodžius: panaši aktualizacija pavyks labiau, jei dejonės malda ne tik išreikš vien asmeninę situaciją, bet ir bus visos istorijos aukų skausmingas balsas, šauksmas kankinių (*Apr 6, 10*), meldžiančių Dievą, kad smurtingas „žvėris“ išnyktų visiems laikams.

b) Ko prašo maldininkas? „Išgelbėk mus iš blogio“

130. Prašomoji malda nėra magiškas veiksmas, turintis tiesioginį poveikį priešams; teisingumo užduotį, kurios žemėje niekas negali įgyvendinti, maldininkas,

priešingai, patiki Dievui. Taip reiškiasi asmeninio keršto atsisakymas (*Rom 12, 19; Žyd 10, 30*) ir, negana to, pasitikėjimas Viešpaties veikimu, atitinkančiu situacijos sunkumą ir paties Dievo prigimtį. Atrodo, jog maldininko vartojamomis ištaromis Dievui diktuojama, kaip elgtis, tačiau iš tiesų jomis išsakomas troškimas, kad blogis būtų sunaikintas, o nuolankiesiems atsivertų galimybė gyventi. Meldžiama, jog tai nutiktų istorijoje kaip Viešpaties apsisireiškimas (*Ps 35, 27; 59, 14; 109, 27*) ir per smurtautojų atsivertimą (*Ps 9, 21; 83, 18–19*); juk maldininko persekiojimas kai kuriais atvejais laikomas agresija prieš Dievą (*Ps 2, 2; 83, 3, 13*), ją dažnai lydi panieka Viešpačiui (*Ps 10, 4, 13; 42, 4; 73, 11*).

c) Kas yra maldininko priešai?

131. Identifikuoti maldininko priešus nėra vien egzegetišio pobūdžio darbas, atskleidžiantis, kokius veikėjus ir kokias istorines aplinkybes galvoje turi šventasis autorius. Iš tiesų psalmėse (dejonijų) nusakyta situacija yra labai stereotipinė, kalba – įprastinė ir dažnai tokia metaforiška, kad gali būti pritaikyta įvairioms aplinkybėms ir skirtingiems asmenims. Tad norint pamatyti, kaip psalmininko žodžiai susiję su dejonijų psalmę recituojančio žmogaus konkrečiu gyvenimu ir toje konkrečioje istorijoje išvelgti, kas yra tas grėsmę keliantis priešas, reikia „pranašiško“ akto, aiškinimo Dvasioje.

Identifikuojant priešą pasistumiama priekin, kai atrandama, kad šis yra ne tas, kuris kėsina į fizinę gyvybę ar asmens kilumą, bet veikia tas, kuris spendžia žabangus maldininko dvasiniam gyvenimui (*Mt 10, 28*). Kokios tos priešiškos jėgos, su kuriomis tenka susidurti maldininkui? Kas yra tie „riaumojantys liūtai“ (*Ps 22, 14; 1 Pt 5, 8*) ar tie „liežuviai kaip nuodingos gyvatės“ (*Ps 140, 4*), kurių nenumaldomai reikėtų nekęsti (*Ps 26, 5; 139, 21–22*) ir kuriuos Dievo prašoma sunaikinti (*Ps 31, 18*)? „Mes grumiamės ne su krauju ir kūnu“, – rašo šventasis Paulius (*Ef 6, 12*); maldininkas, kaip egzorcizme, meldžia, kad Dievo gailestingumo galia būtų išlaisvintas iš „piktojo“, iš „Legiono“ (*Mk 5, 9*). Ir kaip kiekviename egzorcizme, žodžiai yra aštrūs, nes jais išreiškiamas absoliutus priešiskumas tarp Dievo ir blogio, tarp Dievo vaikų ir nuodėmės pasaulio (plg. *Jok 4, 4*).

3. 2. Moters socialinė padėtis

132. Kai kuriuose Biblijos tekstuose, ypač Pauliaus, kviečiama pamąstyti apie tai, kas Senojo ir Naujojo Testamentų kanone galioja amžinai ir kas yra santykinis dalykas, nes susijęs su tam tikros epochos kultūra, civilizacija ar dar kokia nors kategorija. Moters padėtis Pauliaus laiškuose kelia būtent tokio pobūdžio klausimą.

a) Žmonos klusnumas savo vyrui

Laiškuose kolosiečiams (3, 18), efeziečiams (5, 22–33) ir Titui (2, 5) Paulius prašo, kad žmonos būtų klusnios savo vyrams, ir tai darydamas seka graikų ir žydų tuometiniais papročiais, kai moterų socialinė padėtis buvo žemesnė nei vyrų. Šiuo paraginimu, regis, neatsižvelgiama į *Gal 3, 28*, kur aiškiai pareiškama, kad Bažnyčioje neturi būti diskriminacijos tarp žydo ir graiko, vergo ir laisvojo, vyro ir moters.

Efeziečiams ir kolosiečiams skirtuose tekstuose žmonių klusnumas grindžiamas ne anuomet galiojusiomis socialinėmis normomis, bet vyro elgesiu, kylančiu iš agapės, kurios pavyzdys yra paties Kristaus meilė savo Kūnui – Bažnyčiai. Vis dėlto Paulius kaltinamas tuo, jog ši iškilų pavyzdį pasitelkia tam, jog lengviau išlaikytų žmonos pavaldumą vyrui, ir taip elgdamasis krikščionis pajungia pasaulio vertybėms, kitaip tariant, nutolsta nuo Evangelijos!

Į tokius kaltinimus atsakoma teigiant, kad Paulius pabrėžia ne žmonių klusnumą – samprotavimai apie tai labai trumpi, – bet veikia meilę, vyro rodytiną žmonei, meilę, kuri, Pauliaus akimis, yra ne tik poros bendrystės ir vienybės, bet ir žmonos klusnumo ir pagarbos vyrui sąlyga. Vyro aukštesnis socialinis statusas, buvęs pirmu motyvu (*Ef 5, 23*), argumentacijos pabaigoje visiškai išnyksta iš horizonto. Tad, nepriklausomai nuo kiekvieno iš sutuoktinių padėties anuometinėje visuomenėje, dėmesys kreiptinas į tai, kaip Paulius trokšta atnaujinti vyro, kurio socialinė padėtis buvo aukštesnė, elgesį. Be to, žmonos klusnumas vyrui neatsietinas nuo *Ef 5, 21*, kur Paulius sako, jog visi tikintieji turi paklusti vieni kitiems.

Vis dėlto vienas sunkumas išlieka. Kam remtis kristologiniu ir bažnytiniu pavyzdžiu, jei aiškiai nepasakoma, kad žmonos žemesnis rangas Bažnyčioje negalioja, nes visi tikintieji turi tokį patį kilumą ir vieną vienintelį Viešpatį – Kristų? Tai, kad Paulius galėjo eiti į kompromisus su pasaulio vertybėmis, atmestina. Tiesą sakant, jis nesiūlo naujų socialinių modelių, tačiau, nors ir nekeisdamas savo meto vertybių turinio, kviečia suvidujinti tam tikros epochos – pirmojo amžiaus – tvirtais bei tvariais laikytus socialinius santykius ar taisykles, kad būtų įmanoma gyventi pagal Evangeliją.

Tad šiandien, po daugelio amžių, galima apgailestauti, kad Paulius tuose laiškuose aiškiai nepatvirtino tikinčių sutuoktinių lygios socialinės padėties, tačiau tokia jo elgsena galbūt buvo vienintelė įmanoma toje epochoje – kitaip krikščionybė galėjo būti apkaltinta

griaunanti socialinę tvarką. Kita vertus, vyrams skirtas paraginimas nė kiek neprarado savo aktualumo bei galiojamumo.

b) Moterų tylėjimas bažnytiniuose susirinkimuose

133. Sunkumų kelia ir *1 Kor 14*, 33–35, nes Paulius reikalauja, kad moterys susirinkimuose tylėtų: „Kaip visose šventųjų Bažnyčiose, moterys tegul susirinkimuose tyli; kalbėti joms neleidžiama, jos turi būti klusnios, kaip skelbia Įstatymas. Jeigu jos nori ko nors išmokti, tepasiklausia namie savo vyro, nes moteriai negražu kalbėti Bažnyčios susirinkime.“ Šios eilutės, regis, prieštarauja *1 Kor 14*, 31 („galite po vieną visi pranašauti“) ir *1 Kor 11*, 5, kur kalbama apie susirinkimuose pranašaujančias moteris. Tačiau *1 Kor 14*, 34–38 teiginiai turi būti kontekstualizuoti, t. y. aiškinami neišleidžiant iš akių ankstesnių eilučių apie pranašavimą. Paulius nori pasakyti ne tai, kad moterims neleidžiama pranašauti (plg. *11*, 5), bet kad susirinkime (plg. 29) jos neturi vertinti bei svarstyti savo vyrų pranašysčių. Principai, grindžiantys tokį draudimą, yra pagarba, sutuoktinių santarvė ir gera tvarka susirinkimuose. Šie principai tebegalioja ir šiandien, tačiau akivaizdu, kad jų taikymas priklauso nuo moters padėties atitinkamoje civilizacijoje ir kultūroje. Paulius moterų tylėjimo nesuabsoliutina, bet tik laiko priemone, pritaikyta prie situacijos anuometiniuose susirinkimuose. Šiandien irgi nevalia painioti principų ir jų taikymo, kuris visada nulemtas socialinio ir kultūrinio konteksto.

c) Moters vaidmuo susirinkimuose

134. Sunkesnis ir problemiškesnis, jei suvokiamas kaip absoliutus principas, yra būdas, kuriuo *1 Tim 2*, 11–15 pateisinama žemesnė moters padėtis socialinėje ir bažnytinėje aplinkoje: „Moteris tesimoko tyliai, su tikru nuolankumu. Aš neleidžiu, kad moteris mokytų nei kad vadovautų vyrui, – ji tesilaiko tyliai. Juk pirmas buvo sukurtas Adomas, o paskui – Ieva. Be to, Adomas nesidavė suvedžiojamas, o moteris buvo apgauta ir nu-puolė. Bet ji bus išganyta gimdydama vaikus, – jos bus išganytos, jeigu išlaikys tikėjimą, meilę ir šventumą bei santūrumą.“ Kontekstas vėl yra vyrų ir moterų bažnytiniai susirinkimai. Paulius nereikalauja, kad moteris tylėtų, ir nedraudžia jai pranašauti; draudimas susijęs tik su mokymu ir valdymo charizmomis. Mintis daugiau ar mažiau panaši, kaip ir ankstesniais atvejais: mokymas ir valdymas anuo metu buvo rezervuoti vyrams, ir Paulius prašo gerbti šią prigimtine laikytą socialinę tvarką (plg. jau *1 Kor 11*, 3: „moters galva – vyras“).

Tačiau sunkumų kelia ne tiek pati ši mintis – nes, kaip sakyta, ją galima pritaikyti kultūrai ir visuomenei, kurioje gyvenama, – kiek jos pagrindimo būdas pasitelkiant *Pr*

2–3 pasakojimų problemišką aiškinimą, t. y. mėginimas ją pagrįsti kūrinių seka (vyro padėtis aukštesnė, nes jis sukurtas pirma moters; plg. *Pr 2*, 18–24) ir moters nuopoliu rojuje. *Pr 3* aiškinimas Pirmajame laiške Timotiejui jau pateiktas *Sir 25*, 24 ir kituose raštuose, pvz., žydų apokrifiniame rašte „Adomo ir Ievos gyvenimas“ ar į graikų kalbą išverstame „Apreiškime Mozei“. Moteris leidosi suvedžiojama gyvatės, nusidėjo ir tapo atsakinga už mirtį visoje žmonių giminėje, todėl dabar privalo elgtis kukliai ir netrokšti valdyti vyro. Toks aiškinimas paveiktas to, kaip anuomet buvo suvokiama ir grindžiama atitinkamai vyro ir moters padėtis; be to, nesuderinamas su *1 Kor 15*, 21–22 ir *Rom 5*, 12–21; taip pat atspindi bažnytinę situaciją, kai reikėjo surasti autoritetingų argumentų atsakyti moterims, kurios skundėsi, kad bažnytiniuose susirinkimuose negali atlikti minėtų vaidmenų. Akivaizdu, jog toks *Pr 2–3* aiškinimas sąlygotas I a. aplinkybių. Aiškinant biblinį tekstą čia, *Pr 2–3*, vis dėlto privalu suvokti teksto intenciją ir jos paisyti.

4. Pabaiga

135. Teiginį, kad Biblijoje perteikiamas Dievo žodis, regis, griauna nemažai biblinių tekstų. Apžvelgėme dvi teksto rūšis: pasakojimus, kurie atrodo menkai įtikimi ir nepajėgūs atlaikyti istorinio-kritinio tyrimo, ir tekstus, kuriuose ne tik siūloma, bet ir prisakoma amoraliai elgsena ar prieštaraujama socialiniam teisingumui. Dabar pateiksime glaustą mūsų tyrinėjimo santrauką ir pamėginsime suformuluoti kelias išvadas, kaip tiktų skaityti ir suprasti biblinius tekstus.

a) Glausta santrauka

Keturių Senojo Testamento pasakojimų studijavimas parodė, jog dėmesį kreipiant vien į nutikusius faktus neįmanoma suprasti tų tekstų intencijos ir turinio. *Pr 15* ir *Iš 14* pasakojami įvykiai negali būti tiksliai patvirtinti istorijos mokslo. Šių tekstų autoriams istorinis faktas yra tai, kad jų tauta išgyveno daug amžių, o svarbiausias dalykas – jų tikėjimas į Dievą jų patyriminėje (tremties laikotarpiu) situacijoje. Jų pasakojimai liudija, jog pamatinė nuostata yra besąlygiškas tikėjimas į Dievą ir tikėjimas jo neribota galia išganyti. Tobito ir Jonos atžvilgiu pažymėtina, kad tekstai, kuriuose nepasakojama apie realiai nutikusius įvykius, yra kupini ugdomosios, pamokomosios ir teologinės reikšmės.

Naujojo Testamento pasakojamųjų tekstų atžvilgiu paaiškėjo, kad dėmesio nutikusiems faktams negana, didelių dėmesį taip pat reikia skirti reikšmei to, kas pasakojama. Pasakojimų apie vaikystę ne visas smulkmenas galima istoriškai patvirtinti, tačiau aiškiai teigiama, kad Jėzus pradėtas mergeliškai. Šiais pasakojimais įvesdinama į likusį

rašą pateikiant Jėzaus asmens bei darbų pagrindinius bruožus. Stebuklai (galios darbai, ženklai) aptinkami visose tradicijose apie Jėzaus veiklą. Jų reikšmė nėra vien tai, kad jie – nepaprasti darbai. Sinoptinėse evangelijose jais perteikiamas Dievo Karalystės išganomasis artumas per Jėzaus asmenį bei darbus; Jono evangelijoje atskleidžiamas Jėzaus ryšys su Dievu ir skatinama įtikėti Jėzų (taip pat plg. *Mt* 8, 27; 14, 33). Velykiniai pasakojimai kaip tik dėl savo skirtumų rodo, kad jie nėra tiesiog istorinės kronikos ir kreipia į teologinę to, kas pasakojama, vertę.

Sunaikinimo įstatymo ir maldų, kuriose prašoma atkeršyti, aiškinimas, atsižvelgiant į tų tekstų istorinį bei literatūrinį kontekstą, leidžia geriau suvokti jų reikšmę ir naudingumą. Patikslinimai dėl moters padėties Pauliaus laiškuose aiškiai išskleidė būtinybę skirti teisingo krikščioniškojo elgesio principus nuo jų taikymo tam tikro laikotarpio kultūriname ir socialiniame kontekste.

b) Kai kurios išvados Biblijos skaitymo atžvilgiu

136. Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad daugelis Biblijos pasakojamųjų tekstų yra istorinės kronikos pobūdžio, susiję su tai, kas iš tikrųjų įvyko. Toks įspūdis atitinka Biblijos skaitymo būdą, kai visa, kas pasakojama, laikoma faktine tikrove. Toks skaitymo būdas, atveriantis prieigą prie Biblijos turinio, atrodo paprastas, tiesioginis, įmanomas visiems, teikiantis aiškius ir patikimus rezultatus.

Tačiau, kai skaitant Bibliją atsižvelgiama į šiuolaikinius mokslus (istoriografiją, filologiją, archeologiją, kultūrinę antropologiją ir t. t.), biblinius tekstus suprasti sudėtingiau, o ir rezultatai atrodo ne tokie patikimi. Negalime ignoruoti mūsų laikų reikalavimų ir Biblijos tekstus aiškinti neatsižvelgdami į jų istorinį kontekstą: juos turime skaityti mūsų laikais ir su mūsų amžininkais bei jiems. Šiame dokumente nužymėtas kelias rodo, kaip tekstų reikšmės paieška, pranokstanti dėmesį išskirtinai realiai nutikusiems faktams, įgalina giliau ir teisingiau suprasti jų prasmę.

Egzistuoja – rūpestingai vengtinas – pavojus, kad iš to, jog Biblijos pasakojimuose faktai nėra perteikiami kaip kronika, bus padaryta išvada, kad Biblijoje viskas išgalvota ir yra žmogaus minties bei tikėjimo vaisius. Dievas apsieiškia istorijoje, „apreiškimo planą Dievas vykdo artimai tarpusavyje susijusiais veiksmais ir žodžiais“ (*Dei Verbum*, 2). Biblijos užduotis yra tuos veiksmus bei žodžius perteikti. Rimto ir teisingo Biblijos aiškinimo užduotis yra būti tiems veiksams bei žodžiams dėmesingam.

Sunaikinimo įstatymas ir kiti panašūs tekstai parodo dar vieną Biblijos skaitymui svarbų elementą. Jis su-

sijęs su Dievo apreiškimo istorija ir sykiu su apreiškimosios moralės istorija. Kaip Dievo apreiškimo, lygiai taip ir žmogaus teisingo elgesio apreiškimo pilnatvė yra Jėzus. Kaip kiekviename bibliniame tekste negalime atrasti Dievo pilnutinio apreiškimo, lygiai taip negalime atrasti ir tobulo moralės apreiškimo. Todėl individualių Biblijos tekstų nevalia izoliuoti ar absoliutinti, tačiau privalu juos suprasti bei įvertinti atsižvelgiant į jų ryšį su apreiškimo pilnatve, kuri yra Jėzaus asmuo bei darbai, paisant viso Šventojo Rašto kanono. Labai naudinga suprasti tuos tekstus kaip tokius; taip atsiskleidžia apreiškimo kelias istorijoje.

Galop esmingai svarbu, kad Šventojo Rašto skaitytojas stengtųsi atrasti tai, kas jame sakoma apie Dievą ir žmonių išganymą. Taip elgdamasis jis ne visada tinkamai suvoks skaitomą tekstą, tačiau vis labiau pažins Biblijos tiesą ir augs dvasine išmintimi, vedančia į pilnutinę bendrystę su Dievu.

BENDROJI PABAIGA

137. Katalikų Bažnyčia iškilmingai ir įpareigojamai (Tridento Susirinkimas, EB 58–60) priėmė šventųjų knygų kanoną, taip apibrėždama savo tikėjimo pagrindinius parametrus. Bažnyčia paaiškino, kokie tekstai laikytini „perteikti Šventosios Dvasios įkvėpimu“ (*Dei Verbum*, 11) ir todėl būtini tikinčiųjų ir visos krikščionių bendrijos ugdymui bei mokymui (plg. 2 *Tim* 3, 15–16). Viena vertus, tokie raštai sukurti žmogiškųjų autorių, turinčių ypatingo literatūrinio genialumo, bet, kita vertus, jiems pripažįstama ypatinga dieviškoji kokybė, įvairiai paliudyta pačių šventųjų tekstų ir įvairiai aiškinta teologų istorijos tėkmėje.

138. Biblijos komisija, paraginta pareikšti nuomonę šiomis temomis, savo užduotimi laiko ne pateikti sisteminės teologijos traktatus atitinkantį mokymą apie įkvėpimą, bet šiame dokumente atskleisti, kaip pats Šventasis Raštas savo ištaromis rodo dieviškąją kilbę, taip tapdamas Dievo tiesos šaukliu. Todėl liekame tikėjimo srityje: juk pripažįstame tai, ką Bažnyčia moko kaip Dievo žodį, ir iš jo semiamo elementus, įgalinančius brandžiau priimti šį dieviškąjį paveldą.

139. Šventasis Raštas yra vieninga visuma, nes visos knygos „su visomis jų dalimis“ (*Dei Verbum*, 11) apdovanotos įkvėptumu, o jų autorius yra Dievas (plg. ten pat). Pripažindama, kad kiekvienas šventojo teksto žodis sąryšyje su visais kitais gali būti laikomas Dievo žodžiu, Bažnyčia vis dėlto niekada iš akių neišleido daugialypiškumo, iš pirmo žvilgsnio galinčio kirstis su vienatine dieviškąją kilme.

Skirtumas tarp Senojo ir Naujojo Testamentų yra svarbių skirtingybių Biblijoje regimiausia apraiška. Senosiose krikščionių bazilikose šventųjų tekstų skaitymui būdavo skirtos dvi ambonos; taip siekta pažymėti abiejų Testamentų skirtingumą ir vienas kito papildomumą, abiejų būtinybę trokštant paliudyti galutinio Apreiškimo, kurį sudaro Viešpaties Kristaus slėpinys, vienatinį įvykį. Todėl ir šiame mūsų dokumente paisėme kiekvienos iš Šventojo Rašto sudedamųjų dalių prigimties parodydami, kad jų skirtingumas ne tik netrikdo, bet net ir praturtina tikrą vienatinio Dievo Žodžio liudijimą.

Abiejose didžiosiose Biblijos dalyse taip pat akivaizdi literatūrinių žanrų, teologinių kategorijų, antropologinių ir sociologinių prieigų įvairovė. Juk Dievas „įvairiais būdais“ (*Žyd 1, 1*) kalbėjo ne tik senovėje, bet ir po Sūnaus, pilnatviškai apreiškusio Tėvą (plg. *Jn 1, 18*), atėjimo. Tad atrodė būtina šiame dokumente tinkamais tyrimais parodyti ištarų, kuriomis siekiama išreikšti dieviškąją tiesą, turtingą įvairovę.

1. Šventojo Rašto kilmė iš Dievo

140. Tikinčiųjų bendruomenė gyvena tradicija: ji žino, kad jos pagrindas yra klausymasis Dievo žodžio, užrašyto keliose knygose, kurios laikomos norminėmis, nes yra paženklintos autoritetingumo.

Šį autoritetingumą pirmiausia laiduoja pačių autorių autoritetas; anot senos ir garbingos tradicijos, tie autoriai buvo siųsti Dievo ir apdovanoti įkvėpimo charizma. Tad daug amžių ligi pat modernybės Penkiaknygės autorystė nesvyruojant būdavo priskiriama Mozei, o įvairios Pranašų ir Išminties knygos, jei stokojo savito pavadinimo, gerai žinomiems autoriams (kaip anai, Dovydui, Saliamonui, Jeremijui ir t. t.).

Laikantis tokios pačios tradicijos, taip pat manyta, kad ir visi Naujojo Testamento raštai kilę iš apaštalu būrio. Tačiau, remiantis literatūrine ir istorine metodologija, mūsų dienomis atlikti tyrimai parodė, jog tokio senovinio požiūrio nebegalime laikytis; juk egzegetinis mokslas įtikinamai atskleidė, kad įvairūs bibliniai raštai nėra vien pavadinime nurodyto ar tradicijos priskiriamo autoriaus kūriniai. Literatūrinė Biblijos istorija liudija buvus daug įsikišimų ir todėl ilgoje bei sunkioje redagavimo istorijoje reikalauja įvairių autorių, tarp jų ir anoniminių, bendradarbiavimo. Tokia šventųjų raštų atsiradimo būtina prielaida diametraliai nesikerta su tradicine samprata, kuriai kartais pernelyg skubotai prikišamas hermeneutinis naivumas. Kantriu ir griežtu tyrimo darbu, trukusiu kelis šimtmečius, Bažnyčia parodė, kad gali įkvėptu pripažinti raštą, derantį su ti-

kinčiųjų bendruomenėje tvirtai ir ištikimai sergėjamu tikėjimo paveldu, garantuojamu tų, kuriuos Dievas paskyrė tikinčiųjų ganytojais ir vadovais. Bažnyčioje veikianti Dvasia jai būdinga išvalgumo galia padėjo atskirti autentišką dieviškąją žinią nuo melo ar to, kas nepakankamai reikšminga. Tad tam tikrais atvejais kūriniai, kurie, anot jų pavadinimų, buvo kilę iš įkvėpto autoriaus, buvo atmesti, o kūriniai, negarantuoti pripažinto autoriaus vardo, pagarbiai priimti, nes turėjo nesupainiojamą žymę. Remdamasi apreiškimo tiesos ypatingu suvokimu, Bažnyčia, klusniai pripažindama Dievo žodį, kuriuo gyvena, pagrindė pati save.

Dermė su Žodžiu

141. Visą savo išvalgumą Bažnyčia grindžia Viešpaties Jėzaus gyva patirtimi, įgyta klausantis jį pažinojusių ir jame dieviškojo apreiškimo atbaigimą atpažinusių liudytojų. Remiantis tuo, ką skelbė apaštalai ir evangelistai, laipsniškai nusistovėjo šventųjų knygų kanonas. Autentiškos tiesos žymę įvairiuose liudijimuose Bažnyčia išžiūrėjo todėl, kad jie sutapo su liudijimu apie Dievo Sūnų. Garbę būti skaitomas liturginiuose susirinkimuose kaip tikėjimo pagrindas tam tikras raštas pelnė ne todėl, kad siūlėsi reikšdamas pretenziją esąs Dievo žodis, bet todėl, kad tuo, kas jame sakoma, derėjo su Žodžiu ir buvo tinkamas to Žodžio aiškinimas. Ir būtent ši dermė, nepaisant raiškos įvairovės ir daugialypės teologijos, buvo atskleista šio dokumento puslapiuose tiriant įvairius liudijimus, glūdinčius pačiose Šventojo Rašto knygose.

Tokia dermė neapsiriboja bendru kelių pamatinių mokymų sutapimu. Kitaip būtų per menkai paisoma perspektyvų skirtingumo, kiekvienos dalies nepamainomo papildomumo, tų knygų, gimusių perdirbant ir naujaip pasiūlant senus turinius, literatūrinės istorijos. Juk, paties Jėzaus liudijimu, Rašto aiškintojas iškelia iš savo lobyno senų ir naujų dalykų (plg. *Mt 13, 52*). Tai reiškia, kad raštai, kuriuos Bažnyčia pripažino kaip įkvėptus, ne tik tam tikru būdu reiškia pretenziją į savo dieviškąją kilmę, bet ir sykiu liudija už juos ankstesnių raštų autentiškumą. Pranašai patvirtina Toros galiojimą, o Išminties raštai pripažįsta Įstatymo ir Pranašų dieviškąją kilmę; panašiai Jėzaus liudijimu pašventinama visa žydų tautos rašytinė tradicija, o Naujojo Testamento raštai patvirtina vienas kitą, radikalčiai ir sutartinai įimdami visas senojo Rašto tradicijas.

Liudijimo būdų daugialypiškumas

142. Šitai yra vienas svarbiausių šiame dokumente atlikto Senojo ir Naujojo Testamentų nagrinėjimo vaisius. Greta esminio sutapimo aspekto aiškiai iškil-

ir religinės patirties bei ją perteikiančių raiškos būdų daugialypiškumas. Čia neįmanoma smulkiai ir išsamiai aptarti būdus, kuriais įvairūs bibliniai autoriai liudija to, ką sako, dieviškąją kilmę. Pakanka atkreipti dėmesį į kai kuriuos būdus, kurie būdingi įvairioms Šventojo Rašto knygoms.

Svarbiausias savęs liudijimo būdas reiškiasi pasakojimuose apie pranašų pašaukimą ir įvairiomis formulėmis Pranašų knygų puslapiuose. Čia aiškiai atsiskleidžia įkvėpimo tikrovė, pasireiškianti kaip gilus suvokimas, būdingas kai kuriems žmonėms, teigusiems, jog jie geba girdėti Dievo žodį ir yra gavę užduotį jį ištikimai perteikti. Toks modelis dėl savo įtaigumo buvo pasiskolintas kitų šventųjų autorių, atstovavusių teisės (Mozė), išminties (Saliamonas) ir apokaliptikos (Danielis) tradicijoms. Taip radosi tam tikras visuotinis vieningumas, tarsi garantinis antspaudas, patvirtinantis skaitytojui rašto kokybę parodant jo vienatinę dieviškąją kilmę.

143. Lygiai taip pat dažnai Biblijoje vaizduojamas įkvėptojo žmogaus bendradarbių veiklus dalyvavimas. Pastarieji, apdovanoti literatūriniais gabumais ir patikimumu, ne tik padėjo pagrindiniams autoriams, bet ir rinko naują medžiagą, pritaikydavo ankstesnę naujiems adresatų poreikiams ir karta po kartos vykdė redakcinį darbą, nepaprastai svarbų biblinio teksto kokybei. Pranašo charizma neabejotinai veikė ir tuose redaktoriuose; jie netiesiogiai liudija savo mokėjimą perduoti Viešpaties žodį paženklindami raštą savitu indėliu.

Biblijos tyrinėtojai pagrįstai darė prielaidą, jog egzistavo religinės srovės, mokyklos ir grupės, gebėjusios gyvas išlaikyti šventomis laikytas ir vėliau į Šventąjį Raštą sutekęsias literatūrinės tradicijas; tad tirti biblinių tekstų atsiradimo istoriją yra naudinga, tačiau negalima ir nereikia tam, kas „pirmesnis“, teikti skirtingą vertę ar autoritetingumą to, kas vėlesnis, atžvilgiu.

Juk daugeliu atvejų turime ne (Dievo įkvėpto) pranašo *ipssisima verba*, bet tik jo mokinių žodžius. Tai ypač galioja evangelijoms, dėl kurių įkvėptumo nekyla abejonių. Tokio pobūdžio raštuose autorius (t. y. evangelistas) yra ištikimas Mokytojo liudytojas, o kai kuriais atvejais jo pirmųjų mokinių mokinys (neminimas apaštalu sąrašė).

Visa tai verčia, remiantis tuo, ką Biblija sako apie save pačią, suformuluoti platesnį ir labiau niuansuotą įkvėpimo sąvokos apibrėžimą. Ne ta prasme, kad šventajame tekste yra nereikšmingų ir nevertingų dalių, bet veikiau ta, jog įkvėptumo charizma reiškiasi įvairiojai; tačiau, kad ir kaip būtų, prideramą dėmesį galima

ir privalu skirti pirmiausia tam, kas aiškiausiai liudija Kristų ir jo tobulą žinią apie išganymą.

Užuot silpninusi tikėjimą iš Dievo kylančiu žodžiu, tokia perspektyva tik daro jo apraišką brandesnę, nes pripažįsta Dievo įsitraukimą į istoriją ir garbina daugelį išganymo istorijos amžių per pranašus kalbėjusią Dvasią (plg. *Zch* 7, 12; *Neh* 9, 30). Kita vertus, tai leidžia geriau suprasti, jog ta Dvasia, išmirus apaštalams, nenustojo veikti, nes buvo dovanota Bažnyčiai, kad ši galėtų atrinkti ir priimti įkvėptąsias knygas. Ta Dvasia ir šiandien veikia pagarbiai klausantis Dievo žodžio (plg. *Dei Verbum*, 1), nes Raštas – anot *Dei Verbum*, 12 – „skaitytinas ir aiškintinas ta pačia Dvasia, kuria buvo parašytas“. Įkvėptasis žodis jokios naudos neduoda, jei tas, kuris jį priima, negyvena Dvasia, moka branginti Biblijos puslapių dieviškąją kilmę bei tuo mėgautis.

2. Šventojo Rašto tiesa

144. Kadangi kilęs iš Dievo, Raštas turi dieviškųjų savybių. Tarp jų pagrindinė yra liudyti tiesą, kuri suprantama ne kaip tikslios informacijos apie įvairius žmogaus pažinimo aspektus suma, bet kaip apreiškimas apie patį Dievą ir jo išganomąjį planą. Biblijoje norima supažindinti su Tėvo meilės slėpiniu, apreikštu įsikūnijusio Žodžio, kuris per Šventąją Dvasią veda žmones į tobulą bendrystę su Dievu (plg. *Dei Verbum*, 2).

Šitaip paaiškėja, kad Rašto tiesa yra tiesa, kuria siekiama išgelbėti tikinčiuosius. Praeityje aikštėn keltas ir šiandien tebekartojamas kritines pastabas dėl netikslumo, Biblijoje dažnų geografinio, istorinio, mokslinio pobūdžio neatitikimų, prieštaros, tariamai verčiančios suabejoti šventojo teksto patikimumu ir todėl jo dieviškąją kilmę, Bažnyčia atmeta teigdama, kad „Šventasis Raštas tvirtai, ištikimai ir be klaidos moko tiesos, kurią Dievas panorą pateikti šventosiose knygose mūsų išganymui“ (*Dei Verbum*, 11). Būtent su šia tiesa, suteikiančia žmogaus egzistencijai prasmės pilnatvę, Dievas nori supažindinti visas tautas.

Tokia perspektyva ir pabrėžiama šiame dokumente; jo iš dalies naujas indėlis yra pastangos, pavyzdžiais apžvelgiant įvairias Biblijos knygas bei jų įvairias literatūrinės apraiškas, parodyti, kaip tiesa, kurią Dievas siekia apreikšti pasauliui per savo tarnus, pateikiama šventųjų autorių.

Daugialypė tiesa

145. Pirmoji biblinė tiesos savybė išreiškta daugel kartų ir įvairiais būdais (*Žyd* 1, 1). Kadangi yra perteikiama daugelio žmonių ir įvairiais laikais, jai iš esmės

būdingas daugialypiškumas ir mokymo bei drausmės nuostatų, ir literatūrinės raiškos būdų atžvilgiu. Šventieji autoriai dėsto tai, ką jiems jų istorinę akimirką ir pagal Dievo dovaną buvo duota suprasti bei perteikti; tai, kas Viešpaties pasakyta praeityje, sujunginama su naujais ir įvairiais dieviškaisiais apreiškimais. Biblinė tiesa taip reiškiasi didele literatūrinių žanrų įvairove – ne tik dogmiškai reikšmingais teiginiais, bet ir pasakojimais, teisiniais nuostatais ir palyginimais, maldos tekstais ir meilės poemomis, kaip antai Giesmių giesmė, kritiškais Jobo bei Koheleto knygų puslapiams ir apokaliptinėmis knygomis. O ir visuose tuose literatūriniuose žanruose galima aptikti požiūrių gausą, neabejotinai ryškesnę už paprastą pasikartojantį sutapimą.

Toks daugialypis dieviškosios tiesos reikšmės napsiriboja vien Senojo Testamento raštija, bet būdingas apreiškimui, paliudytam Naujajame Testamente, kur aptinkame nesutampančių pasakojimų bei kalbų ir reikšmingų skirtumų perteikiant žinią. Turime keurias evangelijas, ir Bažnyčia mėginimus jas suderinti atmetė kaip netinkamus; tai, kas parašyta „pagal Luką“, gerbtina ir pripažintina, net jei tiesiogiai nesutampa su tai, kas sakoma Morkaus ar Jono. Negana to, evangelijų žinia iš esmės remiasi Jėzaus gyvenimu bei žodžiais, o, Pauliaus akimis, Kristaus žinia tartum išskirtinai šaknijasi jo mirties ir prisikėlimo įvykyje. Laiško romiečiams ir Jokūbo laiško skirtingos pakraipos yra tiesiog paradigmatis daugialypiškumo, kuriuo Rašte liudijama vienatinė Dievo tiesa, pavyzdys.

Tokia šventųjų balsų polifonija Bažnyčiai siūloma kaip pavyzdys, kad ji ir šiandien turėtų tokį patį gebėjimą vieną žmonėms perteiktiną žinią sujungti su būtina pagarba daugialypei individualių patirčių, kultūrų ir Dievo dovanų įvairovei.

Tiesa istoriniu pavidalu

146. Antra svarbi biblinės tiesos savybė yra reikšmės istoriniu pavidalu. Kai kuriose Rašto knygose nurodoma epocha, kurioje jos parašytos; kitais atvejais jas įvairiems istorijos laikotarpiams įtikinamai priskyrė egzegetinis mokslas. Biblijos raštijos aprėpiamas laiko tarpsnis neabejotinai labai didelis, daugiau nei tūkstantis metų; tad joje neišvengiamai yra su tam tikra epocha susijusių sampratų, taip pat požiūrių, kilusių iš tam tikrai Dievo tautos stadijai būdingų patirčių ar rūpesčių. Redaktoriai, kantriai siekę suteikti šventajam tekstui tam tikrą sąryšį tarp mokymo ir praktikos, neišdildė visų istorijos pėdsakų, leisdami atpažinti savo mėginimus bei netobulumus ir teologijos, ir antropologijos srityse. Tad aiškintojo pareiga yra vengti

skaityti Raštą fundamentalistiškai, o įvairias šventojo teksto formuluotes suprasti jų istoriniuose kontekstuose atsižvelgiant į anuomet madingus literatūrinius žanrus. Būtent šitaip priimdami dieviškąjį apreiškimą, būsime vedami į Kristaus slėpinį, pilnutinį ir galutinį dieviškosios tiesos parodymą žmonių istorijoje.

Kanoninė tiesa

147. Anot Biblijos aiškinimo katalikiškojo supratimo, Dievo tiesa taip pat priimtina paisant apreiškimo visumos, paliudytos šventųjų raštų kanono. Tai reiškia, kad apreištosios tiesos nevalia apriboti nei kokia nors viena šventojo paveldo dalimi (atmesti, pavyzdžiui, Senąjį Testamentą paliekant galioti tik Naująjį), nei homogenišku branduoliu panaikinant ar sumenkinant kaip mažiau reikšminga visa kitka. Pilnutiniam Dievo apreiškimui būtina ne tik visa, kas įkvėpta, bet ir tai, kad kiekviena dalis būtų skaitoma kaip susijusi su kitomis pagal darnos principą, reiškiantį ne vienodumą, bet veikiau to, kas skirtinga, švelnią konvergenciją.

Vis dėlto akivaizdu, kad, krikščioniškuoju supratimu, Biblijos tiesa pateikta liudijime apie *Viešpatį Jėzų*, „viso apreiškimo tarpininką ir drauge pilnatvę“ (plg. *Dei Verbum*, 2), tą, kuris save pavadino „keliu, tiesa ir gyvenimu“ (plg. *Jn* 14, 6). Toks esminis Kristaus slėpinio centriškumas ne panaikina, bet sureikšmina senąsias tradicijas, kurios, pasak paties Kristaus, kalba apie jį (plg. *Jn* 5, 39) ir galutinį išganymą, įgyvendintą jo mirtimi bei prisikėlimu. Kristus ir jo begalinis slėpinys yra centras, apšviečiantis visą Raštą.

Kitų religijų literatūrinės tradicijos

148. Atsiveria būdas, kaip suprasti Šventojo Rašto ir kitų religijų literatūrinių tradicijų ryšį. Šis klausimas labai svarbus dialogui tarp religijų; atsakyti į jį tikrai nelengva, nes „Jėzaus Kristus ir Bažnyčios išganomojo vienatimumo bei visuotimumo“ neatsisakytiną principą (kaip teigiama Tikėjimo mokymo kongregacijos deklaracijos *Dominus Iesus* pavadinime) būtina jungti su teisingu kitų religijų dvasinių lobių vertinimu. Dokumente nebuvo nubrėžtos linijos, kurios, remiantis pačiu Šventuoju Raštu, galėtų būti pasiūlytos Bažnyčios teologiniam bei pastoraciniam dėmesiui. Tačiau norint parodyti, kad pranašystė (įkvėptoji) nėra išskirtinė Dievo tautos prerogatyva, užtenka priminti Balaamą (*Sk* 24) ir tai, kaip šventasis Paulius Areopago kalboje tvirtai palaikė graikų poetų bei filosofų išvalgas (plg. *Apd* 17, 28). Kita vertus, visuotinai pripažinta, kad Senojo Testamento raštija daug skolinga Mesopotamijos ir Egipto raštams, o Naujojo Testamento knygose susiliečiama su graikų pasaulio

kultūrinio paveldu. *Semina Verbi* išbarstyti po pasaulį, todėl negalima apsiriboti vieno Biblijos tekstu. Bažnyčia apibrėžė, ką laiko tuo, kas įkvėpta, tačiau neigiamai neatsiliepė apie visa kita. Vis dėlto Dievo žodis kanoniniuose raštuose, ypač ta dalis, kurioje tiesiogiai liudijamas įsikūnijęs Žodis, yra visų kitų religinių liudijimų ir Bažnyčioje, ir įvairiose skirtingų žemės tautų religinėse tradicijose tiesos išvelgimo pagrindinis kriterijus.

Anot ankstesnių samprotavimų, Bažnyčia gyvena savotiškame hermeneutiniame rate: iš Rašto žodžių klausymosi paima savo tikėjimo principus ir to tikėjimo apšviesta geba ne tik teisingai aiškinti tai, ką laiko savo šventąja knyga, bet ir įvertinti kiekvieną kitą girdimą liudijimą. Tiesos pradai, išjudinantys bei atbaidantys tikėjimo procesą ir neribotai atveriantis Dievo reiškimuisi istorijoje, yra Šventoji Dvasia.

3. Sunkių Biblijos puslapių aiškinimas

149. Tad Bažnyčia, tikinčių skaitytojų, įgaliotų įkvėptojo teksto aiškintojų, gyvasis kūnas, kiekvieną istorijos akimirką, vadinasi, ir šiandien, yra Šventojo Rašto tiesos priėmimo ir skelbimo terpė. Kadangi Bažnyčiai dovanota Šventoji Dvasia, ji iš tiesų yra „tiesos šulas ir atrama“ (1 *Tim* 3, 15) ta apimtimi, kuria ištikimai perteikia pasauliui Dievo žodį, kuris ją grindžia. Jos užduotis yra atvirai skelbti Jėzų Kristų kaip vienintelį ir galutinį Išganytoją (*Apd* 4, 12), tačiau Bažnyčiai kaip mokytojai taip pat tenka pareiga padėti tikintiesiems ir tiesos ieškantiems žmonėms teisingai aiškinti bibliinius tekstus taikant tinkamus metodus bei tinkamas hermeneutines prielaidas. Šiuo atžvilgiu itin naudingas ankstesnis Popiežiškosios Biblijos komisijos dokumentas „Biblijos aiškinimas Bažnyčioje“ (1993).

Jau kuris laikas į biblinę tradiciją žvelgiama atsargiai, nes kai kurios jos ištaros dėl atgyvenusiomis laikomų sampratų, ginčytinų ar peiktinų papročių ir teisinių praktikų, istorinio pagrindo stokojančių pasakojimų laikomos nepriimtiniomis šiuolaikinei sąmonei. Iš to randasi miglotas nepasitikėjimas šventuoju tekstu, susvyruojama dėl pastoracinės naudos ir net suabejojama tam tikromis Biblijomis dalimis ir, vadinasi, jų tiesa. Tada neužtenka bendrai pasakyti, kad Senajame Testamente yra „netobulų bei laikinų dalykų“ (*Dei Verbum*, 15), ar priminti, jog ir Naujojo Testamento autoriai buvo paveikti savo meto mąstysenos; jei teisinga pabrėžti įsikūnijimo principą analogiškai taikant jį dieviškojo apreiškimo įraštinimui, tai taip pat privalu parodyti, kaip žmogaus neįgalume suspindi dieviškojo Žodžio garbė. Nepakanka dėl protingo pastoracinio rūpesčio iš viešosios liturgijos viešųjų skaitinių paša-

linti problemiškus tekstus; kas žino visą tekstą, tam gali pasirodyti, jog šventasis paveldas skurdinamas, arba jis gali apkaltinti ganytojus, kad jie nederamai slepia sunkius Biblijos aspektus.

150. Bažnyčia negali nusišalinti nuo nuolankios ir reiklios užduoties pagarbiai aiškinti visą literatūrinę tradiciją, kuri laikoma įkvėpta ir, vadinasi, išreiškianti Dievo tiesą. Šiandien tokiam aiškinimui būtini aiškūs principai, padedantys suvokti, kad to, kas perteikiama, prasmės tiesiogiai nesutampa su teksto „raide“. Kita vertus, būtina rūpestingai vieną po kito atpauzinti problemiškus mazgus; taip reiškiasi sunki tikinčiojo pareiga įsisavinti Dievo žodį pagal Dvasios kiekvienoje istorijos epochoje dovanotą supratimą.

Šiame Popiežiškosios Biblijos komisijos dokumente atrinktos kelios didesnės skaitytojui sunkumus keliančios problemos ir pasiūlyta, kaip jas galima gvildinti mūsų tikėjimo kontekste. Glaustas aptarimas niekada ligi galo nepatenkins, tačiau išdėstyti hermeneutiniai principai ir nurodytos gairės nagrinėjant tam tikrus klausimus bus naudingi.

Čia pateiktas ne galutinis ir išsamus šventojo teksto keliamos sunkios problematikos tyrimas, bet suformuluota galima hermeneutinė kryptis, kaip paskatinti tolesnius apmąstymus puoselėjant dialogą su kitais šventojo teksto aiškintojais. Kartu ieškant, kelias į tiesą bus nuolankesnis ir sykiu šviesesnis, nes bus paženklintas abipusiško tos pačios Dvasios klausymosi.

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis

Sausio 15 d. Kaune vyko Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis. Jame dalyvavo apaštališkasis nuncijus Lietuvai arkivysk. P. López Quintana, arkivyskupai G. Grušas, L. Virbalas, S. Tamkevičius; vyskupai E. Bartulis, J. Ivanauskas, K. Kėvalas, R. Norvila, A. Poniškaitis, D. Trijonis ir L. Vodopjanovas.

Plenarinį posėdį įžanginiu žodžiu pradėjo apaštališkasis nuncijus Lietuvai arkivysk. Pedro López Quintana. Jis pasveikino susirinkusiuosius ir pažymėjo, kad jo dalyvavimas šiame posėdyje yra vyskupų vienybės su Šv. Tėvu ženklas. Apaštališkasis nuncijus papasakojo apie prasidedančią popiežiaus Pranciškaus kelionę į Čilę ir Peru bei pakvietė lydėti Šv. Tėvą malda jo kelionėje po šias dvi Pietų Amerikos valstybes. Nuncijus taip pat kalbėjo apie popiežiaus Pranciškaus vizito į Lietuvą galimybę bei ragino melstis, kad toks vizitas taptų įmanomas.

Posėdyje buvo renkami kai kurių Lietuvos Vyskupų Konferencijos komisijų ir tarybų vadovai bei tvirtinami jų nariai. LVK Švietimo reikalų komisijos pirmininku išrinktas vysk. K. Kėvalas, jos nariais – arkivysk. G. Grušas, vysk. A. Poniškaitis, o sekretoriumi – mons. R. Gudlinkis. LVK Ryšių su Lenkijos vyskupų konferencija tarybos pirmininku išrinktas vysk. J. Ivanauskas, nariais – vysk. R. Norvila, vysk. A. Poniškaitis, o sekretoriumi – kun. A. Šuškevič. LVK Ekumeninių reikalų tarybos sekretoriumi išrinktas br. kun. S. Rumšas. LVK Jaunimo reikalų tarybos nariais išrinkti K. C. Trinkūnaitė, K. Janulytė, A. Grigaitytė, kun. E. Vasiliauskas, M. Žydeliūnaitė, kun. K. Petravičius, kun. V. Mazirskas, kun. A. Jankauskis, kun. R. Bičkauskas, o sekretore – R. Dabaraitė-Randė. LVK Socialinių reikalų tarybos nariais išrinkti mons. Ž. Vabuolas, S. Matulevičius, A. Kučikas, D. Puidokienė, D. Kanevičienė, o sekretore – ses. D. Kuzmickaitė. LVK Šeimos reikalų tarybos nariais patvirtinti kun. R. Doveika, kun. G. Jankūnas, A. Petronis, D. Chmieliauskas, G. Vaitoška, N. Liobikienė, V. Šlopšnienė, D. Lukėnienė, o sekretore – V. Vitkauskienė. V. Vitkauskienė trejų metų kadencijai išrinkta ir Lietuvos šeimos centro direktore. LVK atstove COMECE Išorinių ryšių komisijoje išrinkta I. Vaišvilaitė.

Vasario mėnesį Lietuvos Vyskupų Konferencijos vadovai ir atstovai vyks į Romą, kur padėkos Šv. Tėvui už arkivysk. Teofiliaus Matulionio paskelbimą palaimintuoju. Šio vizito metu pal. T. Matulionio relikvijų dalelė bus iškilmingai perduota viešai gerbti Dvidešimtojo amžiaus kankinių šventovėje, įkurtoje garsioje senovinėje Šv. Baltramiejaus bazilikoje Tibro saloje (it. s. *Bartolomeo all'Isola*).

Tęsiasi Trakų Dievo Motinos jubiliejiniai metai. Tikintieji į Trakų baziliką kviečiami gausiai rinktis šių metų vasario 11 d., kur Lietuvos vyskupai ir tikintieji, dėkodami už gautas malones, iškilmingai paves mūsų Tėvynę Nekaltajai Marijos, Lietuvos Globėjos, Širdžiai. Tikintieji kitose Lietuvos parapijose kviečiami jungtis į paaukojimo malda, taip pat melstis ja per visus jubiliejinius metus. Tiek maldos tekstas, tiek ir tikslesnė informacija apie šią iškilnę dar bus paskelbti.

Švenčiant Lietuvos Respublikos šimto metų jubiliejų, vasario 16 d., 12.30 val., šventiniu gausmu prabils miestų ir rajonų centrų parapiinių bažnyčių varpai. Katalikų Bažnyčia daug prisidėjo prie mūsų valstybės kūrimo, o sovietinės okupacijos metais skatino ir palaikė gyvą tautos laisvės siekį.

Šventimai

Sausio 6 d. Kauno arkikatedroje bazilikoje arkivyskupas Lionginas Virbalas kunigystės šventimus suteikė **Vincen-tui Lizdeniui** ir **Emiliui Vasiliauskui**, kurie 2017 m. birželio 11 d. toje pat Kauno arkikatedroje buvo įšventinti diakonais ir ligi šiol tarnavo Raudondvario bei Pal. Jurgio Matulaičio parapijose. -Kn-

Gruodžio 8 d. **Giedrius Bakūnas MIC** Marijampolės Šv. Mykolo arkangelo bazilikoje įšventintas diakonu. -Vk-

Gruodžio 26 d. Šiaulių katedroje Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis diakonu įšventino **Raimundą Šnapštį**. -Š-

Kunigų paskyrimai Kauno arkivyskupijoje

Kun. **Gytis Stumbras** paskirtas LSMU Kauno klinikų kapelionu ir paliktas toliau eiti kitas turimas pareigas.

Kun. **Robertas Grigas** atleistas iš LSMU Kauno klinikų kapeliono pareigų.

Kun. **Valdas Paura OCD** paskirtas Kauno klinikinės Raudonojo Kryžiaus liginės kapelionu ir paliktas toliau eiti kitas turimas pareigas.

Kun. **Vincentas Lizdenis** paskirtas Kauno Šv. Antano Paduviečio parapijos vikaru su teise laiminti santuokas ir atsakinguoju už pašaukimų sielovadą Kauno arkivyskupijoje.

Kun. **Emilis Vasiliauskas** paskirtas Kauno Pal. Jurgio Matulaičio parapijos vikaru su teise laiminti santuokas bei Kauno arkivyskupijos Jaunimo centro kapelionu.

Kun. **Kęstutis Genys** atleistas iš Kauno arkivyskupijos jaunimo centro kapeliono pareigų bei įpareigojimo padėti Kauno Pal. Jurgio Matulaičio parapijos sielovadoje ir įpareigotas įsitraukti į sielovadą Kauno Šv. Jono Pauliaus II parapijoje.

Kun. **Gintas Rumševičius** atleistas iš Babtų Šv. apaštalų Petro ir Povilo bei Panevėžiuko Nukryžiuotojo Jėzaus parapijų klebono pareigų ir išleistas gydytis.

Kun. **Žilvinas Zinkevičius** atleistas iš Kauno Šv. Antano Paduviečio parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Babtų Šv. apaštalų Petro ir Povilo bei Panevėžiuko Nukryžiuotojo Jėzaus parapijų klebonu ir paliktas toliau eiti Kauno „Vyturio“ gimnazijos kapeliono pareigas.

Mons. **Vytautas Grigaravičius** paskirtas Kauno I dekanato dekanu tolesnei 5 metų kadencijai.

Kun. **Evaldas Vitulskis** paskirtas Kauno I dekanato vicdekanu tolesnei 5 metų kadencijai.

-Kn-

Vilniaus arkivyskupijoje įsteigti du pastoraciniai regionai

Sausio 9 d. Vilniaus arkivyskupijoje įsteigti du pastoraciniai regionai ir jų veiklą koordinuoti paskirti vyskupai augziliarai. Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas tokį sprendimą priėmė siekdamas geriau pasirūpinti vyskupijoje esančiais tikinčiaisiais ir visais žmonėmis, taip pat padėti kunigams jų tarnystėje.

Arkivyskupas paskyrė vyskupą augziliarą Darių Trijonį Vilniaus vyskupo vikaru koordinuoti sielovadinę veiklą Vilniaus arkivyskupijos Šiauriniame pastoraciniame regione. Į Šiaurinį pastoracinį regioną įeina Ignalinos, Kalvarijų, Švenčionių, Vilniaus II dekanatų teritorijos.

Vyskupui Arūnui Poniškaičiui paliktos ankstesnės generalvikaro ir kitos pareigos bei pavesta koordinuoti sielovadinę veiklą Vilniaus arkivyskupijos Pietiniame pastoraciniame regione. Į Pietinį pastoracinį regioną įeina Naujosios Vilnios, Šalčininkų, Trakų, Varėnos, Vilniaus I dekanatų teritorijos.

Arkivyskupas dekrete dėl suskirstymo regionais rašo: „Pavedu Vilniaus

Posėdyje svarstyta šv. Mišių skaitinių knygų leidyba. Įvairios šalys Mišių skaitinius yra susiskirsčiusios į kelis tomus, o tomų skaičius įvairuoja nuo keturių (JAV) iki devynių (Italijoje, Ispanijoje ir Lenkijoje). Lietuvoje nutarta leisti šešiatomį šv. Mišių skaitinių knygų variantą, kurio suskirstymas labai panašus į dabar naudojamą.

Kitas Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis vyks kovo 14–16 d. Vilniuje.

-lvks-

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Sausio 10 d. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje vyko arkivyskupijos kunigų susirinkimas. Po Valandų liturgijos Dieninės maldos kunigai pasveikino gruodžio mėnesį konsekruotą Vilniaus arkivyskupijos vyskupą augziliarą Darių Trijonį.

Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas pristatė dekretą, kuriuo arkivyskupijoje įsteigia du pastoracinius regionus: Šiaurinį ir Pietinį. Šiauriniam regionui priskiriami Ignalinos, Švenčionių, Kalvarijų ir Vilniaus II dekanatai. Šio regiono pastoracija rūpinsis vyskupas Darius Trijonis. Pietiniam regionui priskiriami Naujosios Vilnios, Šalčininkų, Trakų, Varėnos ir Vilniaus I dekanatai. Šio regiono pastoracija rūpinsis vyskupas augziliaras ir generalvikaras Arūnas Poniškaitis. Vyskupai augziliarai lankys dekanatus, parapijas, rūpinsis reikalingų leidimų išdavimu. Taip pat arkivyskupo metropolito dekretu Vilniaus Šv. arkangelo Rapolo parapijai iki šiol priklausiusi teritorija, ribojama Neries upės, Vilniaus g., Gedimino pr. ir J. Tumo-Vaižganto g., nuo šiol priskiriama Vilniaus Šv. Mikalojaus parapijai.

Vaidotų parapijos klebonas kun. Jurij Vitkovskij kalbėjo apie tai, kaip sekasi pasiekti tuos žmones, kurie nelanko bažnyčios. Tik paskirtas į šią parapiją, kunigas užsibrėžė tikslą aplankyti visų parapijiečių namus. Per trejus metus pavyko šį tikslą pasiekti. Vieni priėmė su džiaugsmu, kiti neįsileido. Lankyti parapijiečius – kanonų nurodoma klebono pareiga ir kartu proga užmegzti draugiškesnius santykius ir pakviesti į pamaldas bažnyčioje. Pastebėta, kad po parapijos lankymo žmonių bažnyčioje padaugėja.

Vilniaus Šv. Juozapo parapijos klebonas kun. Ričardas Doveika kalbėjo apie miesto pastoraciją. Vilniaus miesto ypatumas – dvikalbystė, toje pačioje teritorijoje esančios skirtingos bendruomenės, turinčios kitokį požiūrį, estetinį suvokimą. Nors vykdomos katechezės, rengiami kursai sužadėtiniams, organizuojamos piligriminės kelionės, vyksta įvairių grupelių veikla, prieinami bendruomenių interneto puslapiai, dalyvaujama socialiniuose tinkluose, visa tai vis dėlto daugumos žmonių į bendruomenes nepatraukia. Taip pat pastebimas vienybės tarp kunigų trūkumas. Esame misijų kraštas, kuriame bijome nukentėti už Kristų. Krikščionys neretai nors ir išpažįsta tikėjimą, nelanko bažnyčios, domisi ezoterika, magija, pasiduoda prietarams. Vyrauja kultūrinė krikščionybė, troškimas ieškoti malonios ir patogios krikščionybės.

Pastoracijai pasitarnautų kremuotų palaikų laidojimo apeigynas, palaiminimų apeigynas, naujos visuotinių maldų knygos, naujas mišiolas, naujai išleistos Šv. Rašto skaitinių knygų, atnaujintos maldos formulės, elektroninė brevijoriaus versija, taip pat katalikiškos informacijos telkimas viename šaltinyje, pasauliečių parengimas nešti Švč. Sakramentą ligoniams, išsiskyrusiųjų

sielovados plėtojimas, Rožinio draugijos vyskupijos mastu steigimas. Svarbu, kad naujų bažnyčių statyba būtų ne tik vienos parapijos reikalas, bet ir visos vyskupijos rūpestis.

Vilniaus Pal. Jurgio Matulaičio parapijos vikaras kun. Vladimiras Solovejus kalbėjo apie „Šviesos ir gyvenimo“ projekto taikymą Nemėžio rektorate. Projektas prasidėjo Mišių patarnautojų krikščioniška formacija, kuri rėmėsi Šv. Raštu, telkė bendruomenę. Pirmasis etapas – evangelizacinės rekolekcijos, padedančios sąmoningai pasirinkti Kristų kaip Dievą, antrasis etapas – (deutero)katechumenatas, o trečiasis – diakonija, per tą etapą padedama įgyvendinti savo talentus bendruomenėje. Rekolekcijos trunka dvi savaites. Bažnyčioje susituokusios poros kviečiamos į „Namų Bažnyčią“, sutelkiančią nuo 4 iki 7 porų, kurios susitinka kartą per mėnesį namuose pas vieną iš šeimų. Jau parengtos penkios animatorių poros, kurios moka lietuviškai (judėjimas kilęs iš Lenkijos ir plinta tarp lenkiškai kalbančių šeimų). Šios poros galėtų padėti telkti kitų parapijų šeimoms ir taip ugdyti kitas šeimų bendruomenes, galinčias gyventi sąmoningą krikščionišką gyvenimą, besiremiantį Dievo Žodžiu.

Vilniaus Šv. Apaštalu Pilypo ir Jokūbo vienuolyno brolis kun. Bernardas Mindaugas Verbickas OP kalbėjo apie dominikonų bažnyčios rektorate veikiančią *Alfa* kursą, kuris trunka du mėnesius, sutelkia apie 50 žmonių. Dalyviai būna patraukti, trokšta tęsti. Rengiamas *Beta* kursas apie sakramentus, kur jau patys žmonės kviečiami ruošti ir pristatyti įvairias temas vieni kitiems. Vėliau pristatomos įvairios prie vienuolyno bažnyčios veikiančios grupelės, į kurias žmonės kviečiami įsijungti. Taip pat rengiamos stovyklos, rekolekcijos, maldos savaitgaliai, kad žmonės labiau įsitrauktų į visavertį krikščionišką gyvenimą.

Vilniaus arkivyskupijos Bažnytinio paveldo muziejaus direktorė dr. Sigita Maslauskaitė-Mažylienė pristatė Vilniaus arkivyskupo metropolito Gintaro Grušo pasirašytą dekretą dėl Kilnojamų kultūros vertybių saugojimo, priežiūros ir naudojimo Vilniaus arkivyskupijoje tvarkos patvirtinimo.

Vilniaus arkivyskupijos jaunimo centro sielovadininkas kun. Jaroslavas Spiridovičius kvietė kunigus paraginti parapijose esančius ministrantus dalyvauti Jaunimo centro rengiamuose užsiėmimuose. Vasario 10 d. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje rengiamas ministrantų krepšinio turnyras. Liepos 23–25 d. Pavilnio rekolekcijų namuose rengiamos tylos rekolekcijos. Liepos 9–15 d. rengiama ministrantų stovykla Guopstų stovyklavietėje. Ministrantų sielovada – tai puiki pašaukimo ugdymo vieta. Jaunimo centras laukia klausimų ir yra pasirengęs padėti plėtoti jaunimo sielovadą parapijose.

-ksb-

Kauno arkivyskupijos kunigų susirinkimai

Gruodžio 20 d. Kauno arkivyskupijos kunigai susirinko į paskutinę 2017 metų ugdymo konferenciją. Artėjant Jėzaus Gimimo šventėms, ji buvo skirta dvasiuniam susikaupimui – trumpam stabtelėti, įsigilinti į Kalėdų prasmę, parengti savo širdis ir su nauju įkvėpimu grįžti pas savo parapijų žmones. Apie Kalėdų prasmę dalijosi konferencijos svečias, Lietuvos Vyskupų Konferencijos sekretorius kun. Saulius Rumšas OP. Vėliau trumpai aptarus sielovados klausimus, buvo švenčiama Kūčių agapė. Arkivyskupas Lionginas Virbalas ir arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius pasidalijo su broliais kunigais kalėdaičiais, palinkėjo vieni kitiems tikrai palaimintų šventų Kalėdų.

arkivyskupiją Švč. Mergelės Marijos, Lietuvos Globėjos, globai ir užtarimui, kad šis naujas teritorinis suskirstymas prisidėtų prie dar geresnio sielovadinio bendradarbiavimo ir užtikrintų vis didesnį Bažnyčios artumą tikintiesiems jų dvasiniuose poreikiuose.“

Vilniaus arkivyskupijoje veikia 95 parapijos, suskirstytos į 9 dekanatus. Sausio 9-osios dekretu arkivyskupas sugrupuoja dekanatus (jiems priklausančias parapijas ir rektoratus) į Šiaurinį ir Pietinį pastoracinius regionus. Vyskupijos suskirstymas į pastoracinius regionus yra įprasta praktika Katalikų Bažnyčioje, taikoma esant didesnėms vyskupijoms, kurios turi po kelis vyskopus augziliarus.

Į regionus įeinantys dekanatai, jų parapijos ir rektoratai:

Šiaurinis pastoracinis regionas

Ignalinos dekanatas. Parapijos: Ceikiniai, Dūkštas, Gaidė, Gedžiūnėliai, Ignalina, Kazitiškis, Linkmenys, Miėlagėnai, Naujasis Daugėliškis, Palūšė, Paringys, Pūškos, Rimšė, Smalvos, Tilžė, Tverėčius, Vidiškės, Visaginas, Vosiūnai. Rektoratai: Kačergiškė, Turmantas.

Kalvarijų dekanatas. Parapijos: Vilniaus Šv. Kryžiaus Atradimo (Kalvarijų), Alionys, Dūkštos, Eitminiškės, Karvys, Maišiagala, Paberžė, Riešė, Sudervė, Šilėnai. Švč. Trejybės (Trinapolio) rektoratas.

Švenčionių dekanatas. Parapijos: Adučiškis, Kaltanėnai, Pabradė, Pavoverė, Reškutėnai, Strūnaitis, Švenčionėliai, Švenčionys. Rektoratai: Arnionys, Karvažiškė.

Vilniaus II dekanatas. Parapijos: Pal. Jurgio Matulaičio, Švč. Jėzaus Širdies, Šv. Jono Bosko, Šv. Juozapo, Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo, Šv. arkangelo Rapolo.

Pietinis pastoracinis regionas

Naujosios Vilnios dekanatas. Parapijos: Vilniaus Švč. Mergelės Marijos,

Taikos Karalienės (Naujosios Vilnios), Vilniaus Šv. Kazimiero (Naujosios Vilnios), Vilniaus Kristaus Karaliaus ir šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresės (Pavilnio), Balingradas, Bezdonys, Buivydžiai, Lavoriškės, Medininkai, Mickūnai, Nemėnčinė, Rudamina, Rukainiai, Sužionys, Šumskas. Rektoratai: Juodšiliai, Kalveliai, Kena.

Šalčininkų dekanatas. Parapijos: Butrimonys, Dieveniškės, Eišiškės, Jašiūnai, Norviliškės, Pabarė, Rūdinkai, Šalčininkai, Šalčininkėliai, Tabariškės, Turgeliai. Akmenynės rektoratas.

Trakų dekanatas. Parapijos: Grigiškės, Lentvaris, Paluknys, Parudaminys, Rykantai, Rūdiškės, Senieji Trakai, Trakai, Vaidotai.

Varėnos dekanatas. Parapijos: Druskininkų Švč. Mergelės Marijos Škaplierinės, Druskininkų Šv. apaštalo Baltramiejaus (Ratnyčios), Dubičiai, Kabeliai, Kalesninkai, Marcinkonys, Rudnia, Valkininkai, Varėna.

Vilniaus I dekanatas. Parapijos: Šv. vysk. Stanislovo ir šv. Vladislovo (Arki-katedra bazilika), Šv. apaštalo Baltramiejaus, Šventosios Dvasios, Šv. Mikalojaus, Šv. apaštalu Petro ir Povilo, Šv. Pranciškaus Asyžiečio, Šv. Teresės, Visų Šventųjų, Švč. Trejybės Graikų apeigų katalikų. Rektoratai: Dievo Gailestingumo, Išganytojo (joanitu), Šv. Kryžiaus, Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų (pranciškonų konventualų), Šv. Jono Krikštytojo ir Šv. Jono apaštalo ir evangelisto, Šv. apaštalu Pilypo ir Jokūbo (dominikonų), Šv. Kazimiero (jėzuitų), Šv. Onos, Nemėžio Šv. Rapolo Kalinausko.

-vilnensis.lt

Pasirašytas susitarimas dėl Švč. M. Marijos Ramintojos bažnyčios

Vidaus reikalų ministras Eimutis Misiūnas ir Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas sausio 4 d. pasirašė susitarimą

Savo pasidalijime kun. S. Rumšas OP, žvelgdamas į pirmuosius du Evangelijos pagal Matą skyrius apie Jėzaus kilmę ir gimimą, kėlė klausimą, į koki pasaulį Jėzus ateina. Pasak tėvo dominikono, dažnai manoma, kad Dievas ruošia sau tobulą pasaulį, tobulą terpę, pasiruošia savo atėjimui žmoniją, laiką, vietą. Atrodytų, kol žmogus nėra vertas, tol Dievas ir neateina.

Jėzaus kilmės knyga sudaro kitą išpūdį. Garbingų asmenų išvardijimu siekiama parodyti ne tobulą aplinką, bet tai, kad Jėzus turi įvykdyti Dievo pažadą Abraomui. Pirmieji du skyriai skatina skaitytoją ne iš išorės pasidomėti Jėzaus gyvenimu. Šie tekstai pabrėžia tikėjimo liniją: Jėzus yra vadinamas Kristumi – Jis išgelbės savo tautą. Jėzus ateina ne norėdamas įvesti mus į kažkokį aukštesnį supratimą, išvesti į dykumą, saugią vietą tų, kurie nepatenkinti esama padėtimi. Jis ateina išgelbėti tautos ir visos žmonijos iš nuodėmių. Viešpaties pasiuntinys, Juozapui apsiareiškiantis angelas, duoda aiškius nurodymus – Dievo žodį, veiksmingai įsiterpanti į istoriją. Tai Emanuelis, „Dievas su mumis“. Tai aktyvus, gelbstintis Dievo buvimas.

„Ne pasaulis pasikeičia, kad ateitų Dievas, bet Dievas ateina, kad pasikeistų pasaulis“, – sakė tėvas dominikonas, atkreipdamas dėmesį, jog ryškios asmenybės Jėzaus kilmės istorijoje buvo paprasti, nuodėmingi, tačiau Dievui atviri žmonės.

Be kita, Evangelijos pasakojime svečias atkreipė dėmesį į Juozapo dvejonę dėl kūdikio ir nujautimą, jog šis yra kažkuo ypatingas, ir tai svarbu būsimo kūdikio tapatybei suvokti. Juozapas bando ieškoti gailestingos išeities. Pasak pranešėjo, Juozapo paklusnumas suteikia Jėzui žmogišką šeimą, ir Juozapas „įsirašo“ į tą garbingą protėvių liniją. Pasidalijime, be kita, atkreiptas dėmesys, jog Bažnyčia baigiantis metams netrukus kvies sekti Šventosios Šeimos pavyzdžiu. Ši situacija nebuvo lengva, greičiau sudėtinga, nepavydėtina. Visas religinis ir socialinis pasaulis buvo prieš juos. Koks yra jos pavyzdys? Ar tik sutarimo?

„Man Marija ir Juozapas atrodo kaip atvirumo Dievui pavyzdys. Tai Šventosios Šeimos pavyzdžio esmė: jie sugebėjo žengti netikėtu keliu – priimti Dievą tokį, koks Jis ateina, ir tada, kai Jis ateina“, – sakė kun. Saulius Rumšas OP. Pasak jo, svarbiausia išgirsti Dievą. Jo paklausti, neprarasti vilties: su Dievu viskas įmanoma. Tai Kalėdų esmė. Pagal dominikonų teologų mintį, Jėzus turi gimti mūsų širdyse, – šiandien, ne vakar ir ne rytoj. Jis žmogiškas Kūdikis, kuriam reikia žmogiškos šilumos. Šiam Kūdikui irgi reikėjo Marijos, Juozapo, jaučio ir asilo... Dievas tapo žmogumi, žmonijos dalimi, kad žmogus taptų Jo dievystės dalimi.

Arkivyskupas Lionginas Virbalas nuoširdžiai padėkojo kunigui Sauliui Rumšui OP, paminėdamas, jog šiais laikais tenka „gelbėti Kalėdas“ nuo blizgučių ir padėti žmonėms atrasti tikrąją jų prasmę, neatskiriamai susijusią su mūsų išgelbėjimu, Dievo perspektyvos atvėrimu žmogui. Ganytojas palinkėjo kunigams šiame ypač susitikimų su žmonėmis gausiame laike pasidžiaugti visais ateinančiais, padrašinti juos.

„Kitamet džiugiai lauksime popiežiaus Pranciškaus atvykimo ir jau dabar turime pradėti tam rengtis ne tik organizacine prasme“, – vėliau sakė arkivyskupas, aptardamas sielovados aktualijas. Po 25 metų popiežius Pranciškus kalbės naujai kartai, tai bus naujas impulsas jai. Svarbiausia perduoti žinią visiems žmonėms apie popiežių tarnystę Bažnyčioje; apie popiežių

Pranciškų ir jo ganytojiškąjį stilių, bendrystę su žmonėmis; apie popiežių ir Lietuvą – ką mums reiškia būti katalikiška šalimi.

Sausio 17 d. Kauno arkivyskupijos kunigai kurijoje rinkosi į pirmąją 2018 m. nuolatinio ugdymo konferenciją. Pagrindinio pranešimo tema ir kai kurios sielovados aktualijos šįsyk buvo susijusios su artėjančiu Lietuvos valstybės šimtmečiu. Kunigams taip pat pristatyti ir svarbesni 2018 metų sielovados renginiai.

Kaip įprasta, Valandų liturgijos Dienine malda pradėtai konferencijai vadovavęs arkivyskupas Lioginas Virbalas pristatė svečią pranešėją – Vytauto Didžiojo universiteto doc. dr. Mykolą Drungą, plačiai žinomą žurnalistą, filosofą, visuomenės veikėją, ypač plėtojant ryšius su išeivija (kurioje pats gyveno ir darbavosi iki 2004 metų), be to, 2005 m. „Bažnyčios kronikos“ fondo apdovanotą už ilgametį žurnalistikos darbą ir krikščioniškųjų vertybių perteikimą, Bažnyčios vaidmens nūdienos gyvenime atskleidimą rengiant Laisvosios Europos radijo laidas „Religija ir kultūra“ ir kitus tekstus.

Savo pranešimo antrašte „Kuo ir kaip artėjant Vasario 16-osios šimtmečiui mums vis dar aktualios net šešios Lietuvos?“ M. Drunga atkreipė dėmesį, jog Lietuvos istorija daug ilgesnė nei šimtmetis. Jos istorijoje ypač išsiskiria LDK laikotarpis, paskui XIX a. Lietuva, vėliau atkurtoji Lietuvos valstybė, nacių ir sovietų pavergta Lietuva, atkurtoji nepriklausoma Lietuva ir diasporos Lietuva – tai ir sudaro pavadinime minimas „šešias Lietuvos“. „Faktiškai mes, lietuviai, esame išeivė tauta“, – sakė M. Drunga, pats gimęs Vokietijoje ir daug laiko pragyvenęs išeivijoje (nuo 1959 m. su šeima gyveno Čikagoje).

Lietuviams išeivijoje skyres daugiausia dėmesio, svečias papasakojo, kaip nukentėjusieji nuo okupacijų Lietuvoje patekdavo į pabėgėlių stovyklas, kaip svetur gyvendami plėtojo dvasinį, kultūrinį gyvenimą, nelengvus ryšius su Lietuva. Pabėgėliai lietuviai Vokietijoje kūrė gyvą visuomeninį gyvenimą – steigė spaudą (pasak svečio, lietuvis – tai „žmogus su laikraščiu“, o neskaito tik „laukiniai“!), leidyklas, mokyklas, buvo atkurti skautai, ateitininkai, būrėsi kitos jaunimo organizacijos. Tai vyko ne per prievartą, o kilo iš gyvenimo reikmės, taip, kaip reikia žmogui maisto – duonos. Atgijo net lietuviškos politinės partijos, kultūrinis gyvenimas. Į savo gyvenimą svetur buvo žiūrima kaip į laikiną tremtį tikint, jog Vakarų Europa kils į karą prieš Sovietų Sąjungą. Tačiau 1947 m. prasidėjo Šaltasis karas, kuris ne išlaisvino, bet tik pristabdė naujų sovietų okupuotų šalių atsiradimą. Tikrojo išlaisvinimo sulaukta tik sulig 1989-aisiais.

Kita svečio paliesta tema buvo Bažnyčios vaidmuo išeivijos gyvenime. Labai plačiašakę veiklą išeivijoje plėtojo lietuviai vienuoliai ir vienuolės (dar ir prieš Antrąjį pasaulinį karą). M. Drunga mieliai prisiminė, kaip Čikagoje patarnaudavo Mišiose tėvams jėzuitams, kurie savo ugdomą jaunimą vadindavo Kristaus kariais, ir jis pats buvęs vienas jų. Jėzuitai Čikagoje vykdė ne tik religinę veiklą. Jie sudarė sąlygas lietuvybei puoselėti – didžiulis jų įrengtas jaunimo centras su koplyčia buvo skirtas įvairiems renginiams, lituanistikos mokyklai ir kt. Jie leido „Žvaigždę“, „Laiškus lietuviams“. Nuo 1950 m. iki 2000 m. „Laiškai lietuviams“ buvo leidžiami Čikagoje; jie nuo pirmo numerio tarsi pralaužė geležinę uždangą straipsniu „Kas naujo Lietuvoje“, pranešdami, kaip okupuotoje tėvynėje uždaromos bažnyčios. Lietuviams išeivijoje ir likusiems Lietuvoje buvo svarbu bendrauti, antraip „išaugianti siena“, tačiau ir nelengva, kad būtų tikrai pasitarnaujama būsimajai Lietuvos laisvei, kuria tikėta.

dėl Vilniaus Švč. Mergelės Marijos Ramintojos bažnyčios.

Ministerija įsipareigoja užtikrinti, kad Švenčiausiosios Mergelės Marijos Ramintojos bažnyčios pastatas, esantis Vilniuje, Savičiaus g. 15, bus naudojamas religinėms apeigoms, socialiniams projektams ir visuomeninei veiklai. Po susitarimo su Vilniaus arkivyskupija bažnyčioje bus įrengta koplyčia, kurioje ateityje galės vykti pamaldos.

„Savanorių jėgomis, mūsų sistemos pareigūnų, ministerijos darbuotojų pastangomis bažnyčia išvalyta, aptvarkyta. Artimiausiu metu ketiname trečiajame aukšte sutvarkyti langus, įrengti koplyčią, tad čia galės prasidėti pamaldos“, – sakė vidaus reikalų ministras Eimutis Misiūnas.

Vidaus reikalų ministerijos ir Arkivyskupijos susitarimas pasirašytas dešimčiai metų.

„Džiaugiuosi tolesniu bendradarbiavimu su Vidaus reikalų ministerija sudarant galimybę plėtoti bendras iniciatyvas visuomenės gėriui ir tikslinei pareigūnų ir jų šeimų bei bendruomenės sielovadai“, – sakė Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas.

Apleistą barokinę sostinės senamiesčio esančią Švč. Mergelės Marijos Ramintojos bažnyčią Vidaus reikalų ministerija iš Švietimo ir mokslo ministerijos perėmė 2017-ųjų rugpjūtį. Vidaus reikalų ministerija planuoja čia įsteigti dvasinės ir psichologinės pagalbos centrą pareigūnams bei gyvenotojams, pagalbos prekybos žmonėms aukoms centrą.

-vrmi-

Paminėtos E. Spirgevičiūtės 74-osios žūties metinės

Sausio 4 d. Kauno Šv. Antano Paduviečio parapijoje paminėtos Dievo tarnaitės Elenos Spirgevičiūtės 74-osios žūties metinės. Ta proga šv. Mišių šventimui vadovavo Dievo tarnaitės

E. Spirgevičiūtės beatifikacijos bylos Kauno arkivyskupijoje postulatorius kun. Andrius Končius, drauge koncelebravo kun. Robertas Urbonavičius, kun. Nerijus Pipiras, kun. Žilvinas Zinkevičius, br. kun. Juozapas Marija Žukauskas OFM. Drauge meldėsi skautų atstovai ir jų dvasios tėvas kun. Arūnas Jankauskis. Dalyvavo gausus būrys tikinčiųjų.

Homilijoje kun. R. Urbonavičius kalbėjo apie pasirinkimo svarbą akcentuodamas, kad Elena gali būti puikus pavyzdys tiems, kurie šiandien yra pasirinkimų kryžkelėje. Po šv. Mišių parapijos namuose vykusiam susitikime kun. N. Pipiras pasidalijo mintimis apie Dievo tarnaitės dvasinį pasaulį, atsiskleidžiantį išlikusiuose jos dienoraščio puslapiuose. Kun. A. Končius kalbėjo apie beatifikacijos bylos eigą. Vyko diskusija. Vėliau prie Elenos brolio Česlovo Spirgevičiaus rūpesčiu buvusioje Spirgevičių sodybos vietoje pastatyto paminklo buvo meldžiamasi prašant, kad Elena būtų pripažinta palaimintąja, sugiedota giesmė „Marija, Marija“. Paminėjime dalyvavo ir Elenos brolis Č. Spirgevičius.

-pi-

Pašventintas memorialinis kambarys

Gruodžio 13 d. Šeduvoje Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis pašventino Šeduvos parapijos namuose įrengtą memorialinį kambarį pal. Teofilui Matulioniui atminti. Tame name palaimintasis Teofilus praleido paskutinius savo žemiškojo gyvenimo metus. Kambarys buvo atkurtas remiantis išlikusiomis nuotraukomis bei liudininų pasakojimais. Ta proga Šeduvos parapijos namų salėje atidaryta ir ses. Reginos Teresiūtės SJE nuotraukų paroda.

-š-

Taizė susitikime Bazelyje – 250 jaunuolių iš Lietuvos

Kaip ir kasmet, Taizė broliai kvietė jaunus žmones iš Europos šalių bendrystėje ir maldoje išgyventi Naujuosius

Antrojoje konferencijos dalyje arkivysk. L. Virbalas pakvietė kunigus Vasario 16-ąją suburti žmones į malda, taip pat atsiliepti į Lietuvos vyskupų paraginimą Vasario 16-ąją 12.30 val. skambančiais bažnyčių varpais, ypač miestuose, miesteliuose, pagal galimybes ir kaimuose, įsijungti į švenčiamą valstybės šimtmetį, nes Bažnyčia daug prisidėjo prie Lietuvos valstybės kūrimo, palaikė laisvės siekį okupacijų metais.

Vasario 11 d. Trakų bazilikoje susirinkusių vyskupų ir visų tikinčiųjų, kurių laukiama tą dieną Trakuose, malda Lietuva bus paaukota Nekaltajai Marijos, Lietuvos Globėjos, Širdžiai. Ta pati malda bus skaitoma ir parapijų bažnyčiose. Šiais jubiliejiniiais metais Lietuvoje kiekvieną mėnesį meldžiamės bendromis maldos intencijomis – jos siūlytinos Marijos legiono, Gyvojo rožinio ir kitoms maldos grupėms.

Kunigai supažindinti su svarbesnių 2018 m. sielovados renginių tvarkaraščiu – su Marijos dienomis Šiluvoje, kunigų konferencijomis ir rekolekcijomis, parapijų pastoracinių tarybų mokymais (jie šiemet vyks Kaune ir Šiluvoje), parapijų sielovados bendradarbių ugdymo seminarais ir rekolekcijomis, veiklą tęsiančios Evangelizacijos mokyklos susitikimais, ministrantų stovyklomis ir kt.

Naujasis arkivyskupijos Jaunimo centro kapelionas kun. Emilis Vasiliauskas ir vadovė Agnė Grigaitytė pakvietė kunigus į tradicinę Jaunimo susitikimų dieną, kuri vyks vasario 10 d. Kaune – klausyti išpažinčių, drauge švęsti šv. Mišių ir, žinoma, į šią dieną pakviesti parapijų jaunimą.

-kait-

Susitikimas su misionieriais tėvais redemptoristais iš Slovakijos

Sausio 12 d. Kauno kurijoje vėl rinkosi Atsinaujinimo dienų parapijose rengėjai, maldos grupių vadovai ir visi besidomintys misijomis parapijose. Daugiau nei pusšimtis susirinkusiųjų iš įvairių Kauno arkivyskupijos dekanatų susitiko su svečiais iš Slovakijos. Tai Švenčiausiojo Atpirkėjo redemptoristų kongregacijos Bratislavos ir Prahos provincijolas t. Václavas Hypius, t. Rastislavas Dluhy, t. Peteris Hertelas ir ilgametis sielovados bendradarbis, pasauliečių misijinės bendruomenės „Rieka Zivota“ („Gyvenimo upė“) vadovas Bohusas Zivcakas.

Pirmojoje susitikimo dalyje kalbėjęs t. Rastislavas pakvietė prisiminti savo asmeninį susitikimą su Jėzumi. Nors ir kalbėdamas jau aktyviai bažnyčioje besidarbuojantiems žmonėms, jis priminė popiežiaus Pranciškaus prieškalėdinio susitikimo su kardinolais pasidalijimą: „*Jaučiu, kad Viešpats nori kartu mus išegzaminuoti, – turiu jums dešimt klausimų, į kuriuos jūs galite atsakyti savo širdyje, ir jei matysite, kad reikia, – nueikit išpažinties.*“ Pirmasis klausimas buvo: ar aš turiu asmeninį santykį su Jėzumi? Įsivaizduokite – popiežius to klausia kardinolų. Antrasis klausimas – ar esu čia, kad sekčiau Viešpatį, ar kad siečiau savo karjeros? Aš tai sakau, nes mums visiems reikia atsivertimo – vyskupams, kunigams, pasauliečiams, net ir misijų koordinatoriams, maldos grupių vadovams, Evangelizacinės mokyklos dalyviams. Visiems.“

Tęsdamas šią temą t. Peteris kalbėjo apie tai, kas mums atsivertus padeda augti. „Kaip augalui reikia šilumos, šviesos, vandens ir oro, taip ir mums reikia keturių pagrindinių dalykų. Jei bent vieno iš jų nebus mūsų gyvenime,

nustosime dvasiškai augti, neišlaikysime savo atsivertime, kaip ir augalas, kuris neaugs“, – sakė t. Peteris. Šiluma – tai malda. Pirmiausia savo mokinius Jėzus pakvietė būti su Juo, todėl ir mūsų gyvenime melstis ar nesimelsti yra tolygu gyventi arba mirti. Malda yra dovana ir kartu kasdienė kova. Antra – šviesa – yra Šventasis Raštas. Jis *žiburys mano keliui apšviesti*: jei keletą dienų neskaitau Šventojo Rašto, pradedu eiti į nuodėmę. Juk mūsų atmintis kaip stalčiukai – ką įdedame, su tuo ir gyvename. Trečia, mūsų maistas – Eucharistija yra kaip vanduo. Bažnyčia nurodo ją priimti bent kartą per savaitę, bet tam, kad augtume, mūsų kūnas ir siela privalo valgyti kasdien. Ir ketvirta, išpažintis, kuri yra svarbi kaip oras, kad neuždustume nuodėmėse ir galėtume lengvai kvėpuoti.

Po vakarienės provincijolas t. Vaclovas papasakojo apie redemptoristų vienuolijos įsikūrimą ir kalbėjo apie bendruomenės svarbą. Nesvarbu, kokia tai būtų bendruomenė – vienuolinė, pasauliečių ar pati pirmoji – šeima, visose svarbu išpareigojimas ir tam tikrų pareigų prisiėmimas. Švč. Trejybė – bendruomenė. Kas joje svarbiausias – Tėvas, Sūnus ar Šventoji Dvasia? Kas svarbesnis šeimoje – tėtis ar mama? O pasauliečių bendruomenėje? Svarbu pati bendruomenė, pati šeima. Kas vienuolyne būtų provincijolas, jei ne broliai? Visose bendruomenėse pats svarbiausias turėtų būti Dievas. Jis mus pakviečia į bendruomenę, dėl to bendruomenė yra ne tik pareiga, bet ir didžiulė privilegija. Po laiko, skirto klausimams, pasidalijimus apibendrino Bohusas.

Tėvai redemptoristai taip pat lankėsi Šiluvoje, Kryžių kalne, Telšiuose.

-vsk-

Šeimų šventė

Sausio 7 d. šeimas iš visos Lietuvos į Šiaulius sukvietė tradicinė, septynioliktą, Šiaulių vyskupijos Šeimų šventė. Minint Trakų Dievo Motinos metus, šventė skirta Marijos garbei ir pavadinta „Marija, tu radai malonę pas Dievą“ (Lk 1, 30).

Renginys Šiaulių arenoje prasidėjo 12 val. Šventės reikšmę ir turinį pristatė Kairių parapijos klebonas kun. Rimantas Pranskaitis. Šv. Mišias aukojo Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas SJ, Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas, Telšių vyskupas Kęstutis Kėvalas, Vilniaus vyskupas augziliaras Arūnas Poniškaitis, Panevėžio vyskupas emeritas Jonas Kauneckas. Eucharistijai vadovavo šventės iniciatorius ir globėjas Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis.

Vyskupo Kęstučio Kėvalo pamokslą net kelis kartus pertraukė gausūs aplo-dishmentai. Šventės dalyvius džiugiai pakylėjo vyskupo pasakymas, jog čia, šventėje, yra jungtinės Lietuvos Respublikos pajėgos. Kalbėdamas apie tris išminčius, svarbiausiu jų turtu vyskupas įvardijo išmintį. Jie tikėjo, kad Dievas kalba per ženklus. Jie ne tik matė žvaigždę, bet ir ieškojo jos prasmės, ką per tai Kūrėjas nori pasakyti. Atlyginimas – džiaugsmas radus Kūdikį. Telšių vyskupas džiaugsmo temą plėtojo atsižvelgdamas į lietuviškąjį charakterį, kuriam būdingas atsargumas, netgi pesimistiškumas ar naudos siekis. „Šiaulių vyskupas, savo šūkiu pasirinkęs apaštalo Pauliaus žodžius „Visuomet džiaukitės Viešpatyje!“ (Fil 4, 4), atrodo, rimtai priima popiežiaus Pranciškaus paraginimą visada džiaugtis“, – sakė vyskupas Kęstutis. Tie, kurie sutinka Kristų, prisipildo džiaugsmo. „Tai turi matytis. Jei nesimato,

metus. Kauno arkivyskupijos jaunieji piligrimai atsiliepė į šį kvietimą ir dviem autobusais leidosi į kelionę. Šiais metais susitikimas vyko Bazelyje – mieste ir regione, kuris sujungia tris šalis: Šveicariją, Vokietiją ir Prancūziją. Susitikime dalyvavo beveik 20 tūkst. jaunuolių iš visos Europos, iš jų – 250 lietuvių.

Šiame jau 40-ajame susitikime Taizė broliai ypač akcentavo džiaugsmą (tai ir buvo susitikimo tema), kviesdami atpažinti, jog džiaugsmo šaltinis yra Kristus.

Kasdien vykę teminiai susitikimai padėjo išvelgti, kaip atrasti Evangelijos džiaugsmą savo aplinkoje ir kaip juo dalytis su kitais. Jaunus žmones ypač palietė paprastumas, kurį dovanojo Taizė bendruomenės broliai, savanoriai bei į savo namus priėmusios šeimos. Išgyventa bendrystė kartu dirbant, meldžiantis ir diskutuojant vienijo skirtingų tautų žmones ir leido žvelgti giliau – visi esame mylimi Dievo vaikai.

Užbaigiant penkias dienas vykusį susitikimą Bazelyje buvo pranešta, jog kitąmet toks Europos jaunimo susitikimas vyks Madride.

-pci-

Emanuelio bendruomenės susitikimas

Kauno arkivyskupijos jaunimo centro bei Vytauto Didžiojo universiteto sie-lovados bendradarbiai kartu su jaunaisiais piligrimais Naujuosius metus sutiko Budapešte. Jie dalyvavo Emanuelio bendruomenės jaunimo susitikime tema: „Ko ieškote?“ (Jn 18, 4). Ši tema kasdien vis labiau buvo atskleista pakviečiant jaunus žmones ieškoti atsakymų į savo pačių klausimus: kas aš esu? Kodėl esu? Su kuo aš einu? Ir ką iš tikrųjų trokštu sutikti savo gyvenime?

Kiekviena diena Budapešte buvo kupina naujų iššūkių, mokymų, diskusijų, misijų, pažinčių, maldos ir džiaugsmingo šlovinimo. Patirtas džiaugsmas

ir brolystė su jaunimu iš skirtingų Europos šalių padėjo atrasti ir sustiprinti savo troškimą liudyti Dievo meilę artimui.

Emanuelio bendruomenė – katalikiška tarptautinė tikinčiųjų asociacija, savo misiją plėtojanti trimis – evangelizacijos, šlovinimo ir gailėstingumo darbų – kryptimis. Bendruomenė įsteigta 1971 m. Prancūzijoje. Šiandien ją sudaro daugiau nei 7 tūkst. narių 64 valstybėse.

-kajci-

Nauji leidiniai

Ronald Rolheiser. Dvasingumo paieškos. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2017. – 296 p.

Knygų apie dvasingumą prirašyta labai daug, tačiau jis vis dar dažnai neteisingai suprantamas. Dažniausiai manoma, kad dvasingumas yra kažkas egzotiška, ezoteriška, pakylėta virš kasdienybės ir rutinos. Daugeliui žmonių žodis „dvasingumas“ susijęs su tuo, kas neįprasta ir mistiška, su nepažintu Bažnyčios gyvenimu, šventumu, nuolankumu, kitoniškumu, su tuo, kas skirta tik išrinktiesiems. Dvasingumas neturi nieko bendra su natūraliai kylančiu ar sąmoningu apsisprendimu imtis kokios nors dvasinės veiklos – eiti į bažnyčią, melstis ar medituoti, skaityti dvasinę literatūrą ar imtis dvasinių pratybių. Tai daug gilesnis dalykas.

Ronaldas Rolheiseris OMI (g. 1947 Makline, Kanada), Kanados ir JAV teologas, ilgametis populiarus tarptautinio žurnalo „The Catholic Herald“ bendradarbis. Tai pirmoji šio autoriaus knyga lietuvių kalba.

ar tikrai esate sutikę Kristų?“ – klausė Telšių vyskupas. Džiaugsmą jis siejo su geranoriškumu, juoku, pavydo, puikybės atsisakymu, meilumu, gerumu, bendruomeniškumu ir kitomis dorybėmis.

Meninę šventės programą „Muzikinė kelionė piligrimų keliais“ parengė Italijoje šiuo metu gyvenanti smuikininkė Saulė Kilaitė. Režisierius – Carlo Cortizano, meninės vaizdo projekcijos – Roland Tapi. Šokiu džiugino šokėja ir choreografė Diana Vonžodaitė. Didžiausias dėmesys muzikinėje kelionėje taip pat skirtas Švč. Mergelei Marijai. Muzikinė piligriminė kelionė vedė po įvairias pasaulio šalis, kurias palietė Dievo Motinos apsireiškimai.

Šventę organizavo Šiaulių kurija, Šiaulių vyskupijos šeimos centras, Šiaulių miesto savivaldybė.

-irat-

Restauruoti vertingi Vilniaus arkivyskupijos bažnyčių paveikslai

Sausio 4 d. Bažnytinio paveldo muziejuje vyko Paberžės Dievo Motinos atvaizdo ir penkių 2017 m. restauruotų paveikslų iš Vilniaus Šv. Jurgio bažnyčios pristatymas.

Renginyje dalyvavo istorikas Liudas Jovaiša, menotyrininkės Sigita Maslauskaitė-Mažylienė, Dalia Vasiliūnienė, Rūta Vitkauskienė, restauratorės Anna Szymańska, Agnieszka Przełomiec, Alma Valickienė, Martyna Noreikaitė-Jemec, fondo „Mosty“ valdybos nariai Mikolaj Falkowski ir Małgorzata Aleksandrowicz, Paberžės bažnyčios klebonas kun. Marek Gladki.

Restauruotas retos ikonografijos ir didelės meninės vertės, net ir profesionalams mažai žinomas Paberžės Dievo Motinos atvaizdas yra nutapytas aliejiniiais dažais ant metalo skardos. Skarda dekoruota ornamentais, joje palikti laukai Marijos ir Kristaus vardams įrašyti. Spėjama, kad Paberžės Dievo Motinos atvaizdas XVIII a. į Lietuvą buvo atvežtas Jelenskių šeimos, kai šie įsigijo dvarą Glitiškėse, priklausiusiose Paberžės parapijai. Seniausias Jelenskių dvaras buvo Tučioje (Tucza), netoli Slucko, ir garsėjo prie jo veikusia ikonų tapybos mokykla. Paberžės Dievo Motinos atvaizdas galėjo būti sukurtas šioje mokykloje.

Vilniaus Šv. Jurgio bažnyčios erdvę puošė itin vertingi altorių paveikslai, reti profesionaliosios sakralinės tapybos pavyzdžiai. Sovietmečiu uždarytoje bažnyčioje buvo įrengta Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos senųjų leidinių saugykla. Šis sprendimas leido išsaugoti nesunaikintą bažnyčios interjerą. Deja, nebuvo sudarytos sąlygos jį tinkamai prižiūrėti, todėl bažnyčios altorių paveikslai nubluko, tapybos sluoksnis buvo apibraižytas ir aprupėjęs, sunyko ir kūrinius laikantys rėmai. 2015 m. restauruoti titulinio bažnyčios globėjo Šv. Jurgio ir Nekaltojo Prasidejimo Švč. Mergelės Marijos atvaizdai. Kitų penkių paveikslų būklė buvo itin bloga.

2016 m. Šv. Jurgio bažnyčią gražinus Vilniaus arkivyskupijai, susitelkta į meno vertybių restauravimą ir konservavimą. 2017 m. buvo iširti ir restauruoti penki Šv. Jurgio bažnyčios šoninių altorių paveikslai: „Nukryžiuotasis“, „Kristus, nešantis kryžių“, „Švč. Mergelė Marija Škaplierinė“, „Švč. Mergelės Marijos ir Šv. Juozapo sužadėtuvių“, „Šv. Kazimieras“. Visi šie kūriniai įtraukti į nacionalinį kultūros vertybių registrą. Paveikslų tyrimus ir restauravimo darbus

atliko UAB „Restauracijos ir statybos trestas“ molbertinės tapybos restauratoriai. Šiuo metu paveikslai eksponuojami buvusio Šv. Mykolo vienuolyno patalpose. Paveikslų restauravimo darbus finansavo Vilniaus arkivyskupija, Lietuvos kultūros taryba, Lietuvos kultūros ministerija.

-vlnensis.lt-

Praktinis seminaras apie prekybą žmonėmis

Sausio 9 d. Kauno Kristaus Prisikėlimo bazilikos konferencijų salėje vyko Šv. Mortos iniciatyvinės grupės organizuotas praktinis seminaras „Prekyba žmonėmis vyksta; matyk, atpažink, reaguok padėk“. Šis seminaras buvo skirtas Kauno arkivyskupijos bendradarbiams, mokytojams, socialiniams darbuotojams, savanoriams, *Caritas* darbuotojams ir visiems geros valios žmonėms.

Seminarą pradėjęs Kauno I dekanato dekanas, Kristaus Prisikėlimo parapijos klebonas mons. Vytautas Grigaravičius pacitavo popiežiaus Pranciškaus žodžius: „Prekyba žmonėmis yra atvira šiuolaikinės visuomenės žaizda, rykštė ant Kristaus kūno. Ši moderni vergovės forma yra šiurkšti ir skausminga. Prekyba žmonėmis yra baisus, tiesioginis nusikaltimas žmonijai“, – ir toliau sakė, jog apie šią nusikalstamą veiką šiandien mažai žinoma. Tad, siekiant išvengti nusikaltimų, reikia nebūti abejingiems, kuo daugiau informuoti aplinkinius žmones, skatinti jų kritinį mąstymą. Pakliūti į šias pinkles gali ir tau artimas žmogus: sesė, brolis, kaimynas.

Lietuvos policijos kapelionas kun. Algirdas Toliatas CO pabrėžė, jog gvil-denama problema yra ir Bažnyčios problema, todėl labai svarbu žmonėms perduoti žinią. Kapelionas supažindino su Šv. Mortos grupės ištakomis.

Seminare dalyvavo policijos, prokuratūros atstovai, pranešimus skaitė Panevėžio apygardos vyr. prokurorė Nida Grunskienė, Lietuvos *Caritas* atstovė Deimantė Bukeikaitė, Vaida Matusevičiūtė, Kauno skyriaus socialinė darbuotoja, VšĮ „Kovos su prekyba žmonėmis ir išnaudojimo cento KOPŽĮ“ atstovė ir kt.

Seminaras baigėsi šv. Mišiomis bazilikoje. Šv. Mišioms vadovavo mons. Vytautas Grigaravičius, koncelebravo parapijos vikaras kun. Julius Grigonis.

-pi-

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

I. e. p. kun. Kęstutis Smilgevičius

Nariai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Linas Baltrušaitis
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 570 egz.

ISSN 1392-6098